

SUPER

9/2016

Mielimusiikki

TEKEE ROHKEAKSI

*Maahanmuuttaja-
opiskelijat ovat*

KOVAA VALUUTTA
TURUSSA

*Onni, Liisu,
Mallu ja Linkku*

LIKKUVAT SOTE-
PALVELUT YLEISTYVÄT

Toimintamittari

AKTIVOI LIKKUMAAN

Mittavat säästöt tulossa

*Miten taataan
lähihoitaja-
koulutuksen laatu?*



AULI LAUTALA
LUOTTAA LOGOTERAPIAAN



Erja Rantanen ja Kristiina Jänkä SuPerRaksa-päivien alkutunnelmissa.



23 Mielimusiikki lisää riskinottoa, surullinen lohduttaa.



58 Tiina Partanen on töissä Tyttöjen Talossa.



42 Opettaja Minna Niemi ottaa vastaan Sanaa Jaddoon ja tämän tyttären Maruoan. Turussa opiskelee kehuttu lähihoitajaryhmä.

syyskuu

- 3 Pääkirjoitus 4 Ajankohtaista 5 Puheenjohtajalta 6 Koulutus uudistuu 8 Sote uudistaa terveydenhuollon valvontaa 10 Hygieniakäytäntöjä yhtenäistetään 11 Uusi mentorointiryhmä aloittaa 12 Syyskuun lyhyet 13 Näin vastattiin, Lehtikatsaus 14 Lähi- ja perusruokaa: Kampsupaisti 16 Patrik Tiaisen työpäivä 21 Arvonlisävero puhuttaa jalkojenhoitajia 22 Potilassimulaattori opetuksen tukena Jämsässä 24 Musiikki vaikuttaa päätöksiin 28 Haavanhoito 3/3 **KANNESSA** 30 Logoterapia korostaa elämän merkitystä 34 Sirkka-Liisa Kivelän kolumni 35 Viisi faktaa eettisestä rekrytoinnista 36 Lääkehoidon kokonaisarviointi 38 Sote-palvelut liikkuvat linja-autossa 42 Turun hieno opiskelijaryhmä 46 Positiivisuus teemana SuPerRaksa-päivillä 48 Hyvä hoitaja on ihminen ihmiselle 49 Palasia sieltä täältä 50 Meidän juttu: Toimintamittari 54 Edunvalvontayksikkö tiedottaa 56 Superristikko 57 Paras juttu 58 Tyttöjen Talossa Tampereella 62 Jäsenyksikön palvelukortti 63 Hanna Jokisen pakina 64 Työttömyys on taklattava 72 Superkulttuuria 73 Kuulumisia 74 Luonnossa 75 P.S. Haukiputaalta

SUPER

63. vuosikerta
Tilaushinta 56 €/vuosi
Aikakauslehtien Liiton jäsen

JULKAISIJA

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto
Ratamestarinkatu 12
00520 Helsinki
Fax 09 2727 9120

PÄÄTOIMITTAJA

Leena Lindroos 09 2727 9174

TAITAVA TOIMITTAJA

Jukka Järvelä 09 2727 9178

TOIMITTAJAT

Elina Kujala, ma. 09 2727 9219
Minna Lyhty 09 2727 9176
Marjo Sajantola 09 2727 9173
Minna Seppä, ma. 09 2727 9193
Henriikka Hakkala perhevapaalla
Sonja Kähkönen perhevapaalla

VIERAILEVAT KIRJOITTAJAT

Ari Hautaniemi, Annika Leppäsilta,
Antti Vanas

KANNEN KUVA

Auli Lautalan kuvasi Minna Lyhty

ULKOASU

Eyekraft Oy ja Jukka Järvelä

PAINOS

97 000

ILMOITUKSET

Katriina Alfa 09 2727 9298

OSOITTEENMUUTOKSET

Jäsenet: jäsenrekisteri 09 2727 9140
Tilatut: toimitus 09 2727 9298

KIRJAPAINO

 punamusta
ISSN 0784-6975



LAADUSTA EI VOI TINKIÄ

Ammatillista koulutusta odottaa suuruudistus, koulutusreformi. Se kattaa niin rahoituksen, ohjauksen, toteuttamisen, tukinnot kuin koulutuksen järjestäjätkin. Nuorten ja aikuisten koulutusta koskevat lait yhdistetään. Tavoitteena on samanaikaisesti tehostaa koulutusta ja vahvistaa osaamista sekä asiakaslähtöisyyttä. Uudistus astuu voimaan vuoden 2018 alussa, mutta jo ensi vuonna ammatillisesta koulutuksesta leikataan 190 miljoonaa euroa. Kouluilla on itsellään oikeus päättää mistä säästöt otetaan. Jo ko säästetään laitosten määrästä, aloituspaikoista tai opetuksen hinnasta. Lähihoitajakoulutuksen osalta on syytä olla uudistuksesta huolissaan. Voi vain toivoa, että ammattioppilaitokset valitsevat taidokkaasti ne keinot, joilla säästöt toteutetaan. Suorin tie säästää on siirtää opiskelua oppilaitoksista työssäoppimisjaksoille. Työpaikoilla se kasvattaisi entisestään omasta työstään jo kuormittuneiden ja usein resurssien vähydestä kärsivien ammattilaisten taakkaa. Oppilaitoksen tehtävä on antaa opetus, työpaikkaohjaajan ohjata toimiin käytännössä.

Hoitajat vastaavat työssään ihmisistä, heidän hyvinvoinnistaan ja viime kädessä elämästä. Tämä lähtökohta ei saa unohtua. Julkista keskustelua ja päätöksenteon prosesseja seurattaessa tuntuu siltä, että ulkopuolinen ymmärtää hoitajan työn vastuullisuuden selkeästi vasta sitten, kun itse on saanut apua tai seurannut työtä riittävän läheltä.

Koulutusreformissa on kyse myös opiskelijoiden itsetunnosta ja ammattiylpeydestä. Kaikilla on oikeus saada paras mahdollinen koulutus omaan ammattiinsa ja siirtyä työelämään niin, että myös tuntee olevansa valmis vastuuseen.

Vakavia asioita. Joka tapauksessa toivotan oikein vireää starttia uusille lähihoitajaopiskelijoille ja hyvää syysaikaa kaikille superilaisille! ■



leena.lindroos@superliitto.fi

Kalenteri

SYYSKUU

- | | |
|-----------|---|
| 6.9. | Mielenosoitus terveen sisä-
ilman ja lastemme oikeuksien
puolesta, Helsinki |
| 6.–27.9. | Wanted! Luottamusmies eli
SuPer-sheriffi –kiertue, SuPer |
| 7.–8.9. | Nuorten luottamusmies-
koulutus, Helsinki, SuPer |
| 9.9. | Lähihoitaja 2016, Helsinki,
SuPer |
| 12.–13.9. | Luottamusmiesten perus-
koulutus 2. jakso, Helsinki,
SuPer |
| 14.–15.9. | Kuntamarkkinat, Helsinki |
| 23.–24.9. | Diabetesmessut, Tampere |
| 26.–27.9. | SuPer-Opojen jatkokurssi,
Helsinki, SuPer |
| 28.–29.9. | Mainio Vire –foorumi,
Helsinki, SuPer |

LOKAKUU

- | | |
|------------|--|
| 4.10 | Yksityissektorin ABC –kurssi,
Helsinki ja Tampere, SuPer |
| 5.10. | Yhdysjäsen on ykkönen,
Helsinki, SuPer |
| 7.10. | Kunnon työn teemapäivä |
| 7.10. | Varhaiskasvatusmessut,
Helsinki |
| 18.10. | Ammattiosaston kotisivut
kuntoon, Helsinki, SuPer |
| 20.–21.10. | Hyvä Ikä, Tampere |
| 21.–23.10. | SuPer-Voimaa – Aktiivinen
SuPer –koulutusristeily,
Helsinki, SuPer |
| 28.–30.10. | Osaava Nainen, Turku |



INGE IMAGE

Kunnissa on 8000 työpaikkaa vaarassa

Kunta-alan pääsopijajärjestöt Koho, Juko ja Kunta-alan unioni edellyttävät, että sovitusta pidetään kiinni ja kilpailukyky sopimuksesta aiheutuvat verotulomenetykset kompensoidaan kunta-alalle täysimääräisesti valtion toimesta.

Pääsopijajärjestöt katsovat, että kunta-alan henkilöstö kantaa vastuunsa maan kilpailukykyyn edistämistä työaikojen pidennyksellä ja lomarahojen leikkauksilla. Taakka on jopa suurempi kuin muilla palkansaajilla.

On täysin kohtuutonta, että kunta-alan henkilöstön palvelussuhteiden jatkuvuus asetetaan kyseenalaiseksi valtionhallinnon yksipuolisilla, kuntien ja kuntayhtymien taloudellista asemaa entisestään heikentävillä toimenpiteillä.

Nyt julkisuuteen tulleet maan hallituksen budjettikaavailut eivät sisällä kunta-alalle tulevaa kompensaatiota verotulomenetyksistä. Tämä merkitsee, että maan hallitus asettaa kunta-alan tilanteeseen, joka uhkaa laajalti kunta-alan työntekijöiden ja viranhaltijoiden palvelussuhdeturvaa tulevina vuosina.

Kilpailukyky sopimuksen osana työnantajamaksujen rasiitetta vähennetään ja osa maksutaakasta siirretään työnantajilta työntekijöille. Osa sovitusta muutoksista aiheuttaa myös verotulomenetyksiä kunta-alalle.

Tämä noin 384 miljoonan euron verotuloalennema merkitsee käytännössä rajuimmillaan noin 8 000 kunta-alan työntekijän ja viranhaltijan keskimääräistä vuosipalkkaa sosiaalikuluneen.

Kunta-alan pääsopijajärjestöt edellyttivät neuvottelujen yhteydessä ehtona kilpailukyky sopimuksen solmimiselle, että sopimuksen aiheuttamat verotulomenetykset korvataan kunta-alalle täysimääräisesti. Tämä on myös ollut Kuntatyönantajien lähtökohta.

Työmarkkinakeskusjärjestöt allekirjoittivat kilpailukyky sopimuksen kesäkuussa, kun yksityisen ja julkisen sektorin sopimusaloilla oli laajasti saavutettu neuvottelutulokset kilpailukyky sopimuksen soveltamisneuvotteluissa. Sopimuksen tavoitteena on parantaa suomalaisen työn kilpailukykyä, lisätä talouskasvua ja parantaa työllisyyttä. ■

NYT ON AIKA

- ▶ Laatia ammattiosaston toimintasuunnitelma ja talousarvio.
- ▶ Tehdä hakemus talviajan SuPerin loma-asuntoihin sekä Holiday Club -lomaviikkoihin.
- ▶ Merkitä kalenteriin SuPerin ammatilliset opintopäivät 14 –15.2.2017 Tampereella.
- ▶ Ilmoittautua uudistettuun jäsenille maksuttomaan Lifted-hyvinvointiverkkovalmennukseen, joka alkaa 17. lokakuuta.
- ▶ Ilmoittautua yksityissektorin luottamusmies- eli SuPer-sheriffi –kiertueen tilaisuuteen www.superliitto.fi/viestinta/ajankohtaista
- ▶ Osoittaa joukkovoimaa ja liittyä mielenilmaukseen paremman sisäilman puolesta lapsillemme 6.9. <http://vihaisetaidit.blogspot.fi/>
- ▶ Kerätä marjat ja sienet talteen.
- ▶ Nauttia loppukesän päivistä.

Superilaisten työ on pysyvää

Superilaisten työ ei lopu – ellei yhtäkkiä maan hallitus päättä ajaa alas hyvinvointivaltiota. Superilaiset tuottavat yhteiskunnan lupaamia hyvinvointipalveluja raudanlujalla ammattitaidolla ja sydämellä. Nyt tätä yritetään raunioittaa. SuPer tekee valtavasti töitä, jotta koulutus ja siitä syntyvä ammattitaito tulee pysymään hyvänä koulutusreformista huolimatta. Tässä keskeistä on työpaikalla tapahtuva ohjaus ja kouluttaminen. Moni opetettava asia on jäämässä työpaikan ja työntekijöiden hoidettavaksi, joten olemme entistä enemmän vastuussa tulevien lähihoitajien osaamisesta. Tähän on esimiesten havahduttava ja annettava aikaa.

Hyvät ja ammattitaitoiset työntekijät tekevät laadukasta työtä ja haluavat kehittää sitä, jolloin syntyy myös tulosta. Tämä on tullut monesti esille jäsenselvityksissä. Superilaiset haluavat antaa hyvää hoitoa ja hoivaa, tehdä ihmismäisesti työnsä. Jotta tämä toteutuu, julkaisemme kannanottoja, kirjoituksia lehtiin ja keskustelemme päätäjien kanssa. Monissa kohdin nousee esille vain ja ainoastaan raha tai siis sen puute. Vastakkain ovat siis rahan mahdi ja arvokas hoito.

Tänä kesänä kaltoinkohtelu on ollut monesti otsikoissa. Porin SuomiAreenassa teltallemme tuli moni superilainen kertomaan, miten tiukoilla ollaan eri työpaikoilla, siis ympäri Suomea. Kuinka pahalta heistä tuntuu, kun ihmiset eivät saa kunnon hoitoa sen takia, että henkilökuntaa on liian vähän. Haastavinta on, että kommenttien mukaan ei ole kyse vain perinteisistä vanhusten hoitopaikoista vaan henkilö-

kunnan riittämättömyys näkyy myös sairaaloissa ja muilla työpaikoilla. Ikään kuin yhteiskunta ei esimerkiksi ymmärtäisi, että vanhuus tuo hidastuneisuutta ja silloin ei kymmenen minuutin tai jopa alle sen jäävä hoitoaika riitä. Siinä ajassa ei edelleenkään kyetä yksilölliseen, kuntouttavaan ja ihmisen omia voimavaroja edistävään hoitoon, mikä on kuitenkin hyvän hoidon ja arvokkaan elämän tavoite.

Tiedämme ja ymmärrämme, että talouden lainalaisuudet pätevät yritystaloudessa, mutta sitä samaa talouskuria ei voida istuttaa yhteiskunnan hyvinvointipalveluihin ja niiden tekijöihin. Hyvä hoito vaatii henkilöstöltä ammatillista osaamista, mutta myös hyvää johtamista. Ja jotta johtamien olisi hyvää, se taas vaatii pysyvyyttä, tietoisuutta siitä, että tätä työtä ja työyhteisöä kehittämällä saamme parempaa aikaiseksi. Pysyvissä työpaikoissa tähän kyetään ja löydetään jokaisen työntekijän vahva alue, josta on hyötyä työntekoon ja työyhteisölle. Nolla- tai runkosopimukset voidaan unohtaa.

Samat ongelmat koskevat myös varhaiskasvatusta ja sivistystointa. On todella merkittävää, että samaan aikaan kun korostetaan, että lapsesta on huolehdittava yksilönä, suurennetaan lapsiryhmien kokoa. Varhaiskasvatuslaki määrittelee, että lapselle pitää luoda hänen kasvuaan tukeva ympäristö. Mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sitä tarpeellisempaa on, että on syli saatavilla ja että hoito, ohjaus ja auttaminen ovat yksilöllistä. Tätä kehityskaarta ei ryhmäkoon suurentaminen auta.

Varhaiskasvatuksessa superilaiset ovat suuri ryhmä. Heillä on vastuu

lapsen hoidosta, kehittämisestä ja myös oman työnsä kehittämisestä. Lapsissa on tulevaisuus, sanotaan, joten myös heidän hoitajiinsa kannattaa satsata.

Meitä tarvitaan, meidän työemme on erittäin arvokasta, mutta se vaatii resursseja. Sillä tyhjästä on paha nyhjästä. ■

Syksyn alkua odotellessa, Silja



Koulutusreformi tulee toteuttaa viisaudella

Riskinä on valmistuvien hoitajien osaamisen kaventuminen

TEKSTI MINNA LYHTY

Hallituksen kärkihankkeena on ammatillisen koulutuksen uudistus. Mitä tapahtuu lähihoitajakoulutuksen laadulle, kun ammatillisesta koulutuksesta leikataan 190 miljoonaa vuonna 2017?

Kärkihankkeessa on tarkoitus uudistaa koko ammatillinen koulutus. Koulutuksen rahoitus, ohjaus, toteuttamismuodot, tutkintorakenne ja järjestäjä-rakenne uudistetaan. Nuorten ja aikuisten koulutusta koskevat lait yhdistetään yhtenäiseksi lainsäädännöksi.

Tavoitteena on tehostaa ammatillista koulutusta ja vahvistaa edelleen sen osaamisperusteisuutta ja asiakaslähtöisyyttä. Oppimista siirretään aikaisempaa enemmän työssäoppimisjaksoille. Yksilöllisiä opintopolkuja räätälöidään entistä enemmän.

Uudistukset tulevat voimaan vuoden 2018 alussa, mutta merkittävät säästöt halutaan saavuttaa jo vuonna 2017. Silja Paavolan mielestä uudistukseen ei pitäisi lähteä rahoitus edellä.

– Säästöt kannattaisi siirtää vuoteen 2018. Silloin ehtisi suunnitella, miten tutkintoja uudistamalla kuluja leikataan järkevästi.

Paavola painottaa sitä, ettei lähihoitajakoulutuksen rahoituksessa ole juuri lainkaan leikkaamisen varaa.

– Sosiaali- ja terveysalan perustutkintoa ei voi verrata muihin toisen asteen tutkintoihin. Lähihoitajat ovat vastuussa ihmisistä ja heidän hyvinvoinnistaan. Koulutuksen on oltava laadukasta. Lähihoitajakoulutus on jo nyt huokeampaa kuin moni muu ammatillinen koulutus.

MONIA SÄÄSTÖKOhteITA

Koulutuksen järjestäjät voivat päättää, miten ne toteuttavat säästöt. Käytännössä säästöt voivat tarkoittaa toimipisteiden määrän vähentämistä, toiminnan keskittämistä suurempiin oppilaitoksiin ja ryhmäkokojen suurentamista.

– Oppilaitokset keskittyvät kasvukeskuksiin. Mitä kauempana asuu isommasta kaupungista, sitä pitempi matka on ammatilliseen koulutukseen. Lähihoitajaksi haluavat nuoret voivat joutua muuttamaan kauaksi kotipaikkakunnaltaan, Silja Paavola harmittelee.

Säästöjä saadaan myös kaventamalla koulutustarjontaa. Paavolan mukaan lähihoitajakoulutuksessa se voi tarkoittaa sitä, että oppilaitokset vähentävät osaamisalavaihtoehtoja.

Tehokas tapa säästää on leikata henkilöstökuluista. Koulutus uudistuksessa aiotaan vähentää teoriaopetuksen tuntimääriä. Paavolan mielestä teoriaopin-toja ei pitäisi kaventaa yhtään.

– Jos lähihoitajaksi valmistuneilla ei ole laaja-alaista osaamista, he vaarantavat työssään potilas-, asiakas- ja lapsiturvallisuuden. Tämä ammatti on säädelty. Se ei ole nipottamista. Hoitajat ovat vastuussa ihmishengistä. Siksi meiltä pyydetään ote rikosrekisteristä ja halutaan varmistaa, ettemme ole huumeiden käyttäjiä.

Jos koulutuksen laatu aiotaan säilyttää yhtä hyvänä kuin se on nyt, opetta-

jat saavat ottaa kaiken osaamisensa ja luovuutensa käyttöön, jotta opiskelijat oppivat riittävästi vähennetyistä opetustunneista huolimatta. Lisähaastetta opettamiseen tuo se, etteivät lähihoitajat ole yhtenäinen opiskelijaryhmä. Nuorimmat ovat 15-vuotiaita, vanhimmat 61-vuotiaita. Ryhmissä on paljon myös maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita.

OHJAAJA VAI OPETTAJA?

Koulutusreformissa oppimista siirretään entistä enemmän työssäoppimisjaksoille. Hoitoalalla tilanne on haastava.

– Monilla työpaikoilla lähihoitajia ei ole lisätty tarpeen mukaan. Hoitajilla on kiire tehdä perustyönsä ja sen lisäksi heidän pitää ehtiä myös kouluttaa opiskelijoita. Jos vastuuta lisätään entisestään, ohjaamiseen pitää järjestää enemmän ai-

Lähihoitajatutkintoja on suoritettu vuosi vuodelta enemmän. Valmistuneiden määrät 2004–2014:

2014		10 033
2013		9 110
2012		9 093
2011		8 840
2010		7 602
2009		7 229
2008		6 806
2007		6 807
2006		6 087
2005		5 872
2004		5 923

2014 lähihoitajatutkinnon suoritti
1 237 miestä
8 796 naista

kaa ja siitä täytyy saada myös korvausta.

Paavola korostaa sitä, että hoitajat ovat oman ammattinsa hyviä osaajia, mutta opettajia he eivät ole. Päävastuu opetuksesta pitää olla opettajilla.

Työssäoppimisjaksolla ohjaajan täytyy arvioida, onko opiskelija saavuttanut asetetut ammattitaitovaatimukset. Säälistä ei voi ketään päästää läpi, sillä se vaarantaa potilasturvallisuuden.

– Ei riitä, että opiskelija oppii suorittamaan hoitotoimenpiteen teknisesti oikein. Esimerkiksi verensokerin mittaamisessa ammattitaitoa on se, että osaa mittaamisen lisäksi toimia oikein, jos verensokeriarvo on liian matala tai korkea.

Osa koulutuksen järjestäjistä on lopettanut soveltuvuuskokeiden järjestämisen, mikä Paavolan mukaan on väärä ratkaisu.

– Joissakin oppilaitoksissa lopetettiin soveltuvuuskokeet, mutta alettiin järjestää niitä uudelleen. Soveltuvuuskokeissa huomataan sellaiset ihmiset, jotka eivät sovellu alalle lainkaan.

Soveltuvuuskokeiden lopettaminen on tuonut työpaikoilla vastuuta lisää. Alalle soveltumattomuus havaitaan usein juuri työssäoppimisjaksoilla, jolloin hoitajat joutuvat puuttumaan asiaan. Sora-lainsäädäntö mahdollistaa opiskeluoikeuden peruuttamisen tilanteissa, joissa se on turvallisuusriskinäkökohtien vuoksi perusteltua. Sora-lainsäädännön tunteminen on työpaikoilla välttämätöntä.

– Sora-lainsäädännön käyttäminen on kuitenkin haastavaa. Kovin helposi sitä ei käytetä.

Paavolan mielestä superilaiset hoitajat ovat paljon vartijoina. Valtiovalan tehtävä on pitää lähihoitajakoulutus laadukkaana.

– Hoitotyötä ei tehdä pelkällä lämpimällä sydämellä. Tämä on sydämelä tehtyä piinkovaa ammattitaitoa vaativaa työtä. Jos valmistuvien hoitajien ammattitaito heikkenee, riskinä ovat hoitovirheet, suoranaiset heitteillejätöt ja sosiaali- ja terveysmenojen kasvu. Koulutuksen laadun ylläpitäminen on kansantaloudellisestikin järkevää. ■

UUTISEEN ON HAASTATELTU MYÖS OPETUSNEUVOS AIRA RAJAMÄKEÄ OPETUSHALLITUKSESTA. TILASTOTIEDOT OVAT OPETUSHALLITUKSEN TIETOKANTA VIPUSESTA.

Osaamisalat valmistuneet 2014

3 275

sairaanhoidon ja huolenpidon osaamisala

2 124

lasten ja nuorten hoidon ja kasvatuksen osaamisala

1 363

vanhustyön osaamisala

1 105

mielenterveys- ja päihdetyön osaamisala

774

kuntoutuksen osaamisala

565

vammaistyön osaamisala

424

ensihoidon osaamisala

303

suun terveydenhoidon osaamisala

85

asiakaspalvelun ja tietohallinnan osaamisala

15

jalkojenhoidon osaamisala

Puolet suomalaisista luottaa yhteiskunnan huolenpitoon

Suomessa yhteiskunta pitää huolen lapsista, vanhuksista, sairaista ja muista apua tarvitsevista, jos omat voimat tai rahat eivät riitä. Tätä mieltä on 51 prosenttia työeläketöimijöiden kyselyyn vastanneista. Naiset ja miehet luottavat yhteiskunnan huolenpitoon suunnilleen yhtä paljon. Suurta eroa luottamuksessa ei ole ikäluokkien välillä, mutta nuorimmat kyselyyn vastanneet eli 18–24-vuotiaat luottavat hieman enemmän kuin keski-ikäiset 35–64 vuotta täyttäneet.



Antibioottien tehottomuus huolestuttaa

Suomen Farmasialiitto on esittänyt yhdessä muiden pohjoismaisten farmasialiittojen kanssa vakavan huolen lähtulevaisuudessa terveyden ylläpitoa uhkaavasta antibioottiresistenssistä. Liiton mukaan antibioottiresistenssi on maailmanlaajuinen haaste, joka edellyttää vahvempaa kansainvälistä yhteistyötä. ”Kannustimia uusien antibioottien kehittämiseen on lisättävä, samalla kun antibioottien käyttöä on rajoitettava tilanteisiin, jolloin ne ovat todella tarpeen. Myös uudet ja tehokkaammat antibiootit menettävät pian tehonsa, jos niitä ei käytetä asianmukaisesti”, liiton puheenjohtaja Kirsi Kvarnström toteaa.

Sote uudistaa myös sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaa

Kuka varmistaa, että homma toimii?

TEKSTI ELINA KUJALA

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus tulee muuttamaan alan valvontaa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on jo nyt siirrytty pääasiassa omavalvontaan, ja omavalvontasuunnitelmat ovat pakollisia sekä julkisella että yksityisellä sektorilla.

– Aluehallintovirastojen ja Valviran merkitys on pienentynyt. Käytännössä omavalvonta ei kuitenkaan toimi kovin hyvin, se on pitkälti vain paperilla tapahtuvaa valvontaa, arvioi SuPerin kehittämisohtaja Jussi Salo.

Sote-uudistuksen myötä valvonta siirtyy joko maakunnalle, valtiovarainministeriölle tai yritykselle itselleen. Valtiovarainministeriön alaisuuteen on kaavailtu keskusvirastoa, jossa sosiaali- ja terveysalan ohjaus ja valvonta tapahtuisi.

– Vaarana on, että uudistuksen jälkeen palvelujen laatu ja toiminnan valvonta ovat käytännössä asiakkaan valinnanvapauden vastuulla, sanoo Salo.

Hän ottaa esimerkiksi Islannin, jossa terveyspalveluja on yksityistetty enemmän kuin muissa Pohjoismaissa, vapautta yrittäjyyttä korostaen ja vastoin kansalaisten tahtoa.

– Islannissa järjestelmä pirstaloitui. Tieto ei kulje ja terveyspalvelujen valvonta menetti otteensa, kun yksityiset toimijat ovat ottaneet ohjauksen itselleen.

Valinnanvapauden myötä sairaaloiden toiminta on Islannissa kärsinyt, sillä erikoislääkärit ovat perustaneet omia yrityksiään ja potilaat ovat seuranneet heitä. Kroonisesti sairaat, julkisia palveluja käyttävät potilaat ovat joutuneet



kärsijän rooliin. Asiakkaiden omavastuuosuudet ovat kasvaneet ja järjestelmästä on tullut yhteiskunnalle entistäkin kalliimpi.

– Yritykset haluavat ottaa itselleen helpoimmat asiakkaat ja vaikeimmat jäävät julkisen sektorin vastuulle, sanoo Salo.

Ruotsissa sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmä uudistettiin viisi vuotta sitten. Länsinaapurissa valinnanvapaus

on huomattavasti suppeampi kuin mitä Suomen uudistuksessa sen on kaavailtu olevan.

– Ruotsissa valinnanvapaus on tuonut mukanaan sen, että hyväkuntoiset ja terveet ihmiset käyttävät entistä enemmän kaupungeissa sijaitsevia terveysasemia, mutta harvemmin asutuilla alueilla palvelujen saatavuus on huonontunut. Ruotsissa ei myöskään ole onnistuttu luomaan sellaista toimivaa

Hoitajan oma ääni nyt kuuluviin

Suomen historian suurin sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä maakuntahallinnon uudistus tavoittelee maakuntien itsehallintoon perustuvaa palvelu- ja hallintojärjestelmää, jossa palvelut pystytään tuottamaan nykyistä edullisemmin. Sosiaali- ja terveyspalvelujen puolella tavoitteena on kaventaa ihmisten hyvinvointieroja ja parantaa palvelujen saatavuutta.

– Sote-uudistuksen säästötavoite on kolme miljardia euroa. Se on valtava summa, 75 000 lähihoitajan vuosipalkka. Säästötavoite on valtiovarainministeriön virkamiesten papereista. Sitä, miten se vaikuttaa toimivuuteen, ei ole ajateltu, sanoo SuPerin kehittämisjohtaja Jussi Salo.

Hän kritisoi myös ajatusta maakuntien itsehallinnosta.

– Onko maakunnilla todellista itsehallintoa? Valtio, siis valtiovarainministeriö, myöntää rahoituksen. Maakunnilla ei myöskään ole verotusoikeutta. On vaara, että maakunnista tulee marionetteja, joiden naruista veteelele rahaskin päällä istuva valtiovarainministeriö.

SuPerin ehdottaman vaihtoehtoisen mallin mukaan maakuntauudistus ja sote-uudistus toteutettaisiin erillisinä kuntayhtymämallilla, joka on jo monille kunnille tuttu ja josta Suomessa on hyviä kokemuksia.

KUKA KOVIMMALLA ÄÄNELLÄ HUUTAA?

Jussi Salo sanoo, että nyt on aika saada hoitajan oma ääni kuuluviin.

– Sote-uudistuksen myötä lähes kaikkien kuntien ja kuntayhtymien palveluksessa olevien perus- ja lähihoitajien työnantaja tulee vaihtumaan. Iso osa siirtyy uudistuksen myötä töihin yksityiselle työnantajalle. Työehtosopimukset neuvotellaan uudelleen. Millainen uudesta sopimuksesta tulee työntekijän kannalta? Asenne työntekijää kohtaan on yksityisellä sektorilla varmasti kovempi kuin julkisella puolella on ollut, sanoo Salo.

Hän korostaa, että koulutettu lähi- ja perushoitaja on itse oman työnsä paras asiantuntija.

– Tämä maailma tuppaa olemaan sellainen, että se saa, joka kovimmalla äänellä huutaa. Nyt on juuri se hetki, kun paikallisella tasolla täytyy vaikuttaa. On huolehdittava siitä, että ne oman alueen päättäjät työryhmissään varmasti tietävät perus- ja lähihoitajan työn arjen ja sen, miten esimerkiksi henkilöstömitoitukset vaikuttavat hoitoon. Palveluntarvehan ei vähene minnekään, vaikka väkeä kuinka vähennettäisiin.

Perus- ja lähihoitajan työ on suurten muutoksen kourissa lähivuosina. Joukossa on voimaa, ja liitto antaa tukea ja turvaa myllerryksen keskellä. Nyt kannattaa kuulua liittoon. ■

korvausjärjestelmää, jonka lähtökohtana ovat terveydenhuollon eettiset periaatteet. Järjestelmä suosii suhteellisen terveitä potilaita.

Ruotsissa on todettu, että palvelujen käytön tasa-arvoisuus on heikentynyt. Sosiaali- ja terveyspalvelujen valvonta ja seuranta ovat uudistuksen jälkeen olleet puutteellisia.

– Ruotsin nykyisen hallituksen linjauksissa on todettu, että lyhytnäköi-

nen voitontavoittelu ei kuulu hyvinvointisektorille. Voittojen metsästämistä yritetään siellä lopettaa. Hyvinvointisektorin yksityiset toimijat eivät jatkossa saisi tuottaa voittoa säästämällä henkilöstömenoissa. Hyvä, että Ruotsissa tehty virhe on tajuttu. Toivottavasti se tajuttaisiin myös meillä Suomessa, vaikka nykyistä hallitustamme kuunnellessa tämäkin toive voi kyllä valua hukkaan, toteaa kehittämisjohtaja Salo. ■

Ensimmäiset sosiaali- huollon ammatti- henkilöt rekisterissä

JulkiSuosikki-rekisteri on valmistunut ja ensimmäiset rekisteröidyt sosiaalihuollon ammattihenkilöt löytyvät nyt kaikille avoimesta palvelusta. Rekisteri on perustettu, jotta jokainen voi tarkistaa sosiaalihuollon ammattilaisen omaavalta vaadittavan koulutuksen. Tulevaisuudessa kukaan ei voi työskennellä vakituisesti sosiaalityöntekijänä, sosionomina tai geronomina ilman laillistusta, eikä käyttää lähihoitajan, kodinhoitajan tai kehitysvammaistenhoitajan ammattinimikettä ilman rekisteröintiä Suosikkiin. Kaikki sosiaalihuollon ammattihenkilöt löytyvät rekisteristä vuoden 2018 alussa, siirtymäajan jälkeen.



LUE LISÄÄ REKISTEREISTÄ



Lapsuuden olosuhteet vaikuttavat merkittävästi myöhempään elämään

Lapsuusajan olosuhteilla on selvä yhteys nuorten myöhempään hyvinvointiin. Nuorten aikuisten hyvinvoinnissa on alueellisesti merkittäviä eroja. Enemmistö suomalaisista lapsista ja nuorista voi hyvin, mutta huomattava osa suomalaisnuorista on ehtinyt kohdata myös ongelmia matkalla aikuisuuteen. Tämä selvisi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Nuorisotutkimusverkoston tutkimuksessa.

SAFHY-projektissa kehitetään hygieniaosaamista

Samat hygienia-käytännöt kaikille

TEKSTI MINNA LYHTY

SAFHY-projektissa kehitetään ja yhtenäistetään hygieniakäytäntöjä hoito- ja puhdistuspalveluilla suomalaisten ja virolaisten yhteistyönä. Kun kaikki saavat hygieeniseen työskentelyyn samanlaiset ohjeet, vähennetään huonosta hygieniasta johtuvia riskejä. Yhtenäinen opetus ja käytännöt helpottavat työvoiman liikkumista Suomenlahden ylitse.

Kun virolainen työntekijä aloittaa työt suomalaisessa vanhusten hoitokodissa, hänen tapansa tehdä työtä hygieenisesti saattavat poiketa suomalaisen työntekijän tavoista. Virolaiset opit eivät välttämättä ole vääriä, vaan ainoastaan erilaisia. SAFHY-projektissa pyritään yhtenäistämään hygieniakäytäntöjä.

– Teemme sen vertailemalla tutkimuksen perusteita ja opetussuunnitelmia. Emme voi suoraan vaikuttaa kansallisiin tutkintojen perusteisiin, mutta voimme yhtenäistää opetuskäytäntöjä, -menetelmiä ja opetuksen sisältöä, kertoo Keudan aikuisopiston kouluttaja, projektipäällikkö Tuija Laine.

Projektissa tuotetaan monikielinen, digitaalinen opetusmateriaali verkko-oppimisolustalle. Se sisältää videoita, kuvia, tekstiä, äänitiedostoja, oppimisen testejä ja ammatillisen sanaston molemmille aloille. Alustalla voi valita kieleksi suomen, viron, venäjän tai englannin. Oppimateriaalia tuotetaan sekä Suomessa että Virossa.

– Terveystieteiden alalle teemme videoita esimerkiksi potilaan lähiympäristöstä huolehtimisesta, henkilökohdaisen hygienian hoidosta, hoitovälineiden puhdistamisesta ja desinfiointista,



Projektissa tuotetaan oppimateriaaleja muun muassa lähihoitajakoulutukseen.

käsihygieniasta, suuhygieniasta, eritteiden imemisestä hengitysteistä ja avansidoksen hygieenisestä vaihtamisesta.

Verkko-oppimisolustaa voidaan hyödyntää terveydenhuollon ja puhdistuspalvelualan ammatillisessa koulutuksessa, itsenäisessä opiskelussa, työssä-oppimisjaksoilla, täydennyskoulutuksessa sekä uusien työntekijöiden perehdytyksessä työpaikoilla.

Tuija Laine toivoo, että useat ammatilliset oppilaitokset ottaisivat oppimisolustan käyttöönsä.

– Digitaalinen materiaali palvelee ammatillisia oppilaitoksia varsin hyvin nyt, kun koulutukseen kohdistuvat suuret rahoitusleikkaukset. Alustan käyttämisestä peritään serverikulut, mutta tavoitteena on pitää käyttömaksut edullisina.

Keudan aikuisopiston maahanmuuttajataustaiset opiskelijat testaavat materiaalia tänä syksynä. Materiaali soveltuu virolaisten ja suomalaisten lisäksi

kaikille muillekin, jotka osaavat jonkin verkko-oppimisolustan kielivaihtoehtoja. Oppimisolusta tarjoaa hygieniatiedon lisäksi mahdollisuuden oppia ammattisanastoa eri kielillä.

SuPer on aktiivisesti mukana projektin ohjausryhmässä. Lähihoitajatapatumassa 9. syyskuuta esitellään projektissa tuotettua materiaalia.

Projektihenkilöstö järjestää marraskuussa Keudassa seminaarin, jossa esitellään tähän mennessä tehtyä materiaalia. Ilmoittautua voi SAFHY-projektin verkko- ja Facebook-sivuilla. ■

SAFETY AND HYGIENE – SAFER ENVIRONMENT
-PROJEKTIIN ON SAATU YLI MILJOONAN EURON
RAHOITUS EUROOPAN ALUEKEHITYSRAHAS-
TOLTA CENTRAL BALTIC -OHJELMAN KAUTTA.
PROJEKTIN AJANKOHTA ON 1.9.2015–31.12.2017.

 LISÄTIETOA SAFHY-PROJEKTISTA

 SEURAA PROJEKTIN EDISTYMISTÄ
FACEBOOKISSA

Uusi mentorointiryhmä aloittaa tammikuussa

TEKSTI MINNA LYHTY

Mitä mielenkiintoista SuPer voisi tarjota minulle? Mitä ammattiosasto oikein tekee? Miten voisin vaikuttaa työpaikkani asioihin? Näihin kysymyksiin vastaavat superlaiset mentorit.

SuPerissa kokeiltiin mentorointia vajaa vuosi sitten. Ryhmässä oli seitsemän mentori-aktori-työparia, jotka tapasivat toisiaan vähintään kerran kuukaudessa noin puolen vuoden ajan.

– Aktorit kokivat, että he saivat tietoa liittonsa ja ammattiosastonsa toiminnasta. Jotkut lähtivät mentoroinnin innoittamana mukaan paikalliseen toimintaan. Työparit käsitelivät yhdessä myös työelämän ongelmia, ryhmää vetänyt SuPerin asiantuntija Johanna Pérez kertoo.

Tammikuussa 2017 on tarkoitus koota yhteen uusi ryhmä mentori-aktori-pareja. Aktorille pyritään löytämään

mentori omasta ammattiosastosta tai naapuriammattiosastosta. Ryhmälle järjestetään ainakin yhteinen aloitustapaaminen Helsingissä. Jokainen pari asettaa mentoroinnille tavoitteet omista lähtökohdistaan.

Aktori voi olla nuori tai jo varttuneempi jäsen. Edellytyksenä on vain se, että on kiinnostunut SuPerista ja työelämän asioista.

– Jos vain rahtusenkaan verran on aikaa tapaamisille, kannustan tarttumaan tähän mahdollisuuteen. Mentorointi ei maksa mitään, mutta se voi antaa paljon avaimia työhön ja omiin asioihin vaikuttamiseen. Aktori saa kokeneen hoitajan mentoriksi. Häneltä voi kysyä asioita, joita ei tohdi kysyä omalla työpaikalla. Mentori on aktorin puolella.

Jos haluat lisätietoa mentoroinnista tai haluat mentoriksi tai aktoriksi, lähetä sähköpostia: johanna.perez@superliitto.fi. ■



Oppilaanohjauksen olisi oltava monipuolista

Oppilaanohjaukseen varatut voimavarat tulisi kohdentaa pelkän koulutusvalinnan tekemisen sijaan siihen, että oppilaalle syntyy valmius tehdä valintoja ja toimia tavoitteellisesti elämässään. Näin toteaa kasvatustieteiden lisensiaatti Petri Niemi Turun yliopistoon tekevänsä väitöskirjassaan. ”Opinto-ohjaajan tulisi siirtää ura- ja koulutusvalintaan valmentavan oppilaanohjauksen painopiste mahdollisimman varhaiseen ajankohtaan. Hänen tulisi tukea ura- ja koulutusvalinnassa tarvittavan itsetuntemuksen kehittymistä ja huomioida oppilaiden erilaiset tavat hankkia ja hyödyntää informaatiota”, Niemi sanoo.

Sosiaali- ja terveys-tietojen tietoturvallista hyödyntämistä aiotaan kehittää

Sosiaali- ja terveydenhuollossa tallennettuja asiakas- ja henkilötietoja voidaan tulevaisuudessa hyödyntää nykyistä tehokkaammin esimerkiksi yhteiskunnallisen päätöksenteon tukena sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämisessä. Suomessa on poikkeuksellisen kattavat ja laadukkaat sosiaali- ja terveysalan tietovarannot, joiden mahdollisuuksia ei ole hyödynnetty riittävästi. Muutoksilla mahdollistetaan tietojen tietoturvallinen käyttö, yhtenäistetään viranomaiskäytäntöjä ja kehitetään parempaa palvelua. Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää parhaillaan lausuntoja uudistusta koskevasta luonnoksesta.



Ensimmäisen mentorointiryhmän kokemukset olivat positiiviset. Johanna Pérezin mukaan mentorointi on asiakaslähtöistä ja vastaa osallistujia puhutteleviin asioihin.

Jo muutamasta tupakasta syntyy aivoverenvuotoriski

Vähäinenkin tupakointi lisää merkittävästi lukinkalvon alaisen aivoverenvuodon riskiä etenkin naisilla. Suomalais-tutkimuksen mukaan tämä niin sanottu aneurysmaattinen subaraknoidaalivuoto (SAV) on vakavin tunnettu aivoverenkierron häiriö, johon menehtyy lähes puolet sairastuneista. Lisäksi monille selvinneistä jää pysyviä neurologisia tai psykologisia oireita. Suomessa tautiin sairastuu vuosittain 300–400 henkilöä. Heistä yli puolet on työikäisiä. Jo vähäinenkin tupakointi, 1–10 savuketta päivässä lisää SAV:n riskiä miehillä kaksin- ja naisilla kolminkertaiseksi tupakointimattomaan verrattuna.

THL



Peukun imeminen suojaa allergialta?

Peukalon imemistä ja kynsien pureskelua pidetään huonoina tapoina, mutta ne saattavat suojata lapsia allergioilta. Havainto tukee hygieniahypoteesia, jonka mukaan lapsuuden infektioiden ja mikrobialistuksen vähentyminen on lisännyt allergioita. Kanadalais-uusiseelantilaisen tutkimuksen tulosten perusteella allergiat olivat kynsienpureskelijoilla ja peukalonimijöillä noin kolmanneksen harvinaisempia kuin muilla lapsilla. Tämä havaittiin lasten ollessa 13-vuotiaita, mutta myös aikuisiässä. Kynsien pureskelu ja peukalon imeminen saattavat lisätä sormitulehduksia ja hammasongelmia, joten toimintaan ei kannata erityisesti kannustaa.

DUODECIM



TIESITKÖ:

Vuosittain keskeytetään noin 250 raskautta sikiön epämuodostuman vuoksi.



Polvikierukka kuntoon jumpalla?

Polven nivelkierukan repeämä hoidetaan yleensä leikkauksella, mutta uusimpien tutkimustulosten valossa fysioterapeutin ohjaamat liikuntaharjoitukset ajaisivat saman asian. Havainnot viittaavat nivelkierukka-leikkausten olevan todennäköisesti hyödyttömiä suu- ralle osalle potilaista.

DUODECIM



Joka kuudes syöpä johtuu infektiosta

Noin kuudennes kaikista syövästä johtuu infektiosta, tuore selvitys osoittaa. Huomattava osa sairastumista olisi myös ehkäistävissä rokotteilla, seulonnoilla ja hoidoilla. Infektiot ovat syöpien aiheuttajia etenkin köyhissä maissa.

DUODECIM

MITÄ MIELTÄ

Vastaus kuukauden kysymykseen.

ELOKUUN KYSYMYS OLI:

Syötkö rapuja?

KYLLÄ
50%

- Syön aina, kun vain on mahdollisuus.
- Koska ne on hyviä.
- Tykkään niiden mausta.
- Haaveilen, että joskus saisin maistaa Beringinmeren kuningasrapuja.
- Ne ovat hyviä.
- En ole rapujen ystävä, mutta ystäväpiiri järjestää joka vuosi perinteiset rapujuhlat ja silloin syön muutaman ravun!
- No, ne nyt vaan on niin hyviä!
- Ravut on maukkaita.



EN
50%

- Pärjään ilmankin.
- Maku ei hätkäytä, työlästä.
- Olen allerginen.
- Liian työläs avattavaksi, pienen osan kun voi syödä.
- Rakastan äyriäisiä, mutta en voi tällä hetkellä syödä raskauden vuoksi!
- En tykkää.
- Ei ole koskaan tullut tilaisuutta maistella.
- En pidä ravun mausta.



SYYSKUUN KYSYMYS LÖYTYY SUPERIN JÄSENSIVUILTA KOHDASTA SUPER-LEHTI. KAIKKIEN 22. SYYSKUUTA MENNESSÄ VASTANNEIDEN KESKEN ARVOTAAN SUPER-LEHDEN KÄTEVÄ AAMIAISTARJOTIN. ELOKUUSSA SEN VOITTI SOFIA STENROOS TURUSTA. ONNITTELUT!



MUUT LEHDET

// Huomasin, että hartiani rentoutuivat, kun tulin ensimmäistä kertaa yövuoroon, jossa oli toinenkin hoitaja."

LÄHIHOITAJA PETRA KAIJANMÄKI
TYÖ TERVEYS TURVALLISUUS 4/2016

// Opiskelijan täytyy aina voida olla nimenomaan opiskelija. Hänen ei kuulu ottaa vastuuta työpaikan asioista."

AMMATINOPETTAJA LEENA TEITTINEN
PAM 9/2016

// Hallitus tekee selkeästi luokkapoliitiikkaa, vaikka näin ei puhutakaan."

KIRJAILIJA, RUNOILIJA CLAES ANDERSSON
KANSAN UUTiset 12.8.2016

30 VUOTTA SITTEN



Joensuussa perushoitajiksi opiskelevat nuoret miettivät hoitoalan tulevaisuutta. Vanhusten määrän lisääntyminen vaati

heidän mielestään lisää työntekijöitä perushoittoon ja vanhustenhuoltoon. Myös omahoitajajärjestelmä oli tulevaisuutta, jos henkilökuntaa saadaan lisää.

"Nuoret uskovat, että perushoitajan työtä ei robotit korvaa. Aina tarvitaan lämmintä, inhimillistä lähihoitoa."

PERUSHOITAJA 8-9/1986

Perinneruoka Vetelistä maistuu ja jakaa mielipiteitä

Kampsupaisti

TEKSTI JA KUVAT JUKKA JÄRVELÄ

Kampsupaisti on keskipohjanmaalaista perinneruokaa, jota yleisemmin voi kutsua vaikka verileipäkeitoksi. Veteliläiseltä Maija Koskelta perinneruonan teko onnistuu, ja herkkukattila maistuu lähipiirillekin.

Kampsupaisti jakaa ainakin Pohjanmaalla mielipiteitä. Toisille se on suuri paikallisherkkku, toisille vain koulussa lapsena tarjottua pakkosyötävää.

Pohjalaisherkkku ei ole standardiruokaa: reseptien sisällöt hieman vaihtelevat kunnittain, kylittäin ja jopa taloittain. Viereisellä sivullakin olevaa reseptiä kokeillaan varmaan monessa paikassa vaihtelua tuovana uutuutena.

Maija Koski on alun perin Vetelin tyttöjä, joten hän tuntee perinneruonan salat lapsesta asti.

– Kotona on aina ollut kampsupaistia. Se syötiin ilman perunaa. Emäntäkoulun käynyt äiti oli oppinut tekemään sen niin. Kun olin koulussa, annokseen alkoi tulla mukaan perunaakin.

– Tätä on helppo keittää iso kattilallinen ja lämmittää sitten, kun on tullut töistä.

Kosken muualla asuvat lapset käyvät mieluusti äidin kampsukattiloilla. Hän vie ruokaa 91-vuotiaalle sedälleenkin, joka asuu lähistöllä. Työpaikalla vanhusten palvelukodissa sitä löytyy ruokalistalta, mutta vain harvoin. Muualta päin tullut henkilökunta vierastaa perinneruokaa.

– Myös mieheni on muualta tullut, mutta hän on oppinut tätä syömään!

Suuriakin määriä kampsupaistia on helppo tehdä.

– Veripalttua ei enää saa kaupasta irtomyynnistä, ostan sen marketin pakastealtaasta. Jouluna ostan alennuskinkkuja ja kuutioin niiden lihan valmiiksi pussiin tulevaa vuotta varten.

Koski valmistui 80-luvun lopulla kodinhoitajaksi. Hän työskenteli parikymmentä vuotta naapurikunnassa vanhainkodissa, ja tämä ”Markkulan porukka” tapaa toisiaan vieläkin. Vuonna 2006 hän valmistui lähihoitajaksi oppisopi-

muksella.

Pahojen allergiaoireitten takia Maija oli vuoden verran työkierrossa. Hän työskenteli Vetelin kotihoidossa. Sitten hän palasi takaisin laitoshoitoon eli nykyiseen työpaikkaan, joka on 51-paikkainen palvelukoti Harjukoti.

– Kotihoidossa rassasi jatkuva kiire. Tosin ihmiset olivat parempikuntoisia kuin hoitolaitoksissa. Iltaisin oli haikea jättää huonokuntoisia yöksi koteihinsa, laitoksessahan aina joku jatkaa paikalla. Minusta tuntuu, että suomalaisessa kotihoidossa ei välttämättä aina huomata, mitä yksin jäävälle voi sattua.

Vanhustenhoidon taso Suomessa huolettaa Koskea.

– Alaspäin mennään. Mitoitukset lasketaan äärirajoille. Meillä osastoilla useimmat ovat kaksinautettavia, mutta hoitoväkeä on tähän nähden aika vähän. Jos hoidon vastualueet tästä vielä kasvavat, päätökset tehdään jossain entistä kauempana.

Hoitovietti kuitenkin pitää. Myös Kosken tytär opiskelee lähihoitajaksi.

Maijan vapaa-ajasta meni aikaisemmin iso osa omien vanhempien hoitoon, mutta nykyään hän pystyy irrottautumaan ajasta monen harrastuksen kautta.

– Käsitöitä teen aika paljon. Virkkaan isoja mattoja ja sukkiakin tikkaan sen, mi-

tä niskat kestävät.

Myös kukat ja puutarha sekä japaninpystykorva Bruno saavat aikansa. Sitten on vielä teatteri eli harrastajateatteri Revontulet.

– Viime kevään näytelmällä oli neljä esitystä. Olin toimitajan roolissa. Aiemmin minulla on ollut kilttejä rooleja, mutta nyt olin itsekäs toimittaja. Vaikeaa oli, teetti todella töitä omaksua tuo rooli! ■

**VANHUSTENHOIDOSSA
MENNÄN ALASPÄIN.
MITOITUKSET
LASKETAAN
ÄÄRIRAJOILLE.**



Kampsupaisti

- 200 g veripalttua
- noin 350 g kypsää sianlihaa
- noin 5 perunaa
- 1-2 tl suolaa

Keitä perunalohkoja suolavedessä noin kymmenen minuuttia. Lisää kuutioitu sianliha. Anna kiehua noin viisi minuuttia. Lisää kuutioitu veripalttu. Keitä kunnes perunat ovat kypsiä. Veripalttu turpoaa kiehuessaan. Lisää vettä tarpeen mukaan. Tarkista, onko riittävästi suolaa. Tarjoa leipäjuustokuutioiden kera.







Patrik Tiainen on

LÄHIHOITAJA LEIKKIPUISTOSSA

KUVAT JA TEKSTI MARJO SAJANTOLA

Leikkipuisto on kaupunkilasten ympärivuotinen puuhamaa. Helsinkiläinen leikkipuisto Nuoli tarjoaa turvallisen ajanviettopaikan ja mielekästä tekemistä lapsiperheille ja koululaisille.

Elokuun alussa yhdeksän jälkeen aamulla leikkipuisto Nuolen pihalla tepastelee vain kaksi pientä lasta isiensä vahtimana. Muuten ulkona on vielä hiljaista, mutta toimitiloissa on jo täysi tohina. Siitä pitävät huolen Sanni ja Venla. Tyttöillä on sanoitusprojekti menossa ja he kirjoittavat loruansa puhtaaksi oleskelutilan pöydän ääressä.

Keittiössä on aamupalaveri päättynyt. Tiiminvetäjä Atte, eli Carola Solman ja ohjaajat Virpi Lumme ja Patrik Tiainen ovat viimeistelleet päivän ohjelman ja sopineet tehtäväjaosta. Leikkipuistoapulainen on vielä kesälomalla. Kun aamupäiväkerhot ja iltapäivätoiminta aloittavat toimintansa, silloin suunnitellaan joka torstai koko viikon ohjelma ja lisäksi perjantapäiväksi jokin yllätystä koululaisille.

– Meillä on jokaisella omat vastuualueet, kuka hoitaa laskut, kuka effe-
kirjaukset ja esimerkiksi Patrikin tehtävänä on nettitiedottaminen, Facebook-

päivitykset ja yhteydet netin kautta lasten vanhempiin, Atte kertoo.

Nuoli-puiston henkilökunta valmistuu tänään vilkkaaseen työpäivään, sillä perheet ovat palailleet lomilta ja sää on kaunis. Lisäksi lähipuistot ovat vielä kiinni. Aivan ensimmäiseksi varastosta tuodaan pihalle monenmoista työnnettävää ja ajettavaa lelua sekä pelivälineitä ja monta muuta mukavaa puuhalelua. Puistossa on kiinteinä kalusteina erilaisia härveleitä, jotka innostavat lapsia kiipeilemään ja liikkumaan. Kesäaikana kahluuallas täytetään vedellä ja varastosta löytyy pieniä retkivuoteita auringonpalvojille. Patrikin mielestä puistossa onkin parasta sen monipuolisuus, sillä alue on vehreää ja rajautuu metsikköön, jota myös hyödynnetään puiston toiminnassa.

PALAPELIN PIILOTUSTA

Veljekset Urho ja Tarmo ovat pyytäneet Patrikin pelaamaan heidän kanssaan Unoa. Auringonpaisteen helliessä on mukava lätkiä korttia. Kello kymmeneltä puistoon on saapunut jo enemmän väkeä.

Lasten mukana on tullut isiä tai äitejä sekä isovanhempia. Kouluikäiset saavat tulla puistoon yksin, mutta sitä nuoremmilla on oltava joku vanhempi mukana. Ohjaajat vastaavat koululaisten turvallisuudesta puiston alueel- ▶

Venla, Sanni ja Elsi haastoivat Patrikin käärmekeinuun.



Elea valitsee
sählymailaa.



Ruokajonossa
osataan odottaa
omaa vuoroa.



Patrik ja Leevi
kokoavat palapeliä.

la. Esimerkiksi kun lapsi menee uimaan, joku ohjaajista pysyttelee altaan lähellä.

Sanni ja Venla ovat juuri keksineet Urhon ja Tarmon kanssa kokeilla, miten lasten muovinen kylpyamme kelluu ja voitko sitä käyttää veneenä. Koska Venla on kaikista kevein, hän saa toimia koekaniinina ja amme kelluu. Kun Urho kokeilee vuorostaan, ammeesta tulee sukellusvene ja kaikkia naurattaa.

Patrik toteaa, että on mielenkiintoista seurata, miten lapset keksivät aina jotain uutta käyttöä eri leluille. Hippojakin on vaikka kuinka monta erilaista lasten laatimien sääntöjen kanssa leikittäviksi. Tänäpäin Patrik vetää aamupäivän ohjatun tuokion, ja hän on piilottanut puistoon pusseja, joissa on kuvista tehtyjä palapelejä. Hän kehottaa ammekellujia mukaan etsintään ja kuuluttaa kaikille puistolaisille pelin säännöt.

Kohta pusikot kuhisevat etsintäjoukkoja. Pienimmätkin taaperot etsivät ja löytävät. Sitten kasataan palapelejä. Tuossa kolmevuotias Kaisla kokoaa näppärästi isänsä ohjeiden mukaan kissan kuvaa ja tässä Leevillä on ihan oma tyyliinsä: ei kuvaa vaan pinoon vain.

Patrik kiertää auttamassa hankalimpien kuvien kanssa. Hän suunnittelee, että palapelin piilotuksesta voisi tehdä koululaisille haasteellisemmän pelin nostamalla pusseja oksille tai sijoittamalla niitä muuten hankaliin paikkoihin löydettäväksi.

HYVÄN MIELEN SOPPAA

Kun palapelejä on vaihdeltu ja koottu tarpeeksi, lapset rientävät jatkamaan leikkejään. Puistossa aamupäivän ollut perhepäivähoitaja tulee kiittämään Patrikia hauskaista leikistä ja lähtee hoitolastensa kanssa lounaan laittoon. Patrik alkaa pelata poikien kanssa sählyä.

– Olen huomannut, että tässä työssä tarvittaisiin nykyistä enemmän miespuolisia hoitajia. Pojat tykkäävät, kun joku aikuinen vetää sählyä, jääkiekkoa tai futista ja että pelaa vähän tosissaankin. Minä tykkään tosi paljon liikunnasta ja sähly on aktiiviharrastukseni. Saavutin juuri ison etapin, kun sain sorvattua pelaajasopimuksen vitosdivarissa.

Vähän vaille kaksitoista on aika kerätä leikkivälineitä kasaan ja pistää uima-allas ruokailun ajaksi pois käytöstä. Altaaseen ei saa mennä niin kauan kuin ruokakärky on esillä.

– Se on tietysti turvallisuuskysymys, koska ohjaajat eivät ehdi valvoa uimareita, mutta tämä rauhoittaa myös ruokailutilanteen, Patrik kertoo.

Ennen ruokailua asetutaan ringiin laulamaan ruokalauluja. Hauskinta lapsista tuntuu olevan pipareidenpölliön etsintä. Patrikiakin epäillään, mutta hän väittää, että hänellä on alibi, että jospa syyllinen olisi Venla.

Lauluhetken jälkeen lapset asettuvat kahteen jonoon, toiseen koululaiset ja toiseen pienet lapset vanhempansa kanssa. Jokaisella lapsella on omat ruokailuvälineet, mutta ruokakärkyssä on varalla muutamia lautasia ja vettäkin juotavaksi, jos ei ole muistanut ottaa omia välineitä mukaan. Ruokalistan mukaan tänään on Hyvän mielen soppaa, joka näyttää vallan porkkanasosekeitolta.

Atte laskee, että jonossa on 35 koululaista ja pieniä lapsia 51. Tämän päivän pohjalta arvioidaan huomisen ruokamäärän tarve. Vielä kertaakaan ei ruoka ole loppunut kesken, mutta on ollut päiviä, jolloin on jaettu ensimmäinen kierros kevyemmällä otteella, että varmasti kaikille on riittänyt. Lisää saa aina hakea niin kauan kuin ruokaa riittää.

Ensimmäiset santsaajat saapuvat melkein heti, kun jonon viimeinen on annoksensa saanut. Kohta paikalle tulevat myös



Puistossa lapset saavat kesäisin ilmaisen lämpimän ruuan. Patrik kyslee, maistuuko keitto.

ensimmäiset kiittäjät. Pikkuinen Toivo huutaa kiitoksensa niin kovaa, että se kuuluu varmasti kadulle asti. Miten niin pienestä lähtee niin iso ääni?

PARASTA PALAUTETTA

Patrikin mielestä puistoon mahtuu meltiä ja mitä enemmän sitä lapsista irttaa, sitä hauskeempaa heillä on. Tosin joskus, kun sisätiloissa on 60 koululaista, desibelitaso voi olla aika korkea.

Patrik kertoo, että alun perin hän oli suunnitellut kokin ammattia, mutta työllistymisen kannalta hänestä oli järkevämpää hakeutua lähihoitajakoulutukseen.

– Huomasin, että tämä on minunalani. Kyllä vanhustenkin kanssa oli työssäoppimisjaksoilla ihan kivaa, mutta nimenomaan lasten kanssa työskentely on mun juttu. Tämä on ensimmäinen varsinainen työpaikkani lasten parissa. Kesätoissäs olen ollut vanhusten ja vammaisten kanssa.

Hän jatkaa, että lasten kasvun ja kehityksen seuraaminen ja heidän luottamuksensa saaminen ovat palkitsevää tässä työssä. Lisäbonuksena tulee se,

- PATRIK PÖLLI KAIKKI MEIDÄN PIPARIT.
- MITÄ, MINÄ?
- NIIN, SINÄ!
- MUTTA MINULLAPA ONKIN ALIBI.
- MUTTA KUKAS NE SITTEN PIHISTI?
- VENLA!

kun lapsi toteaa, että Patrik on tosihyvä puistosestä.

– Meillä on myös mielettömän hyvä tiimi, joten viihdyn täällä tosi hyvin. Olen suunnitellut, että jatkan myöhemmin opintoja ja haen sairaanhoitajan töitä lastensairaalasta. Jos opiskelu ei sittenkään maita, voin jatkaa lähihoitajan töissä.

Ruokailun jälkeen pienimmät lapset laitetaan varjoon päiväunille tai heidän kanssaan lähdetään kotiin. Koululaiset jatkavat pelejään ja leikkejään, ja Patrik pääsee syömään evääksi ottamansa pizzan.

KERHOJA JA MONIPUOLISTA TOIMINTAA

Syksy hiipii hiljalleen leikkipuistoon, mutta vielä on altaassa vettä ja kesä kauneimmillaan. Koulut ovat kuitenkin alkamassa, joten uima-allas tyhjenetään kahden viikon kuluttua. Kouluaikoina leikkipuistossa järjestetään kolmena aamupäivänä viikossa 2–5-vuotiaille lapsille tarkoitettu Leppäkerttu-kerho. Maanantaina lauletaan, tiistaina liikutaan ja keskiviikkona tutkitaan lähimetsän luontoa ja leikitkin ovat luontoaiheisia. ►

– Pääasiallisesti Virpi ja Atte vastaavat kerhon toiminnasta, mutta minä sijaistan tarvittaessa. Virpillä on Metsämörri-koulutus, ja siitä olemme saaneet hyviä ideoita luontohetkiin.

Jos Patrik ei osallistu kerhotohtoriin, hän järjestee paikkoja, korjailee kirjoja ja palapelejä, mutta on lähettyvillä, jos häntä tarvitaan. Ohjatut tuokiot vedetään vuorotellen.

Iltapäivisin puiston valtaavat koululaiset. Tänäkin syksynä tulee yli 60 koululaista, pääsääntöisesti eka- ja tokaluokkalaista. Osalle puistotoimintaa on kerhojen tai kesätoiminnan kautta tuttua, mutta kaikille ei.

– On tärkeä oppia kaikkien nimet mahdollisimman pian ja opettaa lapset puiston säännöille. Jos lasten kesken syntyy kähämiä, meillä on käytössä minivertaissovittelu. Sen avulla lapset pyrkivät sopimaan ristiriitansa keskenään, mutta toki aikuinen auttaa tarvittaessa.

Enempää Patrik ei ehdi kertoa, sillä lapset tulevat pyytämään häntä hakemaan tikkataulun varastosta.

Ohjaajien työaika alkaa ennen puis-



Venla yrittää arvata, mikä kortti hänellä on otsallaan. Ohjaaja Virpi Lumme on vastausvuorossa.

ton avautumista. Se on kouluaikana auki yhdeksästä puoli viiteen ja kesäisin sekä syys- ja hiihtoloman aikana yhdeksästä neljään. Sisätilat suljetaan asiakkailta siivousta varten puolisen tuntia ennen puiston sulkemisaikaa. Pihalelut kerätään varastoon. Kun

puisto on tältä päivältä kiinni, ohjaajat katsovat vielä, että kaikki on kunnossa ja lukitsevat paikat.

Eilinen sähkötreeni väsyttää vielä, joten tänään Patrik aikoo viettää rauhallisen illan hyvän kirjan tai X-boxin ääressä. ■

Tänään töissä

KUKA

Lähihoitaja Patrik Tiainen, 21-vuotias yksin asuva sinkku. Perheeseen kuuluvat äiti Taru, isäpuoli Kari, isosisko Erika ja rhodesiankoira Shela.

KOULUTUS JA TYÖURA

Valmistui lähihoitajaksi keväällä 2014 Stadin ammattiopiston Malmi toimipisteestä lasten ja nuorten kasvun tukemisen ja ohjauksen koulutusohjelmasta. Tehnyt kesätöitä autististen nuorten ja aikuisten parissa Rinnekodissa, ikääntyneiden kehitysvammaisten Aleksikodissa ja muistisairaiden vanhusten Tammi-kodissa. Tehnyt myös joitakin keikkoja Rinnekotiin. Aloitti ohjaajana Nuolessa puolitoista vuotta sitten.

HARRASTUKSET

Sähly, jalkapallo ja laskettelu. On aktiivinen seurakuntanuori, osallistunut isoiskoulutukseen, muttei ole ehtinyt leireille. Jahtaa Pokemoneja.

PARASTA TYÖSSÄ

Asiakkaat ja se, kun lapsi lopettaa vierastamisen ja antaa luottamuksensa.

HAASTAVINTA TÖISSÄ

Vasta puolitoista vuotta työkokemukselta, joten on paljon nähtävää ja opittavaa. Haastavinta on oman mielen hallinta ristiriitatilanteissa koululaisen kanssa.



VIDEOTUNNELMIA
LEIKKIPUISTO NUOLESTA



KURKkaa LISÄKUVAT
KESÄN LEIKEISTÄ

Jalkojenhoidon verotus herättää keskustelua

Lähi- ja perushoitajien arvonlisävero kohtelu jalkojenhoidossa herättää keskustelua alan ammattilaisten keskuudessa.

Tammikuussa 2016 Täydennyskoulutuskeskus Prakticum käynnisti ensimmäisen jalkojenhoidon osaamisalan koulutuksen ruotsiksi Helsingissä. Kohderyhmänä olivat uudesta osaamisalasta kiinnostuneet, jo valmistuneet lähihoitajat.

Kaikilla koulutukseen valituilla oli ennestään lähihoitajan tutkinto ja monella heistä myös jo suoritettu jalkojenhoidon ammattitutkinto. Moni oli jo toiminut jalkojenhoidajana omissa yrityksissä, joko koko- tai osa-aikaisesti.

Tutkinnon suorittajat olivat siis terveydenhuollon ammattihenkilöitä, joilla oli jo osaamista muun muassa diabeetikoiden jalkojenhoitoon, jalkojen virheasentojen aiheuttamien ongelmien hoitoon ja muuhun sairaanhoidolliseen jalkojenhoitoon.

Ensisijainen syy hakeutua suorittamaan osaamisalaa oli verohallinnon menettely jalkojenhoidon arvonlisäverotuksessa.

HENKILÖKOHTAISTAMINEN ASETTAA VAATIMUKSIA

Henkilökohtaistaminen ja sen pohjalta tehtävä yksilöllinen suunnitelma puuttuvan osaamisen hankkimiseksi tehtiin osallistujien aikaisempien tutkintojen ja työkokemuksen pohjalta.

Tutkintoon valmistava koulutus toteutettiin monimuoto-opetuksena. Henkilökohtaistamisen myötä eri tutkinnon suorittajilla oli eri määrä lähiopetuspäiviä ja myös etätehtävien laajuus suunniteltiin yksilöllisesti.

Ne tutkinnon suorittajat, joilla oli ennestään jalkojenhoidon ammattitutkinto, kokivat koulussa istumisen ja kotitehtävien tekemisen hieman turhauttavana alussa – muutama oli toivonut pääsevänsä suoraan tutkintotilaisuuteen.

Suurin haaste tutkinnon suorittamisessa oli aika. Aikuisopiskelijat tekevät kovasti töitä pystyäkseen sovittamaan yhteen perhe-elämän, työn ja tutkinnon suorittamisen. Muun muassa matkoihin meni paljon aikaa.

Jälkikäteen kova työ ja ajankäytön haasteet olivat kaiken vaivan arvoista, koska tutkinnon suorittaminen toi uutta ja syventävää osaamista.

OPETUSTA LUOKASSA JA ITSENÄISTÄ OPISKELUA

Osaamisalan käytännön toteutus oli täydellinen aikuisopiskelijoille. Kouluttaja alusti ja avasi opintokokonaisuudet, jon-

ARVONLISÄVERO JALKOJENHOIDOSSA

SuPer on tehnyt pitkään työtä parantaakseen lähi- ja perushoitajien arvonlisävero kohtelua jalkojenhoidossa.

Jalkojenhoidon arvonlisäveroa ohjaa verohallinnon antama terveyden- ja sairaanhoidon arvonlisävero-ohje, jota on viime vuosina uudistettu osittain toiveidemme mukaisesti.

Uusin SuPerin ajama parannus koskee niitä lähihoitajia, joilla on lähihoitajatutkinnossa jalkojenhoidon koulutusohjelma tai osaamisala. Heidän antamansa jalkojenhoito on arvonlisäverotonta eikä siihen tarvita lääkärin lähetettä.

Jos jalkojenhoitoa antaa lähi- tai perushoitaja tai muu terveydenhuollon ammattihenkilö, jolla on peruskoulutuksensa lisäksi jalkojenhoidon ammattitutkinto, on jalkojenhoito arvonlisäverotonta vain jos siihen on lääkärin lähete. Tämä on mielestämme verohallinnon ohjeessa selkeä epäkohta, jonka korjaamiseksi teemme SuPerissa töitä edelleen.

Olemme tavanneet verohallinnon virkamiehiä mutta emme ole toistaiseksi saaneet aikaan muutosta. SuPer valittaa asiasta Korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

LEENA KAASINEN
ASIAINTUNTIJA



TERVEYDEN- JA SAIRAANHOIDON
ARVONLISÄVERO-OHJEEN LÖYDÄT TÄÄLTÄ

ka jälkeen tutkinnon suorittajat saivat syventää osaamistaan itsenäisesti.

Opintojen sisältö oli kaikille tutkinnon perusteiden mukaisesti sama, mutta valmistavan koulutuksen tehtävät olivat laajempia heillä, joilla ei ollut ennestään jalkojenhoidon ammattitutkintoa. Lähiopetuspäivät ja kokemusten vaihtaminen ryhmässä koettiin tärkeinä ja omaa työtä rikastuttavina.

Seuraava jalkojenhoidon osaamisala alkaa tammikuussa 2017 täydennyskoulutuskeskus Prakticumissa. Osaamisala on ruotsinkielinen mutta myös suomenkieliset ovat tervetulleita hakeutumaan siihen. ■

SARA SIMBERG
ASIAINTUNTIJA

Jämsässä opiskellaan
huippusimulaattorin avulla

NUKKE PUHUU JA OIREILEE KUIN OIKEA POTILAS

TEKSTI ELINA KUJALA KUVA PIRJO HANNULA

Jämsässä lähihoitajaopiskelijat harjoittelevat elvyttämistä
ja injektion antamista potilassimulaattorin avulla.

Lattialla makaa nukke. Ensihoitoon suuntaava lähihoitajaopiskelija Juha-Matti Hakalehto seuraa monitorista potilaan elintoimintoja ja tekee merkintöjä paperiin samalla, kun Heikki Rissanen kuuntelee stetoskoopilla keuhkoja ja sydäntä.

Tietokoneohjattava nukke on kuin oikea ihminen. Se muun muassa hikoilee, sen pulssi ja muut elintoiminnot saattavat muuttua, iho voi sinertyä ja se jopa vastaa tulevien ensihoitajien kysymyksiin – tosin viereisessä ohjaushuoneessa istuvan opettajan äänellä.

Muu luokka seuraa isolta näytöltä harjoituksen etenemistä ja tekee muistiinpanoja. Monet sanovat, että seuraamalla muiden työtä oppii ihan yhtä paljon ja joskus enemmänkin kuin silloin, kun itse työparinsa kanssa on tositoimissa.

Lopuksi jälkipuidaan. Mitä opittiin ja mitä seuraavalla kerralla voidaan tehdä paremmin?

Jämsän ammattiopiston lähihoitajaopiskelijat ovat lukukauden alusta kartuttaneet hoitotyön käytännön taitoja uuden potilassimulaattorin avulla virtuaalisessa ympäristössä. Simulaatiotilassa nukan kanssa opiskelijat harjoittelevat esimerkiksi elvyttämistä, intubointia, lääkehoitoa tai injektion antamista. Samalla opitaan myös kommunikointia, johtamista, johdettavana olemista, tilannearviointia ja päätöksentekoa.

Kokemuksellinen oppiminen on päivän sana. Potilassimu-

laattorissa tuleva hoitaja näkee konkreettisesti, miltä rintakipuileva tai vieraaseen esineeseen tukehtumassa oleva ihminen näyttää ja tuntuu, ja miten häntä hoidetaan.

– Opiskelijat pääsevät nyt oikeasti tekemään asioita, joita kentällä täytyy osata. Tekemisen ja oivaltamisen ansiosta perustaidot karttuvat nopeasti. Aloitimme aamulla uuden ryhmän kanssa, joka ei vielä ollut elvyttänyt koskaan. Iltapäivällä on nähty jo loistavia suorituksia, sanoo ensihoidon vastaava opettaja Anssi Aunola.

Tarkkailtavana oleminen ja puhuvan nukan kanssa toimiminen jännittää ensin, mutta päivän edetessä ihmiset innostuvat yhä enemmän.

Aunola sanoo, että positiivinen asenne ja taito heittäytyä kantavat pitkälle. Simulaatio-oppiminen kohentaa selvästi opiskelijoiden motivaatiota. Virheitäkin saa

tehdä, turvallisessa ympäristössä ja oppia ottaen. On hyvä harjoitella, kun vaaraa potilaan vahingoittamisesta ei ole.

Ammattiopiston potilassimulaattori ei ole pelkästään oman talon väen käytössä. Uutta hyvää halutaan tarjota muillekin.

– Toivomme, että simulaatio-oppimista hyödynnetään myös työelämässä valmiiden hoitajien tietojen ja taitojen päivittämiseen. Se edistää myös koulun ja työelämän välistä yhteistyötä, sanoo koulutuspäällikkö Pirjo Hannula. ■

**TEKEMISEN JA
OIVALTAMISEN
ANSIOSTA PERUSTAI
DOT
KARTTUVAT NOPEASTI.**

Juha-Matti Hakalehto ja Heikki Rissanen opettelevat elvyttämään oikein simulaationuken avulla.





Mozart suojelee verenpaineelta,
Taylor Swift ylinopeussakoilta

MUSIIKISSA ON VOIMAA

TEKSTI ANTTI VANAS KUVITUS SALLA PYYKÖLÄ

Mielimusiikki lisää riskinottoa, surullinen musiikki lohduttaa ja aggressiivinen ahdistaa. Mozart ja Strauss nuorempi alentavat sykettä ja verenpainetta, Abba ei. Musiikilla on suora pääsy ihmissielun syövereihin, eikä se jätä kylmäksi lypsylehmääkään.

Musiikki jakaa mielipiteet navetassakin, huomasi viulisti Aino Hyvönen vietettyään päivän Viikin koetilalla lehmille soittaen.

Kontakti yleisöön syntyi, mutta mielenkiinto vaihteli: osa kantturoista pysähtyi kuuntelemaan Bachin d-molli Partitaa, mutta jotkut häipyivät paikalta saman tien.

Lehmät ovat yksilöllisiä musiikin kuuntelijoita, mutta rauhallisina olentoina ne arvostavat rauhallista musisointia.

Englannissa tehdyssä kokeessa hidas musiikki kasvatti lypsytulosta kolmella prosentilla nopeaan musiikkiin verrattuna. Punkrockin saralla laakerinsa niittänyt Apulanta saattaisi maaseutuhenkisestä nimestään huolimatta jäädä vaille lypsykarjan suosiota.

Se, mikä nostaa maidontuotantoa lehmillä, voi laskea verenpainetta ihmisillä, kertoo Ruhrin yliopiston tuore tutkimus.

30 opiskelijaa kuunteli 25 minuutin ajan Mozartia ja Strauss nuoreman valsseja samaan aikaan kun toinen 30 opiskelijan ryhmä nautiskeli Abban ikivihreistä. Klararin kuuntelijoiden syke ja verenpaine laskivat selvästi. Abballe altistettujen opiskelijoiden arvot sen sijaan pysyivät ennallaan.

Musiikin vaikutusta suorituskykyyn on tutkittu paljon liikenteen yhteydessä, onhan autolla ajaminen niitä yleisimpiä tilanteita, joissa täyttä keskittymistä vaativaa tekemistä höystetään musiikin kuuntelulla.

Israelilaisen tutkijan Warren Brodskyn kokeissa selvisi, että auto tuppaa kulkemaan sitä kovempaa, mitä nopeampi pyriminen musiikki sen sisällä soi.

Musiikki vaikutti muutenkin ajon aikaiseen riskinottoon. Mitä nopeampoisempaa musiikkia kaiuttimet työnsivät, sitä enemmän ajettiin päin punaisia, ajelehdittiin kaistalla ja aiheutettiin kolareita. Vahinkojen välttämiseksi kokeet tehtiin ajosimulaattorissa.

Optimaalinen ajomusiikki ei ole unettavan hidasta, muttei toisaalta sykettä nostattavan nopeakaan. Brodskyn tulos tuntuu sikäli uskottavalta, että autoilumusiikin legendaarisin lajityyppi, amerikkalaisten rekkakuskien suosima country, on tempoltaan juuri tällaista kompromissimusiikkia: ei nopeaa, mutta ei erityisen hidastakaan. Vakka on siis löytänyt kantensa ilman tieteellisiä tutkimuksia.

MIELIMUSIIKKI TEKEE ROHKEAKSI

Brittiläinen autokauppaluotottaja ACF Car Finance otti Brodskyn tutkimuksen siinä määrin tosissaan, että se laati muutama vuosi sitten tulosten pohjalta turvallisen ajomusiikin top-ten listan. Sen kärjessä loisti amerikkalaisen Taylor Swiftin kappale Love story.

Muusikin ja sen vaikutusten arviointi pelkästään tiettyyn musiikkilajiin tai yksittäiseen kappaleeseen nojautuen tuntuu epäilyttävältä. Musiikki on sitä, millaisena kuulija sen kokee, joten tuntuu mahdottomalta, että yksi ja sama kappale voisi vaikuttaa samalla tavalla kaikkiin. Love story tuskin edistää niiden ajoturvallisuutta, jotka eivät biisistä pidä. Sellaisiakin luultavasti on. ►





MUSIIKKILAJIIN KATSOMATTA LEMPIMUSIIKKI LISÄSI TALOUDELLISTA RISKINOTTOA JA INHOKKIMUSIIKKI VÄHENSİ SİTÄ.

Aalto-yliopiston professorin Markku Kaustian ja samassa talossa tutkijana toimivan Marja-Liisa Halkon tutkimus osoittaa, että musiikin vaikutus käyttäytymiseen välittyy musiikkimaun kautta: se tehoaa, mistä pidetään. Vaikutukset ovat huomaamattomia, eivätkä ne aina ole erityisen miellyttäviä.

Musiikkilajiin katsomatta lempimusiikki lisäsi taloudellista riskinottoa ja inhokkimusiikki vähensi sitä. Tulos on tutkijoiden mukaan sikälikin merkittävä, että taloudellista riskinottotai-pumusta on tähän saakka pidetty miltei muuttumattomana persoonallisuuspiirteenä.

Koehenkilöt olivat 12–17-vuotiaita tyttöjä ja poikia; mukaan haluttiin nimenomaan nuoria siksi, että nuoret tietävät yleensä hyvin tarkkaan, mistä musiikista pitävät ja mistä eivät. Heidän on siis helppo nimetä omat inhokkinsa ja suosikkinsa.

Koetilanteessa nuoret osallistuivat arpajaisiin, joissa oli fifty-fifty mahdollisuus joko voittaa tai hävitä pieni summa rahaa. Voittojen ja tappioiden suuruudet vaihtelivat eri arpajaisten välillä,

ja koehenkilöiden tehtävänä oli kunkin arvonnin kohdalla kertoa, olisivatko he valmiita osallistumaan siihen. Kokeen aikana taustalla soi joko koehenkilön mielimusiikki, inhokkimusiikki tai ei musiikkia lainkaan.

Suosikkimusa korvasi keskimäärin 3,1 prosentin tappioiden kasvun, eli tappioiden pelko väheni, kun taustalla soi oma mielimusiikki.

Toisessa Aalto-yliopiston tutkimuksessa selvitettiin magneettikuvauksen avulla, miten riskinottohalukkuuden ja musiikin yhteisvaikutus näkyy aivoissa. Tähän kokeeseen rekrytoitiin aikuisia.

Selvisi, että lempimusiikki lisää myös aikuisten riskinottoa. Musiikin vaikutus paikallistettiin kahdelle aivoalueelle, jotka liittyvät sekä palkitsemiseen että tunteiden käsittelyyn, ja joiden tiedetään olevan tärkeässä roolissa erilaisia vaihtoehtoja punnittaessa.

SURU JALOSTUU MIELIHYVÄKSI

Musiikin ja riskinoton välisessä yhteydessä ei ole sinänsä mitään uutta. Sotilaita on kautta aikojen kävelytetty kuo-

leman kentille reippaan marssimusiikin tahdissa. Kauppiaat tietävät, että musiikki rohkaisee tekemään ostopäätöksiä, joita ei muuten tulisi tehtyä.

Mainoslauseen sisältämälle väitteelle voi esittää vastaväitteen, mutta musiikin kanssa ei voi väitellä. Liiketilojen taustamusiikki mietitään tarkkaan: tavaratalomusiikki on ”keskiarvotettu” rohkaisemaan suuria massoja ostosten tekoon. Farkkuliike houkuttelee nuoria kadulta sisätiloihin huomattavasti tana-kammin soundein.

Taustamusiikin valinnassa on helppo myös erehtyä, sillä yksilölliset musiikkimieltymykset ovat yhtä vaikeaselkoinen asia kuin taide itse. Miksi ihmeessä niin moni haluaa kuunnella esimerkiksi Juicen Leskisen Syksyn sävelen tai Albinonin Adagion kaltaisia syvällä murheen suossa rypeviä kap-paleita?

Surullisen musiikin veto- ja työntövoimaa tutkinut musiikkitieteen professori Tuomas Eerola puhuu surun nautinnollisuudesta: nautinto voi olla puhtaasti esteettistä, tai se voi liittyä musiikin tuomaan lohtuun.

Jälkimmäisessä tapauksessa koe-



tut tunteet kietoutuvat usein muistoihin, joita musiikin kuuntelu herättää. Muistot liittyvät usein johonkin vaikeaan elämäntilanteeseen, jossa kyseinen musiikki on toiminut hyvänä vertaistukena.

Eerola löysi tutkimukseensa osallistuneilta suomalaisilta ja englantilaisilta henkilöiltä samat surullisen musiikin kokemustyyppit. Tästä voinee päätellä, että kuva suomalaisista poikkeuk-

sellisen mollivoittoisena kansakuntana kaipaa tarkistusta.

Surullinen musiikki ei kuitenkaan tee hyvää aina eikä kaikille. Jyväskylän yliopiston, Aalto-yliopiston ja tanskalaisen Århusin yliopiston yhteistutkimuksessa ahdistuneisuutta ja neurootisuutta esiintyi muita enemmän niillä koehenkilöillä – erityisesti miehillä – jotka käsittelivät negatiivisia tunteitaan kuuntelemalla surullista tai aggressiivista musiikkia. ■

LISÄÄ TIETOA:

AILA MUSTAMO: "YÖ, METSÄ, AIKA ENNEN KRISTINUSKOA": KOTIMAAN JA KANSAKUNNAN REPRESENTAATIOIT BLACK METALISSA JA FOLK METALISSA SUOMESSA JA NORJASSA. OULUN YLIOPISTO 2016. KOKO VÄITÖS: <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526211497.pdf>

SURULLINEN MUSIIKKI TUO LOHTUA JA TUSKAA. JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO 2016. <https://www.jyu.fi/ajankohtaista/arkisto/2016/06/tiedote-2016-06-15-09-14-28-700037>

LEMPIMUSIIKIN KUUNTELU LISÄÄ RISKINOTTOA. HELSINGIN YLIOPISTO 2015. <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/lempimusiikin-kuuntelu-lisaa-riskinottoa-kertoo-taloustieteellinen-tutkimus>

AGGRESSIIVINEN MUSIIKKI LISÄÄ MIESTEN AHDISTUSTA. JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO 2015. <https://www.jyu.fi/ajankohtaista/arkisto/2015/10/tiedote-2015-10-20-10-53-44-243569>

Metalleissa on eroja

Black metal ja folk metal ovat metallimusiikin alalajeja, joiden symboliikassa ja ajatusmaailmassa kansallisilla teemoilla on suuri merkitys.

Molemmissa alakulttuureissa fanit ovat kiinnostuneita muinaisuudesta, kansanperinteestä ja luonnosta. Modernia pohjoismaista yhteiskuntaa ja elämäntapaa vastustetaan. Symbolitkin ovat hyvin samankaltaisia, mutta niihin liitetyt merkitykset eroavat toisistaan, kirjoittaa Aila Mustamo väitöksessään.

Erityisesti black metalin kannattajat ottavat kuitenkin kantaa myös maahanmuuton kaltaisiin räjähdysherkkiin poliittisiin kysymyksiin. Ajatuksille haetaan usein tukea äärioikealta: osa suomalaisista blackmetalisteista ihannoit Mustamon mukaan kansallissosialismia.

Useimmat suomalaiset folk metalin kannattaja sen sijaan vastustavat muu-

kalaisvastaisuuden yhdistämistä musiikkiin ja kansanperinteeseen. Norjassa aatteelliset erot black metalin ja folk metalin välillä ovat pienemmät.

Mustamon tutkimus perustuu vuosina 2010–2012 Suomessa ja Norjassa tehtyihin 37 haastatteluun. Haastattelujen joukossa on muusikoita, faneja ja muita tutkituissa alakulttuureissa aktiivisesti toimivia henkilöitä.

Natsien ihannoit pois lukien molemmissa suuntauksissa on mukana myös valtakulttuurissa hyväksyttyjä käsityksiä kotimaasta ja kansallisuudesta. Erityisesti kansallisromantiikan ajalta periytyvät ajatukset ovat yleisiä.

Mustamon kokonaisarvio tutkimuskohteesta onkin sävyltään positiivinen: haastatellut olivat yleensä ottaen kriittisiä ja tiedostavia toimijoita, jotka uskalsivat kyseenalaistaa myös omaa alakulttuuriaan. ■

ANTTI VANAS





Kipu on lievemmän palovamman merkki

TEKSTI HENRIKKA HAKKALA KUVITUS JOONAS VÄÄNÄNEN

Palovammassa iho vahingoittuu lämmön, säteilyn, syövyttävän kemikaalin tai sähkövirran vaikutuksesta. Hoidon tavoitteena on suojata raakaa kudospintaa, ehkäistä kuroutumista ja arpia sekä ylläpitää toimintakykyä.

Iho on ihmiskehon elimistä suurin. Sen osuus ihmisen painosta on viitisen prosenttia ja pinta-ala aikuisella vaihtelee 1,2:sta jopa 2,3 neliömetriin. Ihon ilmeisin tehtävä on suojata elimistöä ympäristötekijöiltä ja pitää kudokset koossa. Iholla on kuitenkin muitakin merkittäviä tehtäviä esimerkiksi verivarastona ja nesteiden liiallisen poistumisen esteenä, aistielimenä, D-vitamiinin tuottajana ja lämmönsäätelyn kanavana.

Vuosittain eriasteisia palovammoja sattuu kymmeniä tuhansia. Vammat syntyvät usein vahingossa, kun päälle kaatuu kuumaa tai syövyttävää nestettä tai jokin kehon osa joutuu kosketuksiin kuuman esineen tai tulen kanssa. Pienillä lapsilla varomattomuus ja vanhuksilla erilaiset sairauskohaukset nostavat palovammariskiä. Lääkäriin hakeutuu palovamman vuoksi vuosittain noin 13 000 henkilöä.

– Sairaalahoitoa vaativia palovammoja ei satu ollenkaan näin paljon, 1200:sta 1300:aan. Näistä hengenvaarallisia vammoja on noin sata, arvioi auktorisoitu haavahoitaja, sairaanhoitaja Heli Kallio.

Syvän palovamman syntyy riittää alle sekunnin kontakti yli sata-asteiseen nesteeseen tai esineeseen. Kuitenkin jo kuuman kahvin loiskuminen iholle tai vaatteille voi aiheuttaa pinnallisen vamman muutamissa sekunneissa.

SALAKAVALA VAMMA

Palovammat luokitellaan lievimpään eli ensimmäiseen, toisen asteen pinnalliseen ja syvään sekä kolmannen asteen palovammaan. Kuroutumisen ja arpeutumisen ehkäisemiseksi toisen asteen syvät ja kolmannen asteen vammat vaativat yleensä leikkaushoitoa.

Palovammoista salakavalaa tekee se, että solutuho vamma-alueella etenee noin kolmen vuorokauden ajan. Rakkulaton, punoittava ja kirvelevän kivulias ensimmäinen aste ja toisaalta kolmannen asteen koko ihon läpi ja syvemmällekin ulotuva vain reunoiltaan kivulias vamma on yleensä helpompi määrittellä nopeasti. Toisen asteen vammojen määrittäminen voi vaatia enemmän aikaa.

– Muutamia määrittämistä helpottavia tekijöitä on. Yleisellä tasolla nopeasti muodostuvat rakkulat viittaavat syvempään vammaan. Jos rakkuloita nousee iholle vasta joidenkin tuntien viiveellä, voidaan ajatella, että vamma on todennäköisemmin pinnallinen toisen asteen vamma, Heli Kallio kertoo.

Palovamman vaikeusasteeseen vaikuttaa kaksi keskeistä

tekijää: lämpötila ja altistus aika. Mitä kuumempi lämpötila on, sitä lyhyempi altistus aika tarvitaan. Toisaalta riittävän pitkällä altistusajalla pelkästä auringosta voi saada toisen asteen pinnallisen palovamman.

Vammamekanismeja on useita. Kuumavesivamma syntyy minkä tahansa kuuman nesteen joutuessa iholle. Se on varsin tyypillinen palovammatyyppi. Kontaktivammoissa jokin kuuma esine, uuninluukku, kiuas tai syliin lipsahtavaa paistinpannu poltttaa ihoa. Kynttilät, nuotiot ja grillit voivat puolestaan aiheuttaa liekkivammoja, nuotiot ja grillit sytyttämisen aikana myös leimahdusvammoja.

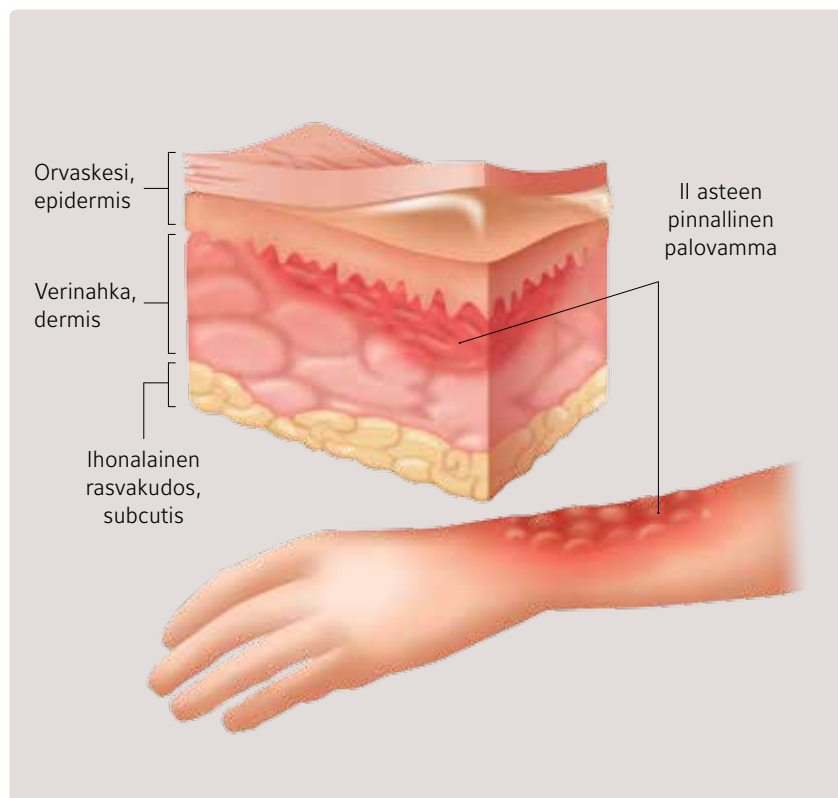
– Kemiallisista palovammoista olen hoitanut paljon työmiehen betonipolvia. Silloin levitettävän betonin syövyttävät kemikaalit ovat päässeet suoja-alustojen ja housujen läpi iholle. Vähän aikaa sitten eräs mummo oli pessyt vessaa syövyttävällä aineella ja saanut ranteeseensa leikkaushoitoa vaatineen syvän palovamman, Kallio kertoo.

TUHOUTUNUT SOLUKKO EI PARANE ITSESTÄÄN

Ensimmäisen asteen ja toisen asteen pinnalliset vammat paranevat vielä viikossa parissa viikossa ilman arpia. Nekin vaativat silti mielellään kivunlievitystä, paikallishoitoa ja sopivia haavasi-doksia. Kipu on palovammoissa yleensä hyvä merkki, sillä se viittaa lievempään vammaan. Syvien vammojen tunnottomuus kertoo jo siitä, että kipureseptoritkin ovat tuhoutuneet.

Toisen asteen palovammat ovat hyvin kipeitä. Pinnallisille toisen asteen palovammoille tunnusomaisia ovat rakkulat. Syvissä toisen asteen vammoissa taas rakkuloiden katto irtoaa ja vamma-alueelle jää kostea haavapinta. Kuumuuden vaurioittama kudos turpoaa, kun nestettä siirtyy pienistä suonista solujen väliseen tilaan jopa vuorokauden ajan vaman synnyttyä. Jos palovamma-alue on laaja, turvotusta ja siitä seuraavaa nestehukkaa syntyy myös muualla elimistössä, kuin itse vamma-alueella. Vaarana voi olla jopa palovammasokki.

Mitä syvemmältä ja laajemmalla alueelta solukkoa tuhoutuu, sitä epätodennäköisempää on, että iho parani-



si itsestään. Parantuakseen iho tarvitsee apuelimiään, jotka sijaitsevat verinahan syvemmissä kerroksissa. Syvältä vahingoittunut iho ei uusiudu vaan kuroutuu hoitamattomana rumaksi arveksi.

– Siksi kaikki kuollut kudos pitää poistaa ja haava-alueelle laittaa ihosiirre, Heli Kallio selittää.

PUHTAUS, SOPIVA LÄMPÖTILA JA KOSTEUS

Toisin kuin esimerkiksi diabeettisen jalkahaavan kohdalla, pienten ja lievien palovammojen kotihoidossa hydrokolloidisidokset eli duoderm-tyyppiset sidokset ovat erinomainen apu. Geelityvä sidos huolehtii haava-alueen optimaalisesta kosteudesta.

– Kun kipureseptorit ovat suojassa kosteassa, kipu helpottaa todella paljon. Sellaista voi tietysti käyttää vain puhtaaseen haavaan. Tulehtuva palovamma on aina syytä näyttää lääkärille, Heli Kallio korostaa.

Palovammapotilaat ovat infektiot-riskissä. Raa'an kudospinnan infektoituminen haittaa paranemisprosessia. Siksi puhtaana pitäminen suihkuttele-malla ja vaurioalueen suojaaminen nyky-aikaisilla hopeasidoksilla ovat tärkeitä. Ne voivat lisäksi olla vamma-alueella

Potilaan kämmen = yksi prosentti ihosta

Palovamman laajuuden määrittämisessä käytetään usein potilaan oman kämmenen ja sormien pinta-alaa. Yksi kämmen ja sormet edustavat yhtä prosenttia koko ihosta. Näin arvioidaan vammoja aina viiteen prosenttiin asti.

Laajempien palovammojen osalta käytetään yhden yläraajan pinta-alaa. Sen katsotaan edustavan yhdeksää prosenttia potilaan ihosta. Koko alaraajan vamma on puolestaan kaksi kertaa yläraajan kokoinen. Näin voidaan nopeasti arvioida, kuinka laajasta vauriosta on kyse. Vanhuksille jo 15 prosentin laajuinen vakava palovamma on hengenvaarallinen.

useampia päiviä.

– Harvempi vaihtoväli on potilaalle kivuttomampi, kun vamma-alue ei enää eritä paljoa. Lisäksi haavan lämpötila laskee ihon lämmöstä huoneen lämpöön sidoksia vaihdettaessa ja jäähtyminen hidastaa paranemisprosessia. ■



Suvantokodin vanhin asukas Hilja Siromäki, 95, tituleeraa itseään Viipurin tytöksi. Lähihoitaja Eira Ylitähti kuuntelee mielellään, kun Siromäki muistelee lapsuuttaan ja nuoruusvuosiaan. Siromäki unelmoi edelleen siitä, että pääsisi käymään kotikaupungissaan.

Logoterapia opettaa:

ELÄMÄLLÄ ON TARKOITUS LOPPUUN SAAKKA

TEKSTI JA KUVAT MINNA LYHTY

Joutsenossa muistisairaiden Suvantokodissa sovelletaan hoitotyöhön logoterapian oppeja. Vanhusten elämästä tehdään sellainen, että he kokevat jokaisen päivän merkitykselliseksi muistisairaudesta huolimatta.

– Kuolisinpa pois. Minusta on muille vain vaivaa, huokailee moni iäkäs ihminen hoitajille.

Vanhukselta on elämän tarkoitus hukassa. Aikanaan hän oli ehkä tuottelias työntekijä, ahkera perheen äiti ja innokas käsitöiden harrastaja. Nyt 80-vuotiaana ei ole työtä, ei hoidettavia lapsia eikä reumasta kärsivillä käsillä voi enää virkata ja neuloa. Vanhus pohtii, onko hänestä enää mitään iloa kenellekään. Olisi parempi, jos pääsisi jo pois.

Logoterapian oppi-isän, itävaltalaisen neurologin ja psykiatrin Viktor E. Franklin mukaan ihmisen elämällä on tarkoitus loppuun saakka. Elämä on valmis vasta kuolemassa. Siihen asti on vielä jotain opittavaa ja koettavaa.

– Kenellekään ei voi antaa tarkoitusta elää. Jokaisen on löydettävä se itse. Voin kuitenkin hoitajana antaa vanhukselle pieniä murusia, joiden avulla hän voi löytää tarkoituksen elämälleen, pohtii lähihoitaja Eira Ylitalo.

Joutsenossa sijaitsevassa Suvantokodissa asuu 16 muistisairasta. Hoitokodin johtaja Tarja Mylläri toi arkeen logoterapian ajatuksia, kun hän suoritti nelivuotiset logoterapeuttiopinnot. Hänen innostuneisuutensa tarttui myös muihin, joten kolme lähihoitajaa Eira Ylitalo, Auli Lautala ja Satu Kärnä kävivät työn ohessa puolitoista vuotta kestävä vanhustyöntekijä LTI -koulutuksen.

Hoitajat kertovat, että koulutus on opettanut heitä kohtaamaan asukkaat kiireistenkin hetkien keskellä arvokkaasti. He haluavat olla asukkaiden kanssa samalla tasolla ja kohdata heidät yksilöllisinä ihmisinä.

Hymy, silmiin katsominen, kosketus, nyökkäys ja tervehtiminen tuovat vanhukselle tunteen siitä, että hänet on huomattu ja että juuri hän on tärkeä. Pienet huomionosoitukset eivät vie hoitajan aikaa yhtään, vaan niitä annetaan arkisten askareiden parissa.

– Jokaisella on tarve olla joku jollekin. Vanhuksen pitää saada tuntee, että juuri hän on ainutlaatuinen ja arvokas. Toista samanlaista ihmistä ei ole, Auli Lautala sanoo.

KOHTAAMISEN JALO TAITO

Logoterapian keskeisenä ajatuksena on se, että ihmisellä on tahto tarkoitukseen. Kun tarkoitus on selvillä, voi kestää melkein mitä tahansa elämässä eteen tulevaa. Ihmisellä ei ole aina vapautta valita olosuhteitaan, mutta hänellä on vapaus valita, miten suhtautuu niihin.

Logoterapian ihmiskäsityksen mukaan ihmisellä on fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja henkinen olemuspuoli. Fyysinen ja psyykkinen voivat sairastua, mutta henkinen ei koskaan.

Henkinen puoli tekee ihmisestä ihmisen. Sen avulla ihminen punnitsee arvojaan, tarkastelee tunteitaan, tekee valintoja ja toimii vastuullisesti. Sairaudet, kuten muistisairaus, voivat piilottaa henkisen puolen, mutta se tulee esiin ajoittain. Esimerkiksi jos muistisairas ei enää puhu, henkinen yhteys toiseen ihmiseen voi kuitenkin syntyä aidoissa kohtaamisissa.

Logoterapiassa uskotaan, että elämän tarkoitus syntyy arvojen todeksi elämisestä. Arvot jaetaan luoviin, elämys- ja asennearvoihin.

Luovat arvot toteutetaan tekemisessä: jonkin asian tai jonkun ihmisen hyväksi toimimisessa, työssä ja palvelemisessa. Näistä syntyy kokemus osaamisesta ja tarpeellisuudesta. Elämysarvot toteutuvat rakkaudessa ja kokemuksissa, joita tuottavat esimerkiksi taide, musiikki ja luonto. Elämysarvoihin liittyvät muistot ja unelmat. Asennearvot toteutuvat asennoitumisessa elämän kohtaloniskuihin, esimerkiksi sairauteen, kipuun ja menetyksiin.

Muistisairauden edetessä hoitajan rooli korostuu siinä, että ihminen voi elää arvojaan todeksi. Hoitajan on tunnettava vanhuksen elämänhistoria.

– Kun tiedämme, mitä asukkaan elämässä on tapahtunut, pystymme ymmärtämään, miksi hän käyttäytyy tietyllä tavalla. Käytöshäiriöihin ei tarvita aina lääkitystä, kun osaamme kohdata asukkaan oikealla tavalla, Eira Ylitalo kertoo. ►



Pekka Behm kuorii perunat ja muut juurekset usein koko porukalle.

PIENET VALINNAT OVAT SUURIA

Hoitokodissa arvojen toteuttaminen vaatii sitä, että asukkaalla on vapautta ja päätösvaltaa. Kun sairaus on kaventanut elämänpiiriä, pienten valintojen merkitys kasvaa suureksi.

– Kysymme aina, mitkä vaatteet asukas haluaa pukea aamulla. Jos hän ei pysty tulemaan kaapille, hoitaja antaa vaihtoehtoja, Eira Ylitähti kertoo.

Suvantokodissa jokaisen asukkaan huone on sisustettu hänen haluamallaan tai hänelle tutulla tavalla. Vierailuaikoja ei ole, vaan läheiset saavat käydä kodilla oman aikataulunsa

mukaan. Kahvit keitetään omaisillekin, jos vain muilta töiltä suinkin ehditään. Asukkaat saavat herätä aamuisin oman rytminsä mukaan. Jotkut heräävät kuudelta, toiset vasta kymmeneltä.

Tärkeätä on yhdessä tekeminen. Asukkaat saavat osallistua arjen askareisiin omien kykyjensä mukaan. He pilkkovat salaattiaineksia, kuorivat juureksia ja pyörittelevät pullat pellille. Jokaista tuetaan sijaamaan sänkynsä ja kannustetaan pukeutumaan ja kampaamaan hiuksensa niin itsenäisesti kuin mahdollista. Kun vanhus osallistuu askareisiin, hän voi kokea itsensä tarpeelliseksi ja sen vuoksi elämä voi tuntua merkitykselliseltä.

Hoitokodissa elämysarvoja toteutetaan esimerkiksi kuuntelemalla musiikkia ja ihastelemalla vuodenaikojen mukaan muuttuvaa luontoa. Keväällä vanhukset saavat esittää kesäretkitoiveitaan ja niitä toteutetaan mahdollisuuksien mukaan.

– Haluamme, että asukkaiden päivissä on sisältöä. Koskaan ei saa tuntua siltä, ettei tänään tapahdu mitään, Auli Lautala sanoo.

Sillä ei ole merkitystä, muistaako vanhus jälkikäteen, mitä on yhdessä tehty. Tärkeintä on juuri meneillään oleva hetki. Pienistä hetkistä syntyy kokemus elämän merkityksellisyydestä.

Ketään ei pakoteta yhdessä tekemiseen. Halutessaan voi olla omassa rauhassa huoneessaan.

Logoterapeuttisessa ajattelussa korostetaan sitä, ettei sairaus ole koskaan kokonaiskuva ihmisestä. Muistisairaalla on elämän varrella rakentuneet arvot, roolit ja tehtävät sekä oma elämäntarinansa. Kohtaamisissa ei pitäisi katsoa sairautta, vaan ihmisen ainutlaatuisuutta.

Toisinaan vanhuksen elämän tarkoitus on omaisilta hukassa. Hoitajat pohtivat sitä yhdessä heidän kanssaan.

– Muistisairaus voi olla uuden alku. Se voi antaa mahdollisuuden tutustua uudelleen äitiin, isään tai muuhun sukulaiseen. Jotkut eivät ole olleet läheisissä väleissä, mutta sairastuminen on lähentänyt heidät, Lautala kertoo. ■

Logoterapian isä Viktor E. Frankl testasi oppinsa keskitysleirillä

Ihminen selviytyy mistä vain, kun hän kokee, että hänen elämällään on tarkoitus. Tämä oli psykiatri Viktor E. Franklin (1905–1997) keskeinen ajatus, kun hän kehitti logoterapian. Hän joutui pakon sanelemana testaamaan väitteensä todenperäisyyden joutuessaan keskitysleirille vuonna 1942.

Häntä piti elossa toivo siitä, että hän näkisi omaisensa rauhan tultua. Hän halusi myös kirjoittaa uudelleen menettämänsä väitöskirjan käsikirjoituksen.

Vasta sodan päättyttyä hän sai tietää, että kaikki hänen keskitysleireille joutuneet läheisensä olivat kuolleet. Myös muut elämän rakenteet olivat kaatuneet, kaupungit raunioituneet ja useat työkaverit olivat kadonneet.

Inhimillisesti ajatellen hän oli niin vaikeasti traumatisoitunut, ettei mielekkään elämän olisi pitänyt olla enää

mahdollista. Hän olisi voinut juuttua kärsimyksiinsä, menettää uskonsa ihmisiin ja olla loppuelämänsä katkerointunut. Hän alkoi kuitenkin ajatella, jos on kärsinyt näin paljon ja jäänyt henkiin, sillä täytyy olla jokin tarkoitus. Hänellä on jotain annettavaa hyvän palvelemiseen.

Frankl teki väitöskirjansa valmiiksi, perusti uuden perheen ja toimi Wienin neurologian ja psykiatrian klinikan johtajana sekä Wienin yliopiston neurologian ja psykiatrian professorina. Lisäksi hänellä oli dosenttuureja ja professuureja yliopistoissa eri puolilla maailmaa.

Hän oli toimielias vanhuuteen saakka. Sokeuduttuaan 85-vuotiaana hän saneli tekstejä julkaistavaksi. Kun häntä säälittiin sokeutumisen vuoksi, hän sanoi: mitä suremista tässä on, olenhan saanut nähdä, lukea ja kirjoittaa näin pitkän aikaa.

Suvantokodissa keksitään monenlaista yhteistä puuhaa. Auli Lautala, Maila Salakka ja Eira Ylitalo viihtyvät käsitöiden äärellä.



Logoterapia sopii moneen elämäntilanteeseen

- Logoterapia on ennaltaehkäisevä ja täydentävä hoitomuoto.
- Se on teoriaa ja filosofiaa, jota hyödynnetään henkilökohtaisissa elämäntaidollisissa kysymyksissä ja muiden ihmisten auttamistyössä.
- Voidaan soveltaa muun muassa vanhustyöhön, kasvatukseen ja opetukseen, lastensuojeluun, henkilöstöhallintoon, työyhteisöiden kehittämiseen ja johtamiseen.
- Teoreettiset kulmakivet ovat ihmisen vapaus tehdä vastuullisia valintoja, tahto tarkoitukseen ja näkemys siitä, että elämällä on aina tarkoitus.
- Tarkoituksellisuuden kokemuksia voi saada toimimalla muiden ihmisten tai yhteisen hyvän puolesta, kokemalla ja eläytymällä ja saavuttamalla siten yhteyden johonkin itsen ulkopuolella ja asennoitumalla arvokkaasti tilanteeseen, jota ei voi muuttaa.

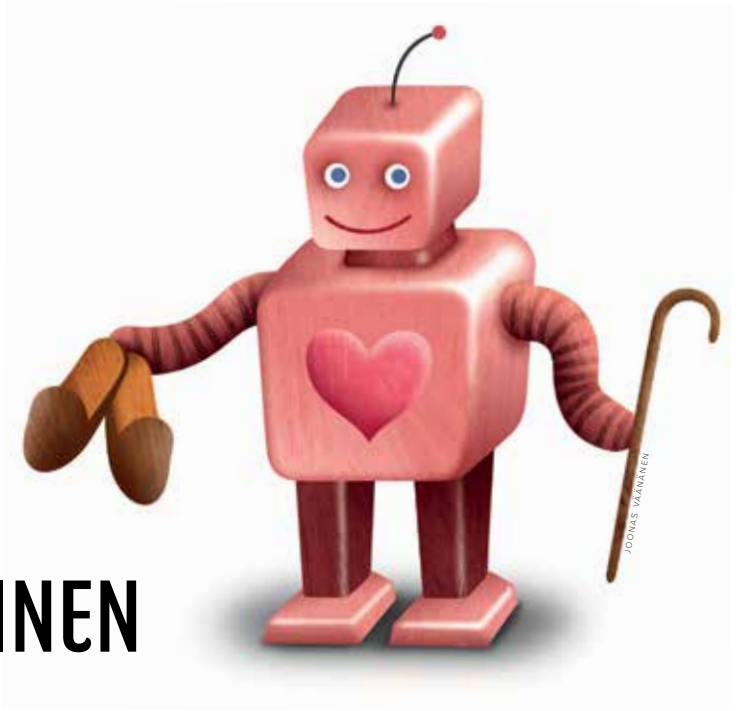


KATSO LISÄÄ SUVANTOKODIN TUNNELMIA

Melkein kaikilla on yhden hengen huone, mutta asukkaat ovat mielellään muiden seurassa. Kyllikki Hirvi on istahtanut television ääreen.

VANHUUDEN ARVOSTUKSESTA

Sirkka-Liisa Kivelä
yleislääketieteen ja geriatrian erikoislääkäri



VANHUSYSTÄVÄLLINEN TEKNOLOGIA

Geronteknologia eli vanhusten toimintakyvyn hitauteen ja rajoituksiin perustuva teoreettinen teknologian haara syntyi Alankomaissa 80-luvulla. Tämän tarpeellisen oppiaineen leviämistä Eurooppaan tuettiin EU:n koordinaattorahoituksella. Osallistuin 90-luvulla monitieteiseen yhteistyöhön, jossa insinöörit, arkkitehdit, lääkärit, hoitotieteiden tutkijat, psykologit ja yhteiskuntatieteiden ja muidenkin tieteenalojen edustajat muodostivat geronteknologian teoreettista perustaa. Korostimme vanhusten ja heidän hoitajiensa äänten kuulemista ja käyttäjätutkimusten tekemistä vanhusystävällistä teknologiaa kehitettäessä. Kirjoitimme englanninkielisen oppikirjan, ja ryhmämme jäsenet toimivat vanhuksille soveltuvan tekniikan kehittämiseksi.

Mieheni viime toukokuussa sairastama keuhkokuume heikensi hänen toimintakykyään. Tämä johti siihen, että hän ei pysty omin avuin nousemaan tavallisesta moottorisängystä.

Petauspatjan reuna ei ole riittävän tukeva kiinnipitämiseen, kun nousee istumaan sängyn reunalle puoli-istuvasta makuuasennosta. Jouduin etsimään vuoteesta nousua helpottavia välineitä. Laitteiden hankkimisen jälkeen olen kokenut niiden toimivuuden puutteineen.

Valtakunnallinen luettelo vanhusten ja vammaisten

apuvälineistä helpottaisi apuvälineiden etsinnässä. Sellaista en löytänyt internetin kautta. ”Vuoteesta nousun apuväline” sanaryhmän käyttäminen Google-haussa tuotti useiden firmojen nimiä. Selasin niiden mainossivuja ja totesin laitteiden löytämisen toivottomaksi. Pyysin terveysaseman fysioterapeutin kotiimme neuvomaan meitä. Hän osasi kertoa vuoteesta nousua helpottavista laitteista ja hoitosängyistä ja niitä myyvistä liikkeistä.

Nyt meillä on hoitosänky ja lattiasta kattoon ulottuva tanko helpottamaan mieheni nousua vuoteesta. Olemme kohtalaisen tyytyväisiä ostamiimme laitteisiin, joskin niiden käytössä on ongelmia. Hoitosängyn matalin asento on turhan korkea, laidat liukuvat huonosti ja petauspatja työntyy ulos nukkuajan ylävartaloa nostettaessa. Tanko vaikeuttaa silmätippojen laittoa. Laitteiden käyttökelpoisuutta lieene testattu puutteellisesti.

Vanhusystävällisten laitteiden kehittäminen on ilahduttavasti edennyt. Keski-ikäisten ja toimintakykyisten laitesuunnittelijoiden on vaikea ymmärtää vanhojen ihmisten toiminnallisia rajoituksia. Suunnittelua on parannettu järjestämällä heille mahdollisuus kokea vanhuksen tai vammaisen ongelmia näköä, kuuloa ja fyysistä toimintaa rajoittavan pukeutumisen avulla. Suunnittelun parantamisesta huolimatta monet vanhukset, omaiset ja hoitotyöntekijät jakanevat kokemukseni laitteiden käytettävyyden parantamisen tarpeesta. Käyttökelpoisten apuvälineiden kehittäminen edellyttää vanhusten, vammaisten ja heitä hoitavien henkilöiden palautteita tarvikkeiden valmistajille, kirjoituksia lehtien yleisönosastoille ja muita kannanottoja. On vaadittava kunnollisia käyttäjätutkimuksia. Ostettavia välineitä tulee saada kokeilla ennen ostoa. Valtakunnallinen, jatkuvasti ajantasainen apuvälinerekisteri on tarpeen. ■



Viisi faktaa eettisestä rekrytoinnista

TEKSTI ELINA KUJALA

Miksi Suomeen rekrytoidaan hoitajia ulkomailta?

Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisi huhtikuussa 2016 ammattibarometrin, joka selvittää eri ammattien työllisyystilannetta Suomessa. Meillä on tällä hetkellä pulaa sosiaali- ja terveysalan ammattilaisista, etenkin lääkäreistä ja hoitajista. Sen takia terveydenhuoltoalan henkilökuntaa rekrytoidaan myös ulkomailta.

Mistä maista Suomeen rekrytoidaan hoitajia?

Esimerkiksi Filippiineiltä ja Espanjasta. Molemmissa maissa hoitoalan ammattilaisia on liikaa avoimiin työpaikkoihin nähden. Erityisesti filippiiniläiset hoitajat lähtevät usein ulkomaille töihin, koulutettua hoitohenkilökuntaa on sanottu jopa maan yhdeksi vientituotteeksi.

Eettisesti ei ole oikein rekrytoida ihmisiä maista, joissa on oma hoitajapula, ongelmia tai jotka itse tarvitsevat terveydenhuoltoalan ammattilaisiaan. Tämän takia Suomeen ei rekrytoida hoitajia esimerkiksi kolmansista maista.

Mitkä ovat eettisen rekrytoinnin pääperiaatteet?

Työnantajalla on eettinen vastuu siitä, että potilaille tarjotaan laadukasta terveydenhoitoa ja että hoitotyötä tekevät hyvän koulutuksen saaneet ammattilaiset.

Suomeen työn takia muuttavien hoitajien on tiedettävä, minkälaista työtä he tulevat tekemään ja minkälaisin ehdoin. Heille on järjestettävä uudessa kotimaassa kunnollinen perehdytys, asuminen ja elintaso. Työnkuvan ja valinnan mahdollisuuksien, esimerkiksi koulutuspolun, täytyy olla selvillä jo ennen maahan saapumista.

Suomalaisilla ja ulkomaalaistaustaisilla hoitajilla täytyy olla työssään samanlaiset oikeudet ja velvollisuudet, sekä mahdollisuus esimerkiksi järjestäytymiseen, koulutukseen ja urakehitykseen.

Mitkä ovat yleisimpiä ongelmia, kun rekrytoidaan hoitajia ulkomailta?

Sosiaali- ja terveysalan ammattipätevyys on Suomessa hyvin hallinnoitua, mutta rekrytointia voi tehdä kuka tahansa. Ammattiliittojen ja TE-keskusten korviin on kantautunut viestejä epäluotettavista rekrytoijista ja työnantajista, joiden toiminta muistuttaa pahimmillaan ihmiskauppaa.

Ulkomaalaiset hoitoalan ammattilaiset alityöllistetään helposti: lääkärit tekevät sairaanhoitajan työtä, hoitajat taas hoi-va-avustajan tai jopa siivoojan työtä. Eri maissa suoritettujen tutkintojen tunnistaminen ja siihen liittyvä byrokratia turhauttaa töihin tulevia. Suomen kielen oppiminen tuo oman lisänsä työllistymiseen ja kotoutumiseen.

Maahanmuuttajien oikeutta perhe-elämään on perätty monissa kannanotoissa. Tiukkojen tulorajojen vuoksi hoito-



INGIMAGE

alalla työskentelevien on usein mahdotonta tuoda puolisoaan tai lapsiaan Suomeen.

Kun hoitajia rekrytoidaan ulkomailta, pitäisi muistaa, että rekrytoidaan tulevaa kollegaa, ei kasvotonta ja nimetöntä kohdetta.

Mitä on odotettavissa tulevaisuudessa?

Työvoiman tarvetta on vaikea ennustaa etukäteen. Muutama vuosi sitten hoitajapulasta povattiin katastrofaalista, mutta yllättäen tilanne on nyt hieman helpottanut. Työllisyystilanteessa on paljon alueellisia, jopa paikkakunta- ja työpaikkakohtaisia eroja. Lähihoitajista pahin pula on Etelä-Suomessa ja Varsinais-Suomessa, kun taas Keski-Suomessa päteviä lähihoitajia on liikaa avoimiin paikkoihin nähden.

Työvoima liikkuu maasta toiseen ja Suomi kansainvälistyy koko ajan. Se näkyy varmasti tulevaisuudessa niin terveydenhuollon asiakaskunnassa kuin ammattilaisissakin. ■

LÄHDE: PANEELIKESKUSTELU KANSAINVÄLISTYVÄ SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO -KONFERENSSISSA TAMPEREELLA HUHTIKUUSSA 2016.



Ongelmia lääkityksessä?

Työelämässä yhä useammin tapaamme useaa eri lääketä käyttäviä potilaita. Monilääkityksen lääkemäärästä on erilaisia mielipiteitä, mutta yli kymmenen lääkkeen käyttöä voidaan jo sanoa merkittäväksi monilääkitykseksi. Lääkkeiden määrän kasvaessa yhteisvaikutusten ja haittavaikutusten todennäköisyys kasvaa.

Monilääkitys voi olla tarpeellista ja osa hyvää hoitoa mutta hallitsemattomana se heikentää potilaan elämänlaatua ja aiheuttaa tuloksettomia lääketerveydenhuollon kustannuksia. Ikäihmiset ovat herkempiä lääkevaikutuksille ja joka neljännen heistä arvioidaan kokevan merkittävää lääkehaittaa.

Tehokkaimman ja tarkoituksenmukaisimman lääkehoidon antamiseksi tarvitsemme toistemme apua, mo-

niammatillista yhteistyötä. Lääkehoidon arvioinnissa moniammatillinen tiimi koostuu parhaimmillaan lääkäristä, hoitajasta ja farmaseutista tai proviisorista.

Useaa eri lääkettä käyttävän potilaan kokonaislääkityksen selvittäminen on haastavaa, varsinkin, jos potilas käy monen eri lääkärin vastaanotolla. Tavallisen lääkärivastaanoton aikana voi olla hankalaa huomata, että potilaan oire saattaakin olla lääkityksestä johtuvaa. Potilaan kärsiessä lääkitysongelmasta, hän kuormittaa terveydenhuoltoa turhaan saamatta apua omaan ongelmaansa. Tämän lisäksi lääkitysongelma heikentää potilaan elämänlaatua ja lisää terveydenhuollon kustannuksia.

Esimerkki: Potilas käyttää muistilääkettä, Ariceptia. Muistilääkkeen aloittamisen jälkeen hänelle alkaa ilmaantua virtsaamisvaivoja. Hän tilaa lääkärin ja

kertoo kärsivänsä virtsaamisvaivoista, jolloin oiretta aletaan hoitaa virtsankarkaamista hillitsevällä lääkkeellä, Vesicarella. Tuloksena on, että muistisairauden lääkehoidon teho jää vaillinaiseksi, koska näillä lääkkeillä on vaikutusmekanismiin perustuva yhteisvaikutus. Lisäksi virtsankarkaamista hoitava lääke voi aiheuttaa esimerkiksi ummetusta, suun kuivuutta tai sekavuutta.

MITEN TUNNISTAA LÄÄKEONGELMASTA KÄRSIVÄ

Lääkitysongelman tunnistamisessa tärkeää on kuuntelu. Haastattelussa kannattaa huomioida potilaan käytössä olevat lääkkeet ja niiden mahdolliset haittavaikutukset. Potilas ei ehkä itsekään ymmärrä oireen johtuvan lääkityksestä. Haastattelemalla saadaan tietoa siitä, miten potilas on oikeasti käyttänyt

lääkkeitään ja mitä lääkkeitä on kokonaisuudessaan käytössä. Lääkehoitoja selvitetessä on pidettävä mielessä lääkkeiden alikäyttö, jokin tärkeä lääke on voinut jäädä pois väärinymmärryksestä tai haittavaikutusten pelossa. Potilaan ymmärtäessä lääkkeiden tarkoituksen ja hyödyn, hän on motivoituneempi käyttämään lääkkeitään ohjeen mukaan.

YHDESSÄ LÄÄKITYSONGELMIA RATKAISTEN

Hankaliakin lääkitysongelmia voidaan ratkaista eritasoisilla arvioinneilla ja niihin voidaan ottaa mukaan laajemmin eri ammattikuntia kuten ravitsemusterapeutti tai fysioterapeutti. Toimipaikoilla sovitaan tehtävien jaosta ja toimintatavoista tarkemmin. Hoitava lääkäri vastaa aina hoitopäätöksistä ja mahdollisista lääkitysmuutoksista. Moniammatillinen toimintatapa on kehitetty lääkärin työn tueksi, vastuuta ei ole tarkoitus jakaa uudelleen.

Hoitajat tuntevat useimmiten potilaan parhaiten ja heidän havaintonsa lääkeshoidon toteutumisesta ja vaikutuksista ovat ensiarvoisen tärkeitä. Hoitajat seuraavat ja toteuttavat myös lääkärin tekemät lääkitysmuutokset. Lääkealan ammatillaisen näkökulma tuo syvyyttä lääkeshoidon arviointiin, he tuovat näkökulmaa lääkeshoidon kannalta. Farmaseuteille ja proviisoreille järjestetään myös koulutusta, jossa he erikoistuvat lääkeshoidon arviointien koostamiseen. Jokainen ammattiryhmä katsoo potilasta eri näkökulmasta, ja moniammatillisen yhteistyön kautta kehitämme hoitamaan potilaita yhä paremmin ja turvallisemmin. Yhteistyössä ammattikunnat harjaannuttavat toisiaan aivan uudella tavalla.

HAASTEET AMMATTIKUNTIEN YHTEISTYÖLLE

Terveydenhuollon järjestelmät eivät tätä nykyä tue riittävästi potilaan kokonaisvaltaista hoitoa. On totuttu työskentelemään rinnakkain mutta ei yhdessä pohtien. Haasteena ovat ammattikuntien rajojen hämärtyminen, on uskallettava päästää toisen ammattikunnan edustaja omalle tontille. Toimintatapa vaatii ammatilliselta rohkeutta sanoa mielipiteensä ja kanttia kuulla eriävä näkökulma.

Moniammatillisessa työskentelyssä kyse ei ole vastuiden uudelleen jakamisesta. Oman työn tärkeys ei häviä vaan korostuu. Yksittäisissä terveydenhuollon yksiköissä moniammatillinen yhteistyö on jo arkipäivää ja sen tavoittaminen valtakunnalliseksi toimintatavaksi on kaikille eduksi. Moniammatillisen toimintatavan juurruttua työyhteisöön paluuta vanhaan ei nähdä vaihtoehtona.

KEHITYSVERKOSTO

Fimea on kerännyt käytännön toimijoista koostuvan kehitysverkoston, jonka tarkoituksena on kehittää, selkiyttää ja tukea moniammatillisia toimintamalleja potilaan parhaaksi (ks. taulukko).

Lääkepolitiikka 2020 -asiakirja määrittelee lääkeshoidon tarkistuksen, arvioinnin ja kokonaisarvioinnin sisältöjä seuraavasti:

LÄÄKEHOIDON TARKISTUS

Lääkeshoidon tarkistus voidaan tehdä moniammatillisesti tai yksittäisen ammattihenkilön tekemänä. Tämän voi suorittaa

LÄÄKEHOITOJEN KUNNOSTUKSEN ALOITUS

Fimean moniammatillisen verkoston tämänhetkisen näkemyksen mukaan lääkeshoitajien kunnostus kannattaisi aloittaa seuraavista tilanteista:

- säännöllisesti ja tarvittaessa käytettäviä lääkkeitä on yhteensä yli kymmenen
- lääkkeiden ottamisessa on hankaluuksia
- potilaan munuaistoiminta on lievästi alentunut
- oireena huimaus tai hän on kaatunut huimauksen takia
- pystyasennossa ilmenevä alhainen verenpaine
- vointi huononee äkillisesti
- potilas käyttää huomattavasti enemmän sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita kuin keskimäärin samankäiset kuntalaiset

sairaanhoitaja, lääkäri, farmaseutti tai proviisori. Tarkastuksessa lääkityslista saatetaan ajantasaiseksi sen hetkisen lääkityksen kanssa. Lääkkeiden annostukset, niiden ottoajankohdat ja lääkkeiden yhteisvaikutukset huomioidaan. Tarkistuksessa ei kuitenkaan arvioida lääkkeen tarpeellisuutta tai käytötarkoitusta.

LÄÄKEHOIDON ARVIOINTI, LHA

Lääkeshoidon arvioinnissa mietitään tarkistuksen lisäksi lääkityksen tarvetta ja tarkoituksenmukaisuutta osana hoidonsuunnittelua. Arvioinnissa selvitetään mahdolliset haitalliset lääkevaikutukset ja lääkitys sovitetaan munuaisten sen hetkiseen toimintakykyyn. Yhteenvedoon kerätään huomioita lääkityksestä ja annetaan muutosehdotuksia lääkärille.

LÄÄKEHOIDON KOKONAISARVIOINTI, LHKA

LHKA on hoitavan lääkärin aloitteesta tehtävä perusteellinen lääkityksen arviointi, joka sisältää joko kliinisen farmakologin tai erityiskoulutetun proviisorin tai farmaseutin arvion. Myös erityiskoulutettu terveydenhuollon ammattihenkilö voi tämän tehdä. Tässä kartoitetaan lääkeshoidon kokonaisuus vielä syvällisemmin kuin arvioinnissa, esimerkiksi laboratorioarvoja otetaan laajemmin huomioon. Lääkeshoidon kokonaisarvioinnista koostetaan kirjallinen raportti, jossa on mahdollisia muutosehdotuksia lääkitykseen. ■

ANNIKA LEPPÄSILTA
FARMASEUTTI
HOIVAKOTIFARMASIA RY



EI KYSYTTÄVÄÄ

Emme saaneet lääkeshoitoon liittyviä kysymyksiä lääkeshoitosarjan julkaisemisen aikana. Näin ollen aiheen käsittely tässä muodossa päättyy nyt julkaistavaan sarjan viimeiseen osaan.

Linkku on Päijät-Hämeessä erilaisia koulutus-, sosiaali- ja terveystilavaroja tarjoava monipalvelubussi. Palveluntarjoajina ovat oppilaitokset Salpaus ja Lahden ammattikorkeakoulu sekä peruspalvelukeskukset Aava ja Oiva.



Linkkun lähtökohtana on ollut esteettömyys. 15-metrinen linja-auton runkoon on luotu pyörätuolille sopivat tilat ja nostin, joka helpottaa nousemista muuten korkeaan tilaan.



Linkun etuosassa on useimmiten hammashoitola, takaosassa järjestetään lähinnä terveydenhoitajan vastaanottoa sekä erilaisia teemapäiviä, kuten opinto-ohjausta tai kuntoutustapahtumia. Kallusteet ovat irrotettavia, tilat muunneltavia.

LÄHIHOITAJA ON OIKEA OSAAJA PALVELUBUSSSIIN

TEKSTI JA KUVAT ARI HAUTANIEMI

Päijät-Hämeen kylissä on parin vuoden ajan kokeiltu, miten sote-palvelut sujuvat linja-autossa. Linkku on tuore esimerkki liikkuvasta monitoimiyksiköstä.

Linja-auton avulla viedään erilaisia palveluita alueille, joissa niitä kaivataan. Samalla Linkku on liikkuva luokkahuone eri alojen opiskelijoille, kuten lähihoitajille, jotka pääsevät auton avulla aitoihin palvelutilanteisiin.

– Tien päällä, muuttuvissa kohteissa vaaditaan nopeaa harkintakykyä ja sovellustaitoa, niin ihmisten kuin autonkin suhteen. Uskon, että lähihoitajan koulutus antaa tällaisessa ympäristössä toimimiseen hyvät eväät, kertoo koulutuskampus Salpauksen sosiaali- ja terveysalan lehtori Hannele Suutari.

15-METRINEN LUOKKAHUONE

Linkku on Lahden ammattikorkeakoulun pari vuotta sitten rakennuttama monipalveluauto. Sen suunnittelussa ovat olleet mukana Salpaus ja auton ensisijaiset käyttäjät, alueelliset peruspalvelukeskukset Aava ja Oiva.

Auton varustuksena on muun muassa pyörätuolinostin, hammashoitoyk-



Linkku houkuttelee yleisöä. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saavutettavuuden parantaminen on ollut yksi liikkuvien palveluautojen tavoitteista.

sikkö, liukuovella erotettu luokka- ja hoitotila sekä oma mobiiliverkko.

Siinä missä peruspalvelukeskukset ovat käyttäneet Linkkua etenkin alakoululaisten hammashuollossa, rokotuskampanjoissa ja terveystioskissa, oppilaitoksille auto on ollut liikkuva oppimisympäristö, jossa on päästy kokemaan, minkälaisia taitoja ja ominaisuuksia liikkuvassa tilassa toimiminen tulevaisuuden ammattilaiselta edellyttää.

– Lähihoitajakoulutuksessa autoa on käytetty osana vanhustyön ja kuntoutuksen käytännön harjoittelua järjestämällä muun muassa keskustelutilaisuuksia ja hyvinvointitapahtumia, Suutari kertoo. Opiskelijat ovat tehneet verenpainemittauksia paikallisen sydänyhdistyksen kanssa Hartolassa ja järjestäneet terveysliikuntaa Sysmässä.

KETTERÄ KEKSINTÖ

Keväällä lähihoitajaksi Salpauksesta valmistunut Arnon Kurki oli Linkun mat- ▶

kassa viimeisenä opiskeluvuonnaan ja piti autoa ketteränä keksintönä.

– Minulle tekeminen ja kokeminen ovat paras tapa oppia, Linkku oli siinä mielessä hyvä juttu. Kävimme sillä kuntoutusliikunnan opintoreissuilla muun muassa Flamingossa Vantaalla ja käytimme auton takaosaa luokkana. Kaikki onnistui samassa paikassa.

– Meille kaikille Linkku oli uusi tuttavuus, ennen noita käyntejä en ollut siitä kuullutkaan. Uskon, että tällaiset autot ovat tulevaisuutta. On epätodennäköistä, että tässä ajassa pienemmillä paikkakunnilla syntyisi uusia pysyviä palveluita.

Kurki uskoo, että Linkku itsessään houkuttelee asiakkaita paikalle, minkä jälkeen heidät on helpompi saada hyvintointipalveluiden käyttäjiksi.

– Tämä voi motivoida myös työntekijöitä. Voisin hyvin nähdä itseni tekevässä töitä tällaisessa yksikössä.

Ainoastaan monialaisuus mietityttää. Miten pieneen tilaan mahtuu yhtä aikaa esimerkiksi kuntouttavaa liikuntaa ja hammashoitoa?

OSAAMINEN OIKEASSA PAIKASSA

Mikäli liikkuvat terveyspalvelut yleistyvät, vaaditaanko lähihoitajalta uudenlaista osaamista? Lehtori Hannele Suutarin mukaan uudentyypinen ympäristö ei tule merkittävästi vaikuttamaan perus- tai lähihoitajan työn vaatimuksiin. Päinvastoin, nykyinen koulutus antaa hyvät eväät myös liikkuvissa yksiköissä toimimiseen.

– Jokainen alalle lähtenyt tietää, että kyse on työstä, jossa on kohdattava erilaisia ihmisiä erilaisissa tilanteissa. Monipalveluyksikön ero esimerkiksi liikkuvaan kotipalvelutyöhön, jossa hoitaja joutuu yllättäviin ja haastaviinkin paikkoihin päivittäin, ei ole suuri. Liikkuvat palvelut ovat hoitotyön looginen jatke.

Yksi erityispiirre tulee kuitenkin korostumaan, kun puhutaan autosta, josta pitäisi saada erilaisia palveluita yhdellä kertaa.

– Yhteistyö eri alojen ammattilaisten kesken tarkoittaa erilaisten kulttuurien kohtaamista. Ammattilaisten on ymmärrettävä asiakkaan etu, ei se, että pitää kiinni oman alan tonttirajoista.

YHTEISTYÖAJATUKSIA

Suutarin mukaan myös Linkussa yhteistyö muiden tekijöiden kanssa on



Useissa liikkuvissa palveluyksiköissä tarjotaan hammashuoltopalveluita. Päijät-Hämeen Linkussa tehdään esimerkiksi koululaisten hams-tarkastuksia.



Terveyspalveluiden tasa-arvoinen saatavuus ja joustavampi toteutus on taustalla liikkuvien palveluiden lisäämisessä. Palveluiden taso nousee teknologian kehittyessä.

Liikkuvat palvelut lisääntyvät

Peruspalveluiden tasa-arvoiseen turvaamiseen Suomessa on etsitty joustavia ja taloudellisia ratkaisuja, ja yhtenä mahdollisuutena on esitetty kiinteiden palvelupisteiden sijaan liikkuvia palveluita, jotka tuovat esimerkiksi terveydenhoidon kotinurkille.

Terveydenhuollon liikkuvia palveluita on viime vuosina kehitetty eri puolilla maata. Esimerkiksi Länsi-Pohjan alueella toimii Onni, Mikkelin seudulla suun terveydenhuoltoauto Suupirssi, Etelä-Karjalassa liikkuva vastaanottoauto Mallu ja Helsingissä hammashuollon käytössä oleva Liisu. Vastaavien ratkaisujen käyttöä selvitetään ympäri maata.

Ratkaisuilla on haluttu lisätä palveluiden saatavuutta, esteettömyyttä ja monipuolisuutta sekä tukea esimerkiksi kotona pärjäämistä. Samalla pyritään tavoittamaan niitä, jotka muuten eivät välttämättä hakeutuisi terveyspalvelujen piiriin.

Teknologian ja etädiagnostiikan kehittymisen uskotaan lisäävän liikkuvien palveluiden mahdollisuuksia. Kuntaliiton mukaan liikkuvien palveluiden lisäarvon kannalta haastavinta on ollut erilaisten palveluiden yhteensovittaminen.

vasta ajatuksen asteella, konkretiaan ei ole hyvistä aikomuksista huolimatta päästy.

– Uudistukset vaativat valmiuksia moniammatilliseen yhteistyöhön ja siihen, että ymmärretään, että me kaikki tavoittelemme samaa asiaa. Tulevat lähihoitajat ovat tässä suhteessa pioneereja.

– Esimerkiksi lähihoitajien yrittäjyyteen liikkuvat ympäristöt voivat tuoda uusia mahdollisuuksia. Minkälaisia palvelutarpeita kylillä tai vaikka lähiöissä voitaisiin täyttää, millaisia yhdistel-

miä yksityisyrityksien ja julkisen sektorin kesken voitaisiin kehittää?

Linkun osalta Suutari nostaa esiin yhteistyön kulttuuri- ja teatterikoulutuksen tai eläinhoito- tai ravintola-alan koulutuksen kanssa. Nämä avaukset toisivat hänen mukaansa aidosti uutta sosiaali- ja terveyspalveluihin, jotka toistaiseksi toteutuvat myös Linkussa melko perinteisin tavoin. ■



KATSO VIDEO LINKKU-BUSSISTA



Mitkä ovat sinun elämäsi rakkaimpia asioita?



Nyt
-50%
koti-irtaimisto-
vakuutuksesta*

Yhdessä rakennettu koti. Syntymäpäivälahjaksi saatu fillari. Kirpparilta löytynyt design-harvinaisuus.

Sinunkin elämässäsi ja kodissasi on varmasti itse ansaittuja asioita, joilla on arvoa enemmän kuin hintaa. Tietenkin pidät niistä jo itse hyvää huolta, mutta niiden turvana kannattaa myös olla vakuutus.

Ota yhteyttä, niin turvataan yhdessä elämäsi rakkaimmat asiat.

P.S. Tutustu omiin liittoetuihisi osoitteessa turva.fi/super

* Etu koskee uutta koti-irtaimistovakuutusta, jonka alkamispäivä on 1.9.-31.12.2016. Edun saa ensimmäisen vuoden vakuutusmaksusta.

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva • www.turva.fi • puh. 01019 5110

 **turva**
Hymyile, olet Turvassa



Uusi lukukausi ja uudet paidat. Se on selfien paikka. Abdi, Sherko Maria ja Tai poseeraamassa.

HYVÄ SUOMI!

Nämä lähihoitajaopiskelijat revitään
työelämään Turussa

TEKSTI JA KUVAT JUKKA JÄRVELÄ

Turussa on lähihoitajaopiskelijoiden maahanmuuttajaryhmä, josta kuuluu pelkkää hyvää. Ryhmässä on poikkeuksellisen avoin ja toimiva yhteishenki. Oiviksi työntekijöiksi osoittautuneista tulevista lähihoitajista kamppaillaan työmarkkinoilla.

Luokassa kuhisee syyskauden ensimmäisellä oppitunnilla. Tai Liianmaa on teettänyt Thaimaassa jokaiselle oppilaalle t-paidan ja jakaa niitä sisääntulijoille. Etupuoella lukee oppilaan nimi, takana on kurssin lyhenne. Kaikki pukevut paidan ylle ja edustavat ryhmää valkoisissa.

Turun ammatti-instituutin aikuiskoulutuspuolella toimii parhaillaan kaksi vanhustyöhön erikoistunutta maahanmuuttajaryhmää. Tämä Nuorisotakuu-ohjelman turvin toimiva ryhmä aloitti opiskelut pari vuotta sitten ja päättää urakkansa joulukuussa kah-

den ja puolen vuoden ahkeroinnin jälkeen.

Maahanmuuttajien näyttötutkinto on puoli vuotta normaalia pidempi. Aikaa on näin enemmän oppitunneille ja suomen kielen omaksumiseen.

ASENNE JA HENKI

– Tämä on tosi onnistunut luokka, jossa yhteishenki on erinomainen. Valloittavia persoonia ja hyviä tyyppejä, vastuopettaja Minna Niemi aloittaa.

Jokainen 14 hengen ryhmässä opiskeleva on syntynyt ulkomailla ja tullut Suomeen ►



Vastuupettaja Minna Niemi pitää ryhmänsä oppilaita harvinaisen kyvykkäinä.

KESKUSTELLEN KULTTUURIIN

Niemi on aiemmin vain satunnaisesti opettanut maahanmuuttajaryhmiä. Hän ei osaa sanoa, pitäisikö maahanmuuttajat kouluttaa omassa ryhmässään vai kantaväestön kanssa samassa luokassa.

– Tässä tapauksessa eri puolilta maailmaa tulleet ovat voimavara toisilleen. Ehkä maahan integroitumisen kannalta yhteisryhmät suomalaisten kanssa voisivat olla parempia.

Opiskelijoiden pitää oppia kielen ja kulttuurin lisäksi työelämän pelisääntöjä työssäoppimisten aikana. Niemi pitää työssä vastaan tulleiden asioiden yhteistä läpikäymistä oppitunneilla tärkeänä osana opiskelua.

– Asioita käytiin tarkasti läpi jo ennen ensimmäistä jaksoa päivähoitossa. Ja kun työjaksoilta tullaan, kokemukset kerrataan taas yhdessä.

– Käsittääkseni suurimmassa osassa työssäoppimispaikoista heidät on otet-

tu hyvin vastaan mahdollisina tulevina työkavereina.

– Maahanmuuttajille ovat valjennet myös työn huonot puolet, eli kiireisyys on kohdattu. Myös suomalainen laitospainotteinen vanhustenhoito on otettu vastaan osana kulttuuriamme.

SUOMEKSI, KIITOS

Ryhmän haastattelussa luokasta kuuluu asiantuntevia ja analyttisiä kommentteja suomalaisesta työelämästä ja hiotokulttuurista. Niiden hyvät ja huonot puolet ovat hallussa. Maassa maan tavalla -hokema ei tässä tapauksessa ole kenellekään ongelma vaan rikkaus, kuten eri kulttuurit yleensä.

– Puhumme toisillemme suomea, vaikka joillakin meistä olisi yhteinen kieli. Näin sovimme heti aluksi ja siinä on onnistuttu – joskus tosin hieman vaihtelevasti...

Luokka remahtaa nauruun.

Työpaikoilla opiskelijat eivät pääse aina ykköshommiin ja joutuvat joskus tekemään ne ikävimmät työt.

– Jos töitä on rajoitettu, se johtuu siitä, että olemme opiskelijoita, ei siitä, että olemme ulkomaalaisia.

hieman eri syistä. Kulttuurit vaihtelevat, mutta joukko tekee Suomessa paljon asioita yhdessä ja tukee toisiaan opiskelussa.

– Toinen hyvä puoli on, että nämä nuoret työllistyvät todella hyvin. Aina puhutaan maahanmuuttajien työttömyydestä tai työnsaannin vaikeudesta, mutta tämän ryhmän opiskelijaa saataan kysellä moneen työpaikkaan.

Niemen mukaan se, että jo työharjoittelupaikassa kysellään vakituiseen työsuhteeseen, kertoo paljon opiskelijoiden asenteesta.

– Heillä on todellista intoa tehdä hoitotyötä. Ja heillä alkaa työssäoppimajaksojen jälkeen olla syvempää näkemystä suomalaisesta vanhustyöstä.

Turusta työelämään: Abdinaasir Adam Somaliasta, Sherko Eliassi Kurdistanista, Tai Liianmaa Thaimaasta, Maria Pilar Simola Filippiineiltä, Sanaa Jaddooa Irakista, Hamdi Nur Somaliasta, Bahar Ebrahim Pour Iranista, opettaja Minna Niemi sekä Sanaan tytär Maruoa.



KATSO MITÄ TERVEISIÄ TURUSTA LÄHETETÄÄN OPISKELIJOILLE

TYÖSTÄ PALKKA

Reipas, sosiaalinen, duracell-kone, rohkea, rehellinen, ystävällinen. Ryhmäläiset luettelevat saamaansa hyvää palautetta työpaikoilta. Pomot mieluusti kyselevät tällaisten työntekijöiden valmistumisaikaa pysyvä palkkaaminen mielessään.

– Tällä alalla on töitä, jos haluaa tehdä työtä, Kurdistanista tullut Sherko Eliassi vahvistaa ja lisää ryhmän tukemana, että ulkomaalaisen ei muutenkaan ole vaikea saada töitä Suomesta, jos haluaa löytyä.

Kysymys rasismista saa joukon hieman hämmennyksiin. Asia ei selvästikään ole ykköshuolenaiheita ainakaan kansainvälisessä Turussa.

Sen sijaan palkka herättää vastaavanlaisen keskustelun kuin hoitoalan ihmisten kesken syntyy aina muuallakin: se on riittämätön alan tärkeeseen nähden.

MISTÄ TULET?

Ulkomailta tullut ja ei niin perinteisen suomalaisen näköinen henkilö joutuu vanhusten ja etenkin muistisairaiden parissa työtä tehdessään väistämättä joskus selittämään, kuka on.

Turun opiskelijoille tämä ei ole ongelma. He ovat valmiita kertomaan taustoistaan. Kielteisesti aluksi suhtautuneet hoidettavat ovat keskustelujen jälkeen tottuneet uuteen hoitajaan.

Yksi keskustelu muistisairaana ja hoitajan välillä kulki näin:

– Missä sinä olet ollut, kun olet niin tumma?

– Olen ulkomaalainen ja tulen sieltä, missä aurinko paistaa aina.

TERVEISET

Suomalainen hoitokulttuuri voi omaksua hyviä piirteitä toisenlaisten kulttuurien tavoista. Tässä ryhmäläisten terveiset muille opiskelijoille:

– Olkaa ahkeria, hoitakaa rehellisesti, kunnioittakaa vanhuksia ja rakastakaa työtänne. Älkää koskaan tehkö työtänne vain palkan takia ja laskeko tunteja, että milloin töistä pääsee pois. ■

Kärsivällinen vanhustenhoitaja



Iranin kurdi Bahar Ebrahim Pour tuli suomeen vuonna 2010. Hän ei ole pakolainen.

– Alussa tuli shokki. Oli kylmää enkä osannut kieltä. Pian menin suomen kielen kurssille, koska motivaationi oli oppia maan kieli.

Pikkuhiljaa Bahar alkoi viihtyä paremmin. Erilainen suomalainen kulttuuri ja tavat alkoivat käydä tutuksi:

– Suomessa ihmiset eivät ole niin läheisiä toisilleen kuin Iranissa ja lapset asuvat erillään muusta perheestä. Iranissa vanhuksia ei juurikaan hoideta laitoksissa.

Bahar arvostaa maamme tasa-arvoisuutta sekä naisten asemaa.

– Naisten asema on todella hyvä verrattuna Iraniin.

Bahar jatkoi suomen opiskelua.

– Halusin toimia lasten kanssa ja se onnistui. Opin kieltäkin lisää siinä samalla.

Sitten Bahar hakeutui lähihoitajakoulutukseen. Sen ohessa hän on tehnyt vanhustyötä myös keikkalaisena. Opiskelu on sujunut hienosti, tuloksena on ollut poikkeuksetta kiitettäviä K3-arvosanoja.

– Olen sopeutunut työelämään hyvin. Ei sillä mielestäni ole väliä onko suomalainen vai ei. Teen töitä sydämellisesti ja kunnioittaen.

– Kun opiskelu loppuu jouluna, haluaisin töihin Emmi-kotiin, jossa olen jo ollut. Vähän sitä työpaikkaa on minulle jo luvattu. Emmi-kodissa on ystävälliset ja auttavat hoitajat, hyvä ilmapiiri ja vanhat muistisairaajat asukkaatkin ovat mukavia.

– Vanhustenhoitoalalla pitää olla kärsivällinen. Onneksi minulla riittää kärsivällisyyttä!

Aktiivinen auttaja



Somaliasta Suomeen vuonna 2009 tullut Abdinaasir Adam on sopeutunut maahan hyvin. Nykyään hän auttaa muita maahan tulleita nuoria, jotta he kotoutuisivat Suomeen mahdollisimman nopeasti.

Abdi tuli Suomeen yksin alaikäisenä ja asui ryhmäkodissa muiden pakolaisten kanssa. Hän aloitti heti

kielen opiskelun. Aluksi hän opiskeli maanmittausalaa, mutta keskeytti opinnot puolentoista vuoden jälkeen.

– Opettaja sanoi, että tekninen puoli sopisi minulle. Kiinnostus kuitenkin loppui, sillä tiesin, että olen parempi sosiaalialalla.

Työelämässä sujuu hyvin. Abdi aikoo valmistumisen jälkeen jatkaa vanhustenhoidon parissa. Työpaikkavaihtoehto-

ja on useita. Kaukaisempana tavoitteena siintävät sosionomiopiskelut.

– Itsearviointi on vaikeaa, mutta olen sosiaalinen, huumorintajuinen ja pidän toisten ihmisten auttamisesta.

Abdi on ollut mukana hankkeissa, joissa autetaan maahanmuuttajia, esimerkiksi alaikäisenä Suomeen tulleita. Hän on ollut perustamassa monikulttuurista nuorisoyhdistystä, joka tukee maahanmuuttajanuoria eri elämäntilanteissa.

– Aikaa menee projekteihin ja minulta pyydetään apua moniin maahanmuuttajiin liittyviin juttuihin.

– Sanon tänne tulijoille, että käyttäytykää hyvin, niin teidät hyväksytään niin kuin minutkin on hyväksytty. Pitää olla kiittolinen, että on saanut oleskeluluvan ja töitä. Ei pidä jäädä mihinkään kaupunkien keskustoihin notkumaan, vaan on annettava jotain takaisin tälle maalle.

Tartu arkeen

Ilon kautta

TEKSTI JA KUVAT MINNA SEPPÄ

Viidettä kertaa järjestettyjen SuPerRaksa-päivien teemana oli positiivisuus.

Työelämä ei aina ole ruusuilla tanssimista. SuPerin ja Rakennusliiton yhdessä viidettä kertaa järjestämässä SuPerRaksa-nuorisotapahtumassa käytiin kuitenkin asioita läpi ilon kautta, ratkaisuihin keskittyen. Teemana oli positiivisuus.

– Työelämän epäkohtien esilletuonti on edunvalvonnallisesti tärkeää, mutta jos jumiututaan vatvomaan sitä, miten huonosti asiat ovat, ei päästä pitkälle, tapahtumajärjestelyjä SuPerin osalta luotsannut opiskelija-asiamies Tanja Oksanen sanoo.

”DUUNI VOI OLLA TOSI KIVAA”

Elokuun puolivälissä hotelli Korpilammella Espoossa koettu tapahtuma alkoi liittojen puheenjohtajien tervehdyksillä. SuPerin Silja Paavola tsemppasi vi-

deoterveisissään nuoria ammattilaisia pitämään yllä hyvää fiilistä joka päivä.

– Duuni voi olla tosi kivaa tai jotain ihan muuta. Se on pitkälti itsensä kiinni.

– Te kannatte vastuun työstä, liitto edunvalvonnasta. Tehdään ay-toiminnasta yhdessä kivaa. Samalla rakennamme parempaa työelämää, Paavola kannusti.

Rakennusliiton varapuheenjohtaja Kyösti Suokas korosti elämäntapojen merkitystä.

– Pistäkää tupakat pois, liikkukaa ja syökää terveellisesti. Hyväkuntoinen jaksaa ajatella myönteisesti, huonokuntoinen palaa loppuun.

SOTE-UUDISTUS TYÖLLISTÄÄ

SuPerin edunvalvontajohtaja Anne Sai-

nila-Vaarno kertoi työlistallaan olevan erityisesti sote-uudistukseen vaikuttamisen.

– Valtaosalla lähihoitajista työnantaja vaihtunee joko julkiseen tai yksityiseen yhtiöön. Ponnistelemme, jotta työehdot eivät heikkenisi.

Yleisökommenteissa pohdittiin koulutusvapaiden ehtojen mahdollista kiristymistä, palveluntuottajien hintakilpailua ja palveluiden laatua.

– Nuoret ottavat liittoon usein yhteyttä määräaikaisiin työsuhteisiin liittyen: halutaan esimerkiksi selvittää, onko määräaikainen työsopimus lain mukainen vai pitäisikö sen olla toistaiseksi voimassa oleva. Määräaikaista on voitu myös vaikkapa palkkauksen suhteen kohdella eri tavalla kuin vakituisia työkavereita, Sainila-Vaarno totesi.



Taukojumppa
piristi luen-
nolla.



Timo Hautamäki antoi mallia taukoliikuntaan.

Actionia rasteilla

SuPerRaksa-päivät järjestettiin ensimmäistä kertaa muualla kuin kurssikeskus Siikarannassa. Myös päivien ohjelma uudistui.

Työelämän haasteita työstettiin lauantaina iltapäivällä kuudella ryhmätyörastilla, joista kolmella keskusteltiin hyvän työyhteisön dynamiikasta, työmotivaatiosta ja ammatti-identiteetistä sekä ammattiliiton merkityksestä. Loput rasteista olivat action-pisteitä, joilla kohotettiin yhteishenkeä esimerkiksi klassikkolaji mölkyn parissa. Ilta huipentui tuttuun tapaan benjihyppyihin, allasbileisiin ja karaokeen.

Sunnuntaina saatiin vinkkejä seksuaaliterapeutti Elli Raipelalta.

MIKSI OLEN HOITAJA/RAKENTAJA?

- Haluan tehdä maailmasta paremman.
- Alani on merkityksellinen ja työni monipuolinen.
- Etenemismahdollisuudet ovat hyvät.
- Parasta työssä: säännöllinen työ, fyysinen työ, näen työni jäljen, palkka, vanhusten elämäkokemus, lasten kasvun seuraaminen.

AMMATTILIITON MERKITYS

- Liitto on äitihahmo, tarjoaa tukea ja turvaa.
- Saan apua ongelmistani.
- Jäsenedut ovat hyvät.
- Liiton jäsenyys tukee ammatti-identiteettiäni.

Sitaatit poimittu ryhmätyövastauksista.



Henna Kinnunen ja Essi Aaltonen pitivät päivien antia hyvänä.

Gallup

1. Kuinka kauan olet työskennellyt lähihoitajana?
2. Miksi halusit alalle?
3. Mikä työssäsi on parasta?



MIKA HÄMÄLÄINEN, VAASA

1. Vuodesta 2006.
2. Hakeuduin alalle tehtyäni ensin niin sairaanhoitajan kuin tradenominakin opintoja. Lähihoitajan ammatti kiinnosti lopulta eniten.
3. Olen työskennellyt viimeiset kahdeksan vuotta muun muassa kaupungin kotipalvelun yöpartiossa. Jatkuva yövuoro sopii minulle. Työ on öisin luonteeltaan vähemmän fyysistä, mutta palkitsevaa: tykkään pitää ihmisistä huolta. Lähihoitaja on nukkumatti, joka varmistaa muille hyvät yöunet.



RONJA AHONEN, SODANKYLÄ

1. Vuodesta 2013.
2. Minulla on myös matkailualan perustutkinto ja ylioppilastutkinto, mutta työ matkailupuolella on niin kausiluonteista, että vaihdoin hoitoalaan.
3. Olen työskennellyt Sodankylässä tehostetun palveluasumisen yksikössä, johon on sijoitettu keskivaikeasti ja vaikeasti dementoituneita vanhuksia. Työ on opettanut kärsivällisyyttä.

Olen viihtynyt hyvin, kiitos mukavien työkaverien. Vaikka työ on motivoivaa, haluan kehittyä ammatillisesti. Aloitinkin työn ohessa monimuoto-opiskeluna sairaanhoitajaopinnot.

On ihminen ihmiselle

Tulliylitarkastaja Nadja Painokallio esitteli Tullin toimintaa heinäkuussa Porin SuomiAreenalla. Toimipisteessä riitti vierailijoita, sillä mukana oli myös kolme nelijalkaista työntekijää.

Koirat kiinnostavat?

Nämä meidän koiramme ovat varsinaiset yleisömagneetit, mutta kyllä ihmiset tulevat kyselemäänkin monista asioista. Olen ollut tullissa töissä kaikkiaan 16 vuotta monissa eri tehtävissä, mutta nyt olen ollut tullineuvonnassa seitsemisen vuotta.

Onko sinulla omakohtaista kokemusta hoitajista?

Ei merkittävässä määrin, mutta lasten kautta näitä kokemuksia on tullut. Lapseni ovat nyt jo koululaisia, mutta olivat pieninä päiväkodissa.

Millainen on hyvä lastenhoitaja?

Sellainen, joka huomioi lapset henkilöinä. Minä olen ollut aina todella tyytyväinen oman päiväkotimme, Porin Liinaharjan päiväkodin hoitajiin ja toimintaan. Siellä lapseni kohdattiin henkilötasolla ja otettiin vastaan aina todella kivasti.

Onko hoitajan ja tullihenkilön työllä yhtäläisyyksiä?

Molemmissa tehdään työtä ihmisenä ihmiselle, oli missä tehtävässä hyvänsä. Tullihenkilönkin on tultava toimeen erilais-

ten ihmisten kanssa. Kun kuuntelee asiakasta ja kohtaa hänet ihmisenä, monet ikävätkin asiat selviävät niin, että asiakkaat ovat tyytyväisiä. ■

TEKSTI JA KUVA MARJO SAJANTOLA



Rintojen tutkimiskalenteri kännykkään

Omakuu-kuukautiskalenteri on ensimmäinen suomalainen mobiilisovellus, joka muistuttaa rintojen omatarkkailusta. Se laskee käyttäjälleen kuu-



kautiskierron perusteella parhaan päivän rintojen tutkimiseen.

Sovelluksen kuukautiskalenteriin voi merkitä kuukautistensa alkamis- ja päättymispäivän ja sovellus ennustaa syötettyjen tietojen perusteella seuraavien kuukautisten alkamisajankohdan. Sovellus kokoaa sinne syötetyistä kuukautisista tietueen, josta on helppo katsoa kuukautistensa historiaa, kun sitä kysytään esimerkiksi gynekologilla käydessä.

Tiedot tallentuvat vain käyttäjän puhelimeen, jotta sovelluksen käyttöön ei sisältyisi tietoturvariskejä.

Sovelluksen voi 15.10. alkaen ladata ilmaiseksi Apple Storesta ja Play KAAPasta. ■



JOOA JOO...

”Mielestäni tämä prosessi on vähintäänkin arveluttava ja loukkaa hyvin syvästi minun oikeusturvaani.”

MUUN MUASSA SEKSUAALISESTA AHDISTELUSTA EPÄILTY SUOMEN TUHKOLMAN SUURLÄHETILÄS JARMO VIINANEN.

HELSINGIN SANOMAT 16.8.2016

Tukea läheisille itsemurhan jälkeen

Lohtu-mobiilisovellus tarjoaa vuorovaikutuksellista tukea itsemurhan tehneiden läheisille. Sovelluksen tarkoituksena on tavoittaa läheisensä menettäneitä vaivattomasti, missä ja milloin tahansa, kun vertaistuki on tarpeen.



ohjelman nuorten opiskelijoiden kanssa. Sovellus on ladattavissa ilmaiseksi sovelluskauppoista.

Itsemurhia tehdään Suomessa vuosittain lähes 800. Jokainen itsemurha jättää jälkeensä arviolta noin kymmen-

kertaisen määrän surevia läheisiä; puolisoita, ystäviä, vanhempia, lapsia, sisarusia, sukulaisia sekä muita rakkaita ja tärkeitä ihmisiä. ■

Surunauha-yhdistys on kehittänyt vertaistukeen perustuvan sovelluksen yhdessä Tampereen ammattikorkeakoulun Tietojenkäsittelyn koulutus-

Vertailu

SYYSKUU

Kahden aikuisen
lapsiperheissä asuvista

naisista

14 prosenttia

ja miehistä

3 prosenttia

teki osa-aikatyötä

vuonna 2013.



TILASTOKESKUS

Kyllä luu-luu-luustossa löytyy

Tiedätkö, milloin luustosi on vahvimmillaan, minkä verran tarvitset kalsiumia ja mistä sitä saisit tarpeeksi? Entä mistä voit tietää, saako osteoporoosia sairastava riittävästi D-vitamiinia?

Luustoliitto on julkaissut uuden esitteen, joka sopii oppaaksi kaikille luustoterveydestä kiinnostuneille sekä en-

sitiedoksi osteoporoosiin sairastuneille. Se tarjoaa oppaan luustoterveyden kiinnostavaan maailmaan.

Esitteen teksti pohjautuu Osteoporoosin Käypä hoito -suositukseen sekä virallisiin ravitsemussuosituksiin. Mukana on Minuutin luustoterveydesti.

Esitettä voi tilata verkosta www.luustoliitto.fi > Materiaalit > Aikuisille. ■





Harjulan sairaalassa toimintamittari on jokaisen potilaan huoneen seinällä. Lähihoitaja Pirjo Laitinen suosittelee mittarin kokeilemistä muuallakin.



Toimintamittari on kuntoutuksen oiva apu

TEKSTI JA KUVA MINNA LYHTY

Toimintamittarilla seurataan, miten paljon potilas on poissa vuoteesta. Mittari aktivoi potilasta liikkumiseen.

Täydellistä vuodelepoa määrätään harvalle potilaalle. Oli vaiva mikä tahansa, melkein aina liikkuminen tai pystyasennossa oleminen on parempi vaihtoehto kuin sängyssä makaaminen.

Kuopiossa Harjulan sairaalassa kannustetaan sängystä liikkeelle lähtemiseen toimintamittarin avulla. Se on käytössä neurologian, ortopedian ja sisätautien osastoilla.

Kuopiolaiset hoitajat saivat idean mittarista alun perin lappeenrantalaisesta kuntoutuskeskuksesta, jossa he kävivät tutustumassa. Siellä käytössä oli kellon muotoinen mittari. Harjulan sairaalassa mittarista haluttiin kehittää omannäköinen ja omiin tarpeisiin sopiva.

Viime syksynä sairaalan neljällä osastolla otettiin muutamille potilaille kokeiluun kaksi erilaista mittaria: kellon muotoinen ja viivoittimen näköinen. Sairaanhoidaja Minna Toivion suunnittelema viivoittimen näköinen mittari koettiin paremmaksi. Tammi-

kuun alussa se otettiin käyttöön kaikilla potilailla.

– Lääkärinkierrolla moniammatillinen tiimi, johon kuuluvat omahoitaja, lääkäri, fysioterapeutti ja toimintaterapeutti, miettii yhdessä potilaan kanssa sopivan aktiivisuustavoitteen. Se kirjataan hoitosuunnitelmaan ja potilaahuoneessa olevaan tauluun. Lyhyin aktiivisuus aika on viisitoista minuuttia. Sen voi saavuttaa jo sängyn laidalla istumalla, lähihoitaja Pirjo Laitinen kertoo.

Kun potilaan vointi paranee, tavoitetta nostetaan. Kuusi tuntia on enimmäismäärä, mikä toimintamittariin merkitään.

Mittarin värien käytön perusteena ovat liikennevalot. Viidentoista minuuttin aktiivisuudella osoitin pysyy oranssilla alueella. Mitä aktiivisempi on, sitä vihreämpää osoitin näyttää päivän päätyessä.

Potilas, omaiset, hoitajat ja kuntoutuksen työntekijät siirtävät mittarin osoitinta eteenpäin. Yöhoitaja ottaa päivän tuloksen ylös ja kirjaa sen hoitokertomukseen.

Neurologisella osastolla työskentelevä Laitinen on huomannut, että mittari on tehokas motivoija. Tavoitteet toteutuvat kaikilla lähes aina. Osastolla hoidetaan muun muassa aivohalvauspotilaita, joille pystyssä oleminen ja liikkuminen ovat kuntoutumisen edellytyksiä.

– Kerran kun kysyin potilaalta, haluaako tämä jo lepäämään, sain vastaukseksi, että istun vielä puoli tuntia, jotta saan päivän aktiivisuustavoitteen täyteen.

Hoitaja voi käyttää mittaria kannustamisessa.

– Kun joku haluaa mennä takaisin sänkyyn, sanon usein, että istu vielä hetki, jotta saat mittariin lisää aikaa.

Idea aktiivisuusmittarista on leviämässä muuallekin. Kuopiossa mittari on lähdössä kokeiluun vanhusten palvelukeskukseen ja myös kotihoidossa on ollut kiinnostusta. Kaksi fysioterapeuttiopiskelijaa tutkii mittarin vaikutuksia opinnäytetyössään. ■

 **KATSO, MITEN TOIMINTAMITTARIA KÄYTETÄÄN**



ONKO SINUN TYÖPAIKALLASI KÄYTÖSSÄ JOKIN ITSE KEHITETTY NIKSI, JOKA AUTTAA ARJEN TYÖSSÄ? VINKKAA SIITÄ LEHELLE SÄHKÖPOSTILLA SUPER-LEHTI@SUPERLIITTO.FI. KIRJOITA VIESTIN VIITEKENTTÄÄN "MEIDÄN JUTTU".

WANTED

LUOTTAMUSMIES ^{ELI} SUPER-SHERIFFI



Tuntuuko ettet enää jaksa ja olet nääntymässä? Puhdista tomu yltäsi ja kiinnitä tähti rintaasi. Sinä et ole yksin – SuPer on tukenasi!

**ETSIMME YKSITYISSEKTORIN
TYÖPAIKOILLE LUOTTAMUSMIESTÄ KAUDELLE
1.1.2017 – 31.12.2019.**

*Haasta itsesi tai työkaverisi luottamusmieheksi!
Luottamusmiesvaaliohjeet löydät www.superliitto.fi/tyoelamassa/luottamusmiesjarjestelma (tai skannaa koodi)
tai TSN:n sivuilta www.tsn.fi*





Millainen on luottamusmies eli SuPer-sheriffi?

SuPer-sheriffi on SuPerin jäsen, joka haluaa hypätä keikkuvista vankkureista ja ryhtyä uudisraivaajaksi työpaikalla. Hän ei ole sivustaseuraaja vaan haluaa, että työpaikalla noudatetaan mm. työehtosopimuksessa sovittuja asioita. Hän tuntee tarvetta hoitaa yhteisiä asioita. Hän on työskennellyt jonkin aikaa työpaikassaan ja haluaa kehittää työyhteisöä sekä tietää mistä puhuu ja miten toimia. Älä enää emmi – ryhdy luottamusmieheksi!

Sinulla ja työkavereillasi on oikeus valita luottamusmies työehtosopimuksen mukaisesti pienillekin työpaikoille.

Luottamusmiehenä edustat oman työehtosopimuksesi mukaisesti TSN ry:n eli SuPerin, Erton ja Tehyn jäseniä. Luottamusmiehellä on oikeus saada tietoa ja käyttää työaikaa tehtävän hoitamiseen.

Luottamusmiehen koulutus tapahtuu SuPerin omilla kursseilla sekä TSN:n järjestämillä luottamusmieskursseilla Aktiivi-instituutissa.



Ehdokkaaksi asettuminen ja äänioikeus

Ehdokkaaksi voivat asettua ja luottamusmiehen valintaan osallistua vain työpaikan TSN:n liittojen varsinaiset jäsenet, joilla vaaliajankohtana on voimassa oleva työsuhte työnantajaan. Työnantajan edustaja ei voi asettua ehdokkaaksi eikä osallistua valintaan.

Liitto on sinun tukenasi! Jos sinulla on kysyttävää luottamusmiesvaaleista, ota yhteys yksityissektorin yksikköön tiina.etelaaho@superliitto.fi tai anne.merilainen@superliitto.fi.



WANTED
-JÄSENILTAKIERTUE

Ilmoittaudu oman alueesi jäseniltaan!
Katso kiertueaikataulu SuPerin verkkosivuilta.



SUPER
YKSITYINEN

Työvuorosuunnittelun vaikutus työhyvinvointiin

Työaikojen kuormittavuuden vähentäminen ja poistaminen voi kaksi- ja kolmivuorotyössä onnistua hyvin työaika-autonomian avulla. Työnantajan pitää jo tällä hetkellä selvittää ja arvioida työaikojen vaaratekijöitä etukäteen.

Työajoista aiheutuvat vaara- ja haittatekijät on ymmärrettävä laajasti. Keskeisiä arvioitavia tekijöitä ovat:

- työajan kesto: tuntia/päivä, tuntia/ viikko, kokonaistyöaika, ylityöt
- työntekijän mahdollisuus itse säätää työpäivän pituutta
- peräkkäisten työvuorojen toistuvuus
- työvuorojen kiertosuunta
- työn suorittamisajankohta
- työaikojen ennakoitavuus
- mahdollisuus riittävään palautumiseen työpäivän aikana ja niiden välillä
- työhön sidonnaisuuden aiheuttama kokonaiskuormitus

Työaikojen kuormituksen arvioinnin tarkoitus on selvittää, ovatko työyhteisön tai työntekijän työajat kunnossa terveyden ja toimintakyvyn kannalta. Työaikakirjanpito on ihan peruslähde kuormitusta arvioitaessa. Sen tueksi voidaan tehdä vielä erillinen työaikakysely työntekijöille. Työaikakyselyssä on kaikille työntekijöille samat kysymykset, mutta sen lisäksi on omat lisäkysymykset säännöllisen päivätyön, esimerkiksi klo 6–18, ulkopuolella tekeville työntekijöille. Selvitys ja arviointi pitää olla ajan tasalla, ja niitä pitää muuttaa olosuhteiden muuttuessa.

Työaika-autonomia. Työntekijöiden osallistumista omaan työvuorosuunnitteluunsa eli niin sanottua yhteisöllistä työvuorosuunnittelua kutsutaan työaika-autonomiaksi. Työaika-autonomiasa työvuorosuunnittelun lähtökohtana on työn organisoinnin toimivuus ja

töiden sisältö. Tavoitteena on paitsi tehokkuuden parantaminen myös työn ja muun elämän yhteensovittaminen epä-säännöllisistä työaikajärjestelyistä huolimatta. Omiin työaikoihin vaikuttaminen lisää työhyvinvointia. Hyvät vaikutusmahdollisuudet helpottavat vapaa-ajan ja harrastusten suunnittelua, vähentävät sairauspoissaoloja ja pienentävät riskiä joutua työkyvyttömyyseläkkeelle. Tästä hyötyy niin työnantaja kuin työntekijäkin. Esimiehen tehtävänä on tarvittaessa tukea ja ohjata henkilöstöään työvuorosuunnittelussa.

Onnistumisen edellytys on, että tavoitteet ja toimintaohjeet ovat selvät. Johdon ja henkilöstön välillä pitää valita luottamus. Ei riitä, että vain esimies ja työntekijät ovat sitoutuneet työaika-autonomian läpiviemiseen vaan myös johdon tuki pitää olla mukana. Suunnittelulla saadaan aikaan ehdotus työvuoroluetteloksi, jossa työvuorot on

jaettu työntekijöille osaston toiminnan tavoitteiden ja yhteisten pelisääntöjen mukaan. Vastuu lopullisesta työvuoroluettelosta on aina työnantajan edustajalla.

Työaika-autonomian periaatteen soveltaminen tarkoittaa ainakin neljän asian huomioimista.

1. Liikkeelle lähdetään henkilöstön työaikatoiveista.

2. Osaaminen ja miehitystarve asetavat reunaehdot toiveiden toteuttamiselle ja työvuorosuunnittelulle.

3. Työntekijä laittaa omat työvuorot työvuoroluetteloon itsenäisesti.

4. Koska työvuorosuunnittelu on yhteistä suunnittelua, on omien työvuorotoiveiden ohessa otettava huomioon osaston osaaminen, muiden työntekijöiden työvuorotoiveet ja vaadittava miehitystarve.

Kohti yhteistä työvuorosuunnitte-



LÄHTEET:

TOIMIVAT JA TERVEET TYÖAJAT.
TYÖTERVEYSLAITOS
TYÖVUOROSUUNNITTELU HOITOALALLA.
TYÖTERVEYSLAITOS



LUE LISÄÄ TYÖVUORO-
SUUNNITTELUSTA



LUE LISÄÄ TYÖAIKIOIHIN LIITTY-
VISTÄ KUORMITUSTEKIJÖISTÄ

lua -malli etenee myös neljässä vaiheessa. Sen keskeinen ajatus on siirtyä yhden listantekijän mallista kohti yhteistä suunnittelua. Ensimmäisessä vaiheessa työntekijöillä on vähemmän mahdollisuuksia vaikuttaa työvuorojen toteutumiseen kuin neljännessä. Ensimmäisessä vaiheessa toiveet merkitään vielä erilliseen listaan. Neljännessä vaiheessa henkilöstö tekee jo itsenäisesti työvuoroluettelon yhteisesti sovittuja pelisääntöjä noudattaen. Lopulta esimies hyväksyy työvuoroluettelon.

Jokaisessa vaiheessa on huomioitava toiveiden ja mieltymysten lisäksi myös osaston osaamis- ja miehitystarpeet ja suunnittelua varten olemassa olevat tasapuolisuus- ja oikeudenmukaisuusperiaatteet. Nämä periaatteet pitää ratkaista paikallisesti yhdessä.

Työaikatoiveet onnistuvat parhaiten, kun niille löytyy vastinparit. Esimerkiksi toiset työntekijät haluavat viikonlopputyöt – toiset eivät, toiset tekevät yötä – toiset eivät tai toiset tekevät aamuja – toiset iltoja. Jotkut työntekijät haluavat tehdä useampia yövuoroja peräkkäin, kun taas jotkut yhden tai kaksi.

Kaikki saavat laittaa toiveet yhteiseen listaan, vaikka merkitsisivätkin vasta viimeisenä työvuoronsa. Tässä ei saa toteutua nopeat syövät hitaat -ajatus. Ei ole pakko valita huonoimpia työvuoroja, jotka ovat jääneet jäljelle. Kun kaikki ovat laittaneet työvuoronsa

listaan, tehdään sovitteluja, jos esimerkiksi samaan ajankohtaan tulee monia toiveita. Työvuorosuunnittelu toimii hyvin, kun kokonaisuus toimii hyvin ja erilaiset tarpeet täydentävät toisiaan.

Hankalissa tilanteissa sovitellaan. Taustalla on yhteiset ohjeet ja periaatteet. Joskus listavastaava joutuu vain päättämään, että nyt tehdään näin. Yksittäiselle työntekijälle ei voida aina lupata hänen toiveidensa toteutumista, vaan koko osaston ja muun henkilöstön tarpeet pitää ottaa huomioon. Myöskään työn kuormittavuutta ei voida poistaa autonomialla. Jos työntekijä haluaa tehdä omasta halustaan jatkuvasti pitkiä työvuoroja tai työputkia, ei se poista esimiehen velvollisuutta ja vastuuta valvoa työaikojen kuormittavuutta ja niistä palautumista.

Jotta autonominen työaikasunnittelu voisi toteutua, työyhteisön pitää olla terve ja toimiva. Muita isoja projekteja ei voi olla samaan aikaan menossa, koska keskittyminen autonomisen työvuorosuunnittelun toimivuuteen ja sen hyvään perustaan voi silloin vaarantua. Aikatauluttaminen on tärkeää, koska tämä ei ole kerralla valmis vaan vaatii hiomista ja oppimista.

Ergonomia. Työaika-autonomian rinnalle voidaan samalla ottaa ergonomisen työvuorosuunnittelun osatekijöitä mukaan. Tärkeimpinä voidaan mainita:

- 8–10 tunnin työvuorot
- vähintään 11 tunnin vapaa työvuorojen välillä
- yhtenäiset vapaajaksot, myös viikonloppuisin
- nopea, eteenpäin kiertävä järjestelmä.

Nopealla, kiertävällä järjestelmällä tarkoitetaan, että aamusta siirrytään iltaan, illasta yöhön ja yöstä vapaajaksolle. Yövuoron jälkeen pitäisi olla vähintään kaksi vapaapäivää. Myötapäivään vaihtuvat vuorot sopivat paremmin yh-

teen ihmisen luonnollisen vuorokausirytmin kanssa. Myös unen laatu on parempi ja sydäninfarktin riskitekijät pienempiä kuin vastapäivään toimivassa järjestelmässä eli esimerkiksi työvuorojen tekeminen illasta aamuun. ■

RIITTA SAARIKOSKI
LAKIMIES



TYÖNANTAJAN SUUSTA

”Eikö se riitä, että
kerran kuukaudessa
edes jotain maksaa.”

EDUNVALVONTAYKSIKÖN YHTEYSTIEDOT

Päivystys ma–pe kello 9–13
kuntapuolen sopimusasioissa
numerossa 09 2727 9160 ja yksityis-
sektorilla työskenteleville 09 2727 9171

Sähköposti edu@superliitto.fi.
Henkilökohtaiset sähköpostit muotoa
etunimi.sukunimi@superliitto.fi

Postiosoite: Suomen lähi- ja
perushoitajaliitto, Edunvalvontayksikkö,
Ratamestarinkatu 12, 00520 Helsinki
Fax: 09 2727 9120

Edunvalvontayksikkö huolehtii SuPerin jäsenten sosiaalitaloudellisesta edunvalvonnasta valtakunnallisesti ja paikallisesti. Yksikön vastuualueeseen kuuluvat virka- ja työehtosopimusneuvottelutoiminta, lainsäädäntö sekä eläkeasiat ja muu sosiaaliturva. Myös yhteistoiminta- ja työturvallisuusasiat ovat edunvalvontayksikön vastuulla. Huolehdimme jäsenten oikeusturvasta työhön liittyvissä erimielisyyksissä. Järjestämme edunvalvontakoulutuksen ja -tiedotuksen sekä annamme neuvontaa edunvalvonta-asioissa.

SUPERRISTIKKO

Tuuli Rauvola

SODAN- KYLÄÄ	SAI- TURI	VALVOI	SAARIS- TOSSA	HAIT- TAAVIA	LOPPUUN	VOITTA- NUT KULTAA
PIIK- KISIÄ	4	NÄKYV TÄI- VAALLA	1/7	8		
TUKE- MISTA	SOPI- MUKSIA	LEI- VILLE	1	TAS- SU	-RAUTA	
"1.1."	KUIHTUVA					
JÄI- SIÄ	VIR- KAAN					
ALBERT						
KEN- KIIN	3					
LOOS						
IHME- MAASSA	10					
VÄINÄ- MÖINEN	NAHKAA LAN- TAA		7			
NAU- RAT- TAVAT?						
KAU- PUNKI						
MENNÄ HUKKAAN	9					
Superi- laisia?						

Voit osallistua ristikkokisaan 16. syyskuuta mennessä joko lähettämällä koko ristikkosivun kuoressa tai pelkän ratkaisurivin postikortilla osoitteeseen SuPer-lehti, Ristikko, Ratamestarinkatu 12, 00520 Helsinki. Muista yhteystietosi! Voit myös lähettää ratkaisurivin ja yhteystietosi sähköpostitse osoitteeseen super-lehti@superliitto.fi. Muista kirjoittaa sähköpostin aihekenttään "Ristikko".

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Ratkaisijan nimi _____
 Katuosoite _____
 Postiosoite _____

PALAUTETTA VIIME LEHDEN ARTIKKELEISTA

Lehden paras juttu

Kolahti koska saan oleilla kotona yhden tahtoikäisen poitsulin ja vauvan kanssa.

EI LAPSEN JÄÄHYILLE! S. 22

Tästä jutusta hyvä idea työmaalle.

HYVÄN MIELEN
VIKKO S. 51

Hyvä haastattelu: kertojan omakoh-
taiset kokemukset
ja infolaatikko
mukana.

KUN SÖIN ILLALLISEKSI
KORPUN S. 30

Elämässä pitää olla
huumoria, ei tätä
hoitotyötä muuten
jaksaisi tehdä.

TAKKI TAPEISIIN JA TISSIT TISKIIN S. 58

Tällaisten juttujen
tulisi tulla
julkaistuksi jopa
päivän lehdessä.

EI LAPSEN JÄÄHYILLE! S. 22

Arvokasta
ja sydä-
mellistä
työtä.

LÄSNÄOLOA JA AITOA
KOHTAAMISTA S.16

Tätä päivää:
liian vähän aikaa
asukkaille.

LÄSNÄOLOA JA AITOA
KOHTAAMISTA S.16

Kuin suoraan
omasta työstäni.

TAKKI TAPEISIIN JA TISSIT TISKIIN S. 58

Pisti miettimään
aikoja, kun
työskentelin
päiväkodissa.

EI LAPSEN JÄÄHYILLE! S. 22

Ihana
juttu. Tuli
hyvä mieli
tämän
luettuani.

LÄSNÄOLOA JA AITOA
KOHTAAMISTA S.16

Toisinaan
opiskelija jää
melko yksin
selviytymään.

HANNA JOKINEN:
OPPIJAN KENGISSÄ S. 63

Aihe on osattu ottaa
hienosti esille, mitään
kaunistelematta.

TAKKI TAPEISIIN JA TISSIT TISKIIN S. 58

Tärkeä asia hoidossa.

PAINEHAAVAT OVAT KOKO HOITOKETJUN
HAASTE S. 28

Huippuhyvä juttu. Suomeen myös.

RANNEKE JA LEMMIKKITUNNUS AUTTAVAT MUISTISAIRAAN TUNNISTAMISESSA ENGLANNISSA S. 21

Monien pitäisi
lukea tuo.

ÄÄNI RAVITSEE AIVOJA S. 25



Kolmen kova kärki

Elokuun lehden parhaimmaksi jutuksi äänestettiin Minna Lyhdyn kirjoittama reportaasi Marjaana Näresalmen työvuorosta muistisairaiden hoitokodissa, *Läsnäoloa ja aitoa kohtaamista*. Kakkos- ja kolmossijalle äänestettiin tasaäänin Elina Kujalan juttu syömishäiriöistä, *Kun söin illalliseksi korpun* ja Kujalan artikkeli hoitajahuumorista, *Takki tapeisiin ja tissit tiskiin*. SuPer-lehden ensiapulaukun voitti Mika Lukkarinen Palokasta. Onnittelut!

Paras juttu?

Kerro meille, mikä mielestäsi on paras juttu tässä SuPer-lehdessä. Lähetä vastauksesi **16. syyskuuta mennessä**. Kaikkien määräaikaan mennessä vastanneiden kesken arvotaan SuPer-lehden ensiapulaukku.

LEHDEN 9/2016 PARAS JUTTU OLI: _____

_____ SIVULLA: _____

MIKSI? _____

NIMI _____

OSOITE _____



Vastaanottaja
maksaa
postimaksun

SUPER-LEHTI

Tunnus 5005172

00003 Vastauslähetyt

OLEN IÄLTÄNI ☐ ALLE 20 ☐ 20-30 ☐ 31-45 ☐ 46-60 ☐ YLI 60

Voit osallistua myös sähköpostitse: super-lehti@superliitto.fi. Kirjoita sähköpostin aihekenttään "Paras juttu?" ja tekstikenttään mielipiteesi perusteluineen.

IHANIEN TYTTÖJEN TALOSSA

TEKSTI ELINA KUJALA KUVAT JUKKA SALMINEN

Tiina Partanen inspiroituu selviytymisestä. Hän haluaa saada tytöt loistamaan.

Nätti nenä! Iho. Kauniit hiukset. LOL.

Tamperealaisen Tyttöjen Talon isoon seinäpeiliin on piirrelty kukkia, kehuja ja sydämiä. Tyttiksen likat ovat miettineet, mikä omassa ulkonäössä on erityisen ihanaa. Se ei ole aina helppoa, ääneen sanominen ja näkyville kirjoittaminen vielä vaikeampaa.

– Tyttikselle olet tervetullut juuri sellaisena kuin olet. Jokaisella on oikeus valita ja määritellä itse, millainen tyttö on. Jokainen riittää omana itsenään, sanoo Tiina Partanen.

Partanen opiskelee oppisopimuksella lähihoitajaksi Tyttöjen Talolla. Nyt hän istuu Tyttiksen keittiössä ja hörppii kahvia. Syyssade kastelee takana olevaa isoa ikkunaa. Vanhassa jugendtalossa huoneet ovat isoja, katto korkealla ja näkymä aukeaa suoraan Tampereen Keskustorille. Paikka on kotoisa. Eteisessä on kenkiä sikinsokin ja olohuoneesta kuuluu pirteä puheensorina.

– Tämän päivän tytöillä on elämässään aika paljon paineita. Pitäisi tehdä, osata ja pärjätä, olla tietynnäköinen ja tietynlainen. Asiakkaamme ovat saattaneet kokea elämässään raskaita asioita, mutta siitä huolimatta he jaksavat yrittää. Tyttiksellä käy tosi ihania, fiksuja ja tiedostavia nuoria naisia, sanoo Tiina.

ITSETUNTOA RAKENTAMASSA

Tampereen Tyttöjen Talossa tehdään vaativaa erityisnuorisotyötä. Suurin osa asiakkaista tulee talon toimintaan mukaan koulukuraattorin tai nuorten mielenterveyspalvelujen ohjaamina. Monien tyttöjen elämäntarinoissa kuuluvat kiusaaminen, yksinäisyys, masennus, ulkonäköpaineet, syömishäiriöt ja itsetuhoiset ajatukset. Asiakkaina on myös nuoria naisia, joilla on diagnosoitu erilaisia neuropsykiatrisia häiriöitä kuten ADHD tai asperger.

– Talolla puhutaan paljon itsetuntonsta, sanoo Tiina.

– Tytöt kokevat usein huonommuutta, kun elämä ei ole mennyt suunnitelmien mukaan. Kaverit ovat ehkä vakiintuneet, opiskelemassa tai valmistumassa ammattiin, mutta omalla koh-

Työnkuva. Tiina Partanen vetää Tyttöjen Talon kokkikerhoa, koordinoi kuntosaliryhmää ja läksyapua, ja on apuohjaaja nuorten maahanmuuttajaitien keskusteluryhmässä.



dalla viime vuodet ovat kuluneetkin terapioissa. Meillä käyvät tytöt ovat elämässään vaiheessa, jossa oma identiteetti rakentuu. Joskus se, kuka minä oikeastaan olen ja mitä ryhdyn tekemään, vaatii paljon miettimistä.

Tiina sanoo, ettei Tyttiksellä unelmoida rahasta tai linnoista.

– Haaveet ovat pieniä, isoja asioita, vaikkapa omien pelkojen voittamista.

Tyttöjen Talon työote on sukupuolisensitiivinen: Tyttiksellä kiinnitetään erityistä huomiota sukupuolen erityisyyteen ja siihen, että tyttöinä olemiseen on monta yhtä hyvää tapaa.

– Haastamme ja rikomme tyttöteen liitettäviä stereotypioita. Tiedostamme myös, että poikien ja tyttöjen lisäksi on myös ihmisiä, jotka eivät koe olevansa kumpaakaan sukupuolta. Su-

kupuoli voi olla myös hyvin moninainen ja sitä voi toteuttaa hyvin monella eri tapaa. Meille ovat tervetulleita kaikki, jotka kokevat olevansa tyttöjä tai nuoria naisia, sanoo Tiina.

IHMISTEN PARISSA

Tiina Partanen on kohta 26-vuotias. Oma tyttöyskin on ihan lähellä. Hän

muistaa hyvin etsikkoaikansa nuoruuden ja aikuisuuden välissä.

– Ylioppilasjuhlien jälkeen minulla ei ollut aavistustakaan, mitä haluaisin ruveta tekemään. Pidin pari välivuotta ja olin töissä kaupassa. Sitten kyllästyin ja päätin, että mikä tahansa muutos on tervetullut. Muutin Vantaalta Tampereelle ja pääsin opiskelemaan puuseppälinjalle.

ON UPEAA NÄHDÄ, KUINKA SULKEUTUNEISTA, EPÄVARMOISTA TYTÖISTÄ KUORIUTUU TYTTIKSELLÄ ILOISIA, ITSEVARMOJA NUORIA NAISIA.

Näen sinut. Työ Tyttiksellä on opettanut kohtaamaan ihmisen ja herkistänyt huomaamaan tukea tarvitsevat.



Puuala kiinnosti, mutta yksinäinen työ ei.

– Työharjoittelussa tein verstaalla koko päivän hommia kuulosuojaimet päässä ja tajusin, ettei tämä ole minua varten. Haluan tehdä töitä ihmisten kanssa. Jätin puusepän opinnot kesken ja palasin kaupanalan töihin hetkeksi. Sitten kiinnostuin lähihoitajan koulutuksesta. Tiesin, että haluan työhön nuorten pariin, mutta en ollut valmis istumaan kahdeksasta neljään koulun penkillä. Mukana oli hyvää tuuria, kun soitin Tyttöjen Talolle ja kuulin, että täällä on lähihoitajalle oppisopimuspaikka avoinna, ker-
too Tiina.

Haastattelun jälkeen Tiina sai paikan. Nyt opintoja on jäljellä enää vajaa vuosi.

– En varmaan ollut työt aloittaessani 23-vuotiaana kovin kypsä aikuinen. Olen itsekin oppinut kuluneen parin, kolmen vuoden aikana valtavasti elämästä ja ihmistuntemukseni on kasvanut paljon.

KOHTAA ILMAN KIIRETTÄ

Tiina puhuu asiakkaistaan, Tyttiksen tytöistä, lämpimästi. Nuorten parissa työskentely on hauskaa, ja huumorilla ja hulluttelulla on tilaa Tyttiksellä.

– Joskus me työntekijät kuljemme täällä oranssit peruukit päässämme, nauraa Tiina.

Heittäytyminen ei sulje pois ammatillisuutta. Vaikka ollaan läheisiä, tytöt tietävät, etteivät Tiina ja hänen kollegansa ole kavereita, vaan aikuisia ja työntekijöitä. He ovat tavattavissa vain Tyttiksellä, eivätkä he esimerkiksi hyväksy asiakkaita Facebook-kavereikseen.

Työ vaatii empatiakykyä ja herkkyyttä tартtua tilanteisiin joskus nopeastikin. Kiireettömyys, luottamus ja kohtaaminen ovat tärkeitä. Nuorelle täytyy tulla olo, että hänet on nähty ja kuultu.

– Olin ollut talolla töissä muutama kuukauden, kun eräs tyttö halusi puhua kanssani. Hän kertoi traagisen asian, josta ei ollut omien sanojensa mukaan koskaan puhunut kenenkään kanssa. Tuntui hyvältä, että tyttö luotti minuun, mutta samalla raskaan tarinan kuuleminen ja siinä tilanteessa oikein toimiminen olivat nuorelle työntekijälle myös aika tiukka paikka, muistelee Tiina.

Tampereen Tyttöjen Talo

- Perustettu vuonna 2004.
- Toiminta on suunnattu 12–28-vuotiaille tytöille ja naisille.
- Asiakkaita käy 10–30 päivässä. Suurin osa iältään 16–25-vuotaita.
- Tyttiksellä kokoontuu erilaisia harrastusryhmiä kokkikerhosta kirjoittajiin ja punttimimmeihin. Kerran viikossa on kaverikahvila ja teematiistai. Talolla järjestetään myös erilaisia keskusteluryhmiä, joissa puhutaan muun muassa seksuaalisuudesta ja oman kehon kunnioittamisesta. Omassa ryhmässä kokoontuvat nuoret maahanmuuttajaäidit lapsineen.
- Keskusteluapua on saatavana joka päivä. Läksyjentekoon löytyy tukea ja apua.
- Aina ei tarvitse tehdä mitään, Tyttikselle voi tulla vain juomaan teetä.
- Jotkut asiakkaista käyvät Tyttiksellä monta vuotta, toiset muutaman kuukauden tai vain kerran. Tyttöjen Talo ei ole viranomainen. Siellä käyminen on vapaaehtoista, eikä asiakkaista ja heidän käynneistään pidetä kirjaa. Työntekijöitä sitoo ehdoton salassapitovelvollisuus.
- Toiminnasta vastaa Setlementti Tampere ry.



Kun työkseen kulkee ihmisten parissa tuntosarvet pystyssä, on pidettävä huolta omasta jaksamisesta.

– Auttajasta ei saa tulla autettavaa. Lähdän salille, laitan napit korviin ja kuuntelen raskasta rockia. Välillä on tärkeää saada olla myös ihan yksin. Kun työpäivän jälkeen laitan Tyttiksen oven takanani kiinni, kohtaamiset ja keskustelut jäävät tänne. En yleensä mieti ko-

tona työasioita.

Tiina sanoo, että selviytyminen on hänen inspiraation lähteensä. Kuntoutus kiinnostaa.

– Vaikka on rankkaa, niin aina on vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia. Haluan innostaa ja kannustaa muita. On upeaa nähdä, kuinka sulkeutuneista, epävarmoista tytöistä kuoriutuu Tyttiksellä iloisia, itsevarmoja nuoria naisia. He loistavat! ■

Nimi: _____

Jäsennumero: _____

Henkilötunnus: _____

MAKSUTON PALAUTUSOSOITE:

SUPER RY / Jäsenyksikkö

Tunnus 5005173

00003 VASTAUSLÄHETYS

TILAUS:

☐ Tilaan jäsenmaksuviitteet alkaen (pvm) ____ . ____ . ____☐ Tilaan ammattimerkin: lähihoitaja (12,50 €) ☐ perus- tai apuhoitaja (20,00 €) ☐ muu koulutus (8,40 €) ☐ (Hintoihin lisätään postikulut.)☐ Tilaan jäsenmaksun perintävaltakirjoja: _____ kpl☐ Tilaan liittymispaketteja: _____ kpl Tilaan liittymislomakkeita: _____ kpl☐ Tilaan uuden jäsenkortin

MUUTOS:

Uusi sähköpostiosoitteeni / puhelinnumeroni: _____

Uusi postitusosoitteeni: _____

Uusi sukunimeni: _____

UUDET TYÖSUHDETIETONI:

Työnantajani: _____

Työpaikkani: _____

Työsuhteeni on voimassa:

☐ Toistaiseksi alkaen ____ . ____ 20____ ☐ Määräaikaisesti ajalla ____ . ____ 20____ - ____ . ____ 20____

ILMOITUS:

Olen ajalla ____ . ____ 20____ - ____ . ____ 20____

☐ jatko-opiskelija ☐ työlomalla ☐ ulkomailla ☐ yrittäjänä ☐ muu, mikä _____☐ eläkkeellä alk. ____ . ____ 20____. (jään liiton eläkeläisjäseneksi, mutta työttömyyskassan jäsenyyteni päättyy)☐ haluan säilyttää eläkeläisenä työttömyyskassan jäsenyyden (90 €/vuosi)☐ eroan SuPer-liitosta ja Super työttömyyskassasta alk. (pvm) ____ . ____ 20____

Eroamisen syy (ei pakollinen): _____

JÄSENMAKSUVAPAUTUS:

Haen jäsenmaksuvapautusta ajalle ____ . ____ 20____ - ____ . ____ 20____ koska olen

☐ palkattomalla sairausvapaalla☐ kuntoutustuella☐ palkattomalla äitiys- tai isyysvapaalla☐ hoitovapaalla/kotihoidontuella☐ ollut työttömänä (Kelan työttömyyskorvaus). Ilmoita työttömyysjakso takautuvasti.

TERVEISET SUPERILLE:

YHTEYDENOTTOPYyntö:

Haluan, että minuun otetaan yhteyttä.

☐ Sähköpostitse. Sähköpostiosoite: _____☐ Puhelimitse. Puhelinnumero: _____

Asiani liittyy (esim. jäsenyysasiat, työsuhteasiat, ammattiasia-asiat jne.): _____

Allekirjoitus: _____ Päiväys: ____ . ____ 20____



KAAPIN PERUKOILLE UNOHDETUT



Kesäkuussa maailma havahtui suorastaan tappavan konkreettisesti siihen, miten vielä 2016 vuonnakin seksuaalivähemmistöjen asema ja ihmisoikeudet ovat toistuvasti uhattuna. 50 täysin viatonta ihmistä sai surmansa homoklubilla Amerikan Orlandossa. Iltapäivälehdet uutisoivat, että joukkoampujaksi epäillyn nuoren miehen isä kertoi poikansa suuttuneen nähdessään kahden miehen suutelevan Miamiassa muutama kuukausi aiemmin. Isän mukaan tapauksella saattoi olla yhteyksiä tekoon.

Olen sanaton. Maailma tuntuu taas aivan käsittämättömältä paikalta, jossa ihmishengen hinta on halpa. Ja jossa tietämättömyys, erilaisuuden pelko ja yksilön vääristynyt maailmankuva saavat surullisen suuret mittasuhteet.

Usein kuulee sanottavan, että mediassa vähän joka tuutista tulee uutisia ja juttuja sateenkaariväestöön liittyen. Moni kokee jotenkin turhana ja kiusallisena, että homoudesta, lesboudesta tai transseksuaalisuudesta puhutaan nykyään aiempaa avoimemmin. Jopa liikaa, jotkut väittävät. Totuus on kuitenkin ihan toinen. Näemmä asioista ei vieläkaan puhuta tarpeeksi eikä niiden oikeilla nimillä, jos kahden ihmisen suutelemisen vierestä seuraaminen aiheuttaa reaktion, jossa 50 muuta menettää ainokaisen elämänsä.

En ole ikinä kuullut yhdenkään homo-, lesbo- tai bi-läheiseni suuttuvan, saati tappavan, nähdessään heteroiden suutelevan tai muuten osoittavan rakkauttaan. En ole myöskään heidän taloltaan koskaan kuullut ohikulkevalle heteroparille huutelua että ”sairaat he-

terot kuolkaa pois” tai että kuinka ällöttävää heidän yhdessäolonsa on. Asia siis on edelleen aivan liian monelle aivan liian arka ja vieras. Myös ihmisten tietämättömyys ja suoranainen moukkamaisuus yhä kasvaa ja kukoistaa.

Tulevaisuudessa, kun avoimuus yhä lisääntyy ja esimerkiksi avioliiton määritelmä luojan kiitos tasa-arvoistuu ja monipuolistuu, kohtaamme myös hoitajina tilanteita, jossa joudumme pohtimaan omaa suhtautumistamme. Kuolevan miehen rinnalla saattaa olla hänen aviomiehensä tai lapsia saattaa hakea hoitopaikasta kaksi äitiä, joista toinen on syntynyt alun perin mieheksi. Hoitajina meidän tulee osata kohdata ihan jokainen asiakas ja omainen tasa-arvoisesti ja kunnioittavasti. Onnistuuko tämä, jos oma mieleemme ei ole avoin? Tai jos emme omaa edes peruskäytöstapoja ja korrektiutta?

Saatomme kohdata myös vaikkapa vanhainkodissa papan, joka haluaakin tulla meikatuksi ja käyttää kauniita hameita. Jos emme ole itse käyneet läpi omia asenteitamme ja niiden kipupisteitä, emme voi koskaan muodostaa aitoa ja lämmintä vuorovaikutusta. Jos pelkäämme ja vieroksumme – unohtaen että lopulta on kyse vain ihmisestä eikä sukupuolesta tai suuntautumisesta – menemme kohtaamisessa ja koko hoitoprosessissa pahasti metsään.

Kun ihminen vihdoinkin tulee omana itsenään ulos kaapista, älköön kukaan koskaan pakottako häntä sinne takaisin.

Meidän on aika rakastaa. Nyt on aika toimia hyvän asialla, tasa-arvoisen rakkauden asialla. Rakasta. Tutustu erilaisuuteen ja ihmisyyteen. Tutustu itseesi ja asenteisiisi. Nouse vihaa vastaan. Sano ei maailmalle, jossa ei saa rakastaa. Sano ei maailmalle, jossa suudelman hinta on viidenkymmenen ihmisen henki. ■



LISÄÄ HANNAN AJATUKSIA LÖYDÄT HÄNEN BLOGISTAAN

[HTTP://WWW.LILY.FI/BLOGIT/RUN-BABE-RUN](http://www.lily.fi/blogit/run-babe-run)

Työttömyys on taklattava

TEKSTI SIRKKA RYTINKI KUVA JANNE HARJU

STTK:n hallitus pitää Suomen hallituksen tärkeimpänä tehtävänä työttömyyden taklaamista. Muuten hyvinvointiyhteiskunnan palvelujen ja etujen säilyttäminen sekä velkaantumisen taittaminen ovat mahdottomia.

Myös ammattiliitto Pron puheenjohtaja Jorma Malinen vaatii hallitukselta keinoja pitkittyvän työttömyyden kääntämiseksi laskuun.

Sipilän hallituksen nimeämä virkamiestyöryhmä esitti 18. elokuuta hallitukselle keinoja työllisyysasteen nostamiseksi ja kroonisen suurtyöttömyyden hoitamiseksi. Helsingin Sanomien tietojen mukaan työryhmä olisi päättymässä 19 keinoon, esimerkiksi ansiosidonnaisen työttömyysturvan lyhentämiseen porrastamalla sen tasoa vaikkapa 150 päivän jälkeen.

Työryhmän aikomus on esittää myös työehtosopimuksen alittavaa palkkatasoa pitkäaikaistyöttömälle, joka voisi saada harjoittelijapalkkaa täydennettynä palkkatuella. Ryhmä esittää myös eläkeputken katkaisemista vuonna 2019. Työryhmä on kuitenkin ilmoittanut haluavansa pohtia vaikeimpia kysymyksiä yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa.



va. Suureen osaan hakemuksia joudutaankin pyytämään lisäselvityksiä. Tämä luonnollisesti vaikuttaa käsittelyaikaan.

Myös uudenlaisia toimijoita on astunut kuvioon. Näistä mainittakoon laskutusosuuskunnat, joiden kautta toimiminen johtaa aina TE-toimiston selvittelyyn. Tälläkin on usein käsittelyaika pidentävä vaikutus. Käsittelyn nopeuttamiseksi kassa on joutunut rajoittamaan puhelinpalvelua ja pidentämään sähköpostin vastausaikaa. Työttömyyskassojen toimintaa valvova Finanssivalvonta tilastoi kassojen käsittelyaikoja ja päätösten määrää. Tässä vertailussa Super työttömyyskassan luvut ovat onneksi varsin vertailukelpoisia.

Työttömyyskassat maksoivat vuonna 2015 etuuksia noin kolme miljardia euroa. Ansiopäivärahan saajien määrä kasvoi seitsemän prosenttia, kun taas vuorottelukorvauksen saajien määrä väheni 14 prosenttia vuosiin 2013–2014 nähden. Valtion ansioturvamenot kasvoivat kahdeksan prosenttia. Työttömyysvakuutusrahaston ansioturvamenot kasvoivat kolme prosenttia, kassojen omat etuusmenot kuusi prosenttia. Lähteenä käytetty Työttömyyskassojen Yhteisjärjestön tiedotetta 16. elokuuta.

Tilastokeskuksen mukaan avoimia työpaikkoja vuoden 2016 toisella neljänneksellä oli 30 600, joista 27 prosenttia oli osa-aikaisia. Työpaikat lisääntyivät ennen kaikkea kaupan, kuljetuksen ja varastoinnin sekä majoitus- ja ravitsemistoimialoilla. Työnantajat arvioivat 50 prosenttia työpaikoista olevan vaikeasti täytettäviä. Lähteenä tässä Tilastokeskuksen tiedote 17. elokuuta.

Ongelmia työn ja työvoiman kohtaamisessa on työnantajien näkemyksen mukaan myös hoitoalalla. Erityisesti sijaisen saaminen on ajoittain vaikeaa. ■

TYÖTTÖMYYSLUKUJA

Kassaan tuli kesäkuussa uusia hakemuksia tuplamäärä toukokuuhun verrattuna, joskin työttömyys on lisääntynyt jo pidemmän aikaa.

Työelämän muutokset näkyvät hakemuksissa. Työssäoloehto karttuu yhä useammin lyhyistä pätkistä monissa työpaikoissa. Päivittäinen työaika saattaa olla hyvinkin vaihtelevaa.

Oletko työtön?

Ilmoittaudu työnhakijaksi www.te-palvelut.fi jos työ päättyy tai sinut lomautetaan. Päivärahaa saadaksesi sinun pitää hakea kokoaikatyötä. Kerro TE-toimistolle, jos opiskelut, olet sivutoiminen yrittäjä tai perheenjäsenelläsi on yritystoimintaa. TE-toimisto antaa kassalle lausunnon tilanteestasi. Lausunnon saavuttua saat infokirjeen päivärahan hakemisesta. Hae päivärahaa takautuvasti joko sähköisesti www.supertk.fi > Nettikassa tai infokirjeen liitteenä olevalla hakemuslomakkeella.



HAKEMUSTEN POSTITUSOSOITE:

Super työttömyyskassa, PL 117, 00521 HELSINKI
 Käyntiosoite Kelloilta 3
 Fax 09 278 6531, www.supertk.fi
 Toimisto avoinna arkisin klo 8.30–16.00
 Palvelunumero arkisin klo 9.00–13.00
 09 2727 9377
tkpalvelu@supertk.fi

Ajankohtaista tietoa ja käytännön harjoittelua diabeteksestä, diabeettisesta jalkahaavasta ja eteisvärinästä

21.11.2016

Espoon seudun koulutuskuntayhtymä,
Omnia, Lehtimäentie 1 D, 02070 Espoo

8.15–9.00	Ilmoittautuminen ja aamukahvi
9.00–9.05	Päivän avaus Asiantuntija Elina Ottela SuPer
9.05–9.50	Diabetes sairautena Ylilääkäri Pirjo Ilanne-Parikka Diabetesliitto
9.50–10.35	Diabeteksen lääkehoito Ylilääkäri Pirjo Ilanne-Parikka Diabetesliitto
10.35–10.45	Tauko
10.45–12.00	Tunne pulssisi – ehkäise aivoinfarkti Yksi Elämä -hanke
12.00–13.00	Lounas
13.00–14.15	Diabeettinen jalkahaava Jalkojen hoitaja Jaana Huhtanen Diabetesliitto
14.15–14.30	Päiväkahvi
14.30–16.00	Diabeteshoitajan alustus ja työpaja ABI-mittaukset, sokerimittarit, insuliinin pistäminen, insuliinipumput
16.00–16.15	Päivän päätös Asiantuntija Elina Ottela SuPer



Koulutuspäivän hinta on 60 euroa.

Ilmoittautumiset 31.10.2016 mennessä osoitteessa
<https://my.surveypal.com/diab1116>

Lisätietoja:

asiantuntija Elina Ottela, sihteeri Sirpa Lahtiluoma
elina.ottela@superliitto.fi sirpa.lahtiluoma@superliitto.fi
Puh. 09 2727 9154



Erikoissairaanhoidon koulutuspäivät

16.–17.11.2016 Tampereella

Sokos hotelli Torni
Ratapihankatu 43, 33100 Tampere

Erikoissairaanhoidon koulutuspäivät on tarkoitettu kaikille erikoissairaanhoidossa työskenteleville. Tarjolla on mielenkiintoisia luentoja ajankohtaisista aiheista.

Keskiviikko 16.11.2016

9.30–10.00	Ilmoittautuminen ja aamukahvi
10.00–11.00	Erikoissairaanhoidon päivien avaus ja ajankohtaiset asiat
11.00–11.55	Alkoholin aiheuttamat somaattiset ongelmat ja niiden merkitys hoitotyössä
11.55–13.00	Ajankohtaista terveydenhuollon ammattihenkilöiden tehtävistä
13.00–14.00	Lounas
14.00–14.45	Sydämen vajaatoimintapotilaan hoito
14.45–15.30	Painehaavan konservatiivinen hoito
15.30–16.00	Kahvitauko
16.00–17.00	Infektioiden torjunta osana potilas-turvallisuutta

Torstai 17.11.2016

9.00–10.30	Jos minä kuitenkin jaksan – kuormittuminen hoitotyössä
10.30–12.00	Lääkehoidon kokonaisarviointi
12.00–13.00	Lounas
13.00–14.15	Tulehdukselliset suolistosairaudet
14.15–14.45	Päiväkahvi
14.45–15.45	Terve selkä
15.45–16.00	Erikoissairaanhoidon päivien päätös ja todistusten jako

Ilmoittautuminen 9.10.2016 mennessä: www.superliitto.fi > kirjautu jäsen sivuille / ilmoittaudu kurssille / kurssit / kurssi-tarjonta / valitse kurssi / vahvista ilmoittautuminen.

Koulutuspäivien hinta majoituksen kanssa on SuPerin jäsenille 200 € ja 160 € ilman majoitusta. Jos majoituit, ilmoita majoituskohdassa mahdollinen huonekaverisi. Hinta sisältää luennot, materiaalin ja ohjelmassa mainitut tarjoilut.

Muulle kuin SuPerin jäsenille hinta on 230 € / 190 €. Ilmoittautuminen ei-jäsenille: raili.nurmi@superliitto.fi. Ilmoittautusasi mainitse nimesi, ammattisi, kotiosoitteesi, puhelinnumerosi, mahdolliset ruoka-aineallergias, työnantaja, laskutusosoite sekä koulutuspäivien nimi.

Lisätietoja

asiantuntija Elina Ottela sihteeri Raili Nurmi
elina.ottela@superliitto.fi raili.nurmi@superliitto.fi
puh 09 27279154 puh 09 27279172

Ohjelma on alustava ja SuPerilla on oikeus muutoksiin.



Loma-asunnot haussa talvikaudeksi

SuPerin loma-asunnot ovat jäsenistön vuokrattavissa ajanjaksolla 4.11.2016–29.4.2017 (viikot 45/2016–17/2017). Jos samalle viikolle on useampi hakija, suoritamme hakijoiden kesken arvonnall. Etusijalla ovat jäsenet, jotka eivät ole aikaisemmin vuokranneet SuPerin loma-asuntoja tai saaneet SuPerin lomatukea.

Loma-asunnot vuokrataan viikon jaksoissa. Vaihtopäivä on viikkonumeroa edeltävä perjantai tai lauantai (Nauvossa sunnuntai). Poikkeukset vaihtopäiviin myös verkkosivuilla SuPerin loma-asunnot > Hakuohjeet. Vuokra sisältää huoneiston vapaan käytön, liinavaatteet (lukuun ottamatta Nauvoa), takkapuut ja vaihtosiivouksen.

LEVIN LÄNSIHOVI ja LEVIN ILVESHÖVI: Levitunturilla sijaitsevilla paritalohuoneistoissa 130 neliötä kolmessa kerroksessa. Vuoteita on 8 henkilölle. Vaihtopäivä lauantai. **Ilveshoviin ei lemmikkieläimiä.**

Vuokra: vkot 45–50, 2–7 500 €/vko
vko 51 450 €/vko (la–pe)
vkot 52 ja 1 700 €/vko (pe–pe)
vko 8–17 700 €/vko

HUILINKI A ja B: Yllästunturilla, Kolarin Äkäslompolossa sijaitsevassa kelo-paritalossa on 43 neliötä/puoli, makuutilat ovat parvella. Vuoteita on 4+2 henkilölle. Vaihtopäivä lauantai. **A-puolelle ei lemmikkieläimiä.**

Vuokra: vkot 45–50, 2–7 350 €/vko
vko 51 300 €/vko (la–pe)
vkot 52 ja 1 500 €/vko (pe–pe)
vko 8–17 500 €/vko

RUSKA-RUKA: Rukatunturilla sijaitsevassa kelo-rivitalohuoneistossa on 116 neliötä. Vuoteita on 10 henkilölle. Vaihtopäivä perjantai.

Vuokra: vkot 45–51, 2–7 500 €/vko
vko 52, 1, 8–17 700 €/vko

PIKKU-ÄIMÄ: Puumalassa, Saimaan rannalla sijaitseva 73 neliön huvila. Tilat kahdessa kerroksessa. Vuoteita on 6 henkilölle. Vaihtopäivä perjantai. **Ei lemmikkieläimiä.**

Vuokra: vkot 45–51, 2–7 300 €/vko
vko 1, 8–17 450 €/vko
vko 52 500 €/vko

ÄIMÄNKÄKI: Puumalassa, Saimaan rannalla sijaitseva 150 neliön huvila. Vuoteita on 8+2 henkilölle. Vaihtopäivä perjantai.

Vuokra: vkot 45–51, 2–7 400 €/vko
vko 1, 8–17 550 €/vko
vko 52 700 €/viikko

VILLA ETEL: Nauvossa, Källdön saarella sijaitseva 100 neliön huvila. Vuoteita on 4+2 henkilölle (ei liinavaatteita). Huom. Vaihtopäivä sunnuntai. **Ei lemmikkieläimiä.**

Vuokra: vkot 45–50, 2–7 300 €/vko
vko 8–17 450 €/vko
vkot 51 ja 52 500 €/vko (ma–ma)
vko 1 400 €/vko (ma–su)

Loma-asuntojen esittelyt ja hakulomake löytyvät osoitteesta www.superliitto.fi (kohdasta Jäsenyys > Jäsenedut > SuPerin loma-asunnot). **Haku päättyy 30.9.2016.**

Lähetämme loma-asunnon saaneille ilmoituksen viimeistään viikolla 44.

Haettavissa lisäksi Holiday Club loma-asuntoja, katso Holiday Clubin ilmoitus viereiseltä sivulta.



**Valitse ja
SuPer -lomaile
missä haluat**

KATINKULTA, GOLFHARJU	2+2:lle, vkot 8, 11 400 € /vko
KATINKULTA, KATINKULLAN KIINTEISTÖT	4+2:lle, vkot 1-2, 6, 12-13 500 € /vko
HIMOKSEN TÄHTI	4+2:lle, vkot 5-7 400 € /vko, vkot 8-11 500 € /vko
AIRISTO, KUUNARI	6+2:lle, vkot 16-17 400 € /vko
TAMPEREEN KYLPYLÄ	2+2:lle, vko 11 200 € /vkonloppu (3 vrk, pe-ma) tai arki (4 vrk, ma-pe) 4+2:lle, vkot 49, 7, 16 250 € /vkonloppu (3 vrk, pe-ma) tai arki (4 vrk, ma-pe)
NAANTALI SPA RESIDENCE	allergiahuoneisto 2+2:lle, vko 16 250 € /vkonloppu (3 vrk, pe-ma) tai arki (4 vrk, ma-pe)
PYHÄ HOLY SUITES	6+2:lle, vkot 7-11 650 € /vko
SAIMAA	4+2:lle, vko 52, 8-10 500 € /vko
VIERUMÄKI	allergiahuoneisto 4+2:lle, vkot 5-7, 9-10 400 € /vko 250 € /vkonloppu (3 vrk, pe-ma) tai arki (4 vrk, ma-pe)

Hakuaika lomaviikoille 45/2016-17/2017 on 1.9.-30.9.2016. Arvonta suoritetaan 4.10.2016.

Hae lomaa SuPerin nettisivuilta www.superliitto.fi > jäsenyys > Holiday Club -lomaviikot
tai suoraan osoitteesta www.holidayclub.fi/yrittyspalvelu (tunnus ja salasana löytyvät SuPerin nettisivuilta).

Lisätiedot: Holiday Club Yrittyspalvelu,
puh. 030 687 0400, arkisin klo 9-15.

Holiday  *Club*

NYTELLO

SuPerin jäsenille

-20% alennus

Nytellon työvaatteista verkkokaupasta
ja myymälöistämme koodilla **SUPER**.



Tarjous voimassa 30.11.2016 asti. Ei koske jo alennettuja tuotteita.

Meiltä
löydät myös

**LAAJAN VALIKOIMAN
LAADUKKAITA TYÖKENKIÄ
HUIPPUVALMISTAJILTA!**

**SIEVI
FILE**

Sievi



**SIEVI
MONICA**



jalas

**JALAS
1493**



GROLLS®
THE PRO SHOP

ESPOO
Kartanoherrantie 7
02920 Espoo

PIRKKALA
Toiviontie 1
33920 Pirkkala

RAISIO
Tuotekatu 12
21200 Raisio

VAASA
Myllärinkatu 17
65100 Vaasa

Vaatteet ja
henkilösuojaimet
työhön ja vapaa-aikaan.

www.grolls.fi

LÄHIHOITAJA- OPISKELIJA, LIITY SUPERIIN!

Lähihoitajien oman liiton opiskelijajäsenenä saat maksutta:

- loistavat jäsenedut jäsenkortilla
- ammatillisen SuPer-lehden
- jäsenkalenterin
- hyvät vakuutukset vapaalle ja töihin
- työttömyyskassan jäsenyyden
- liiton toimiston, SuPer-opon, yhdysjäsenen ja luottamusmiehen tuen ja avun

Lue lisää jäseneduista ja liity SuPeriin
www.superliitto.fi tai skannaa koodi:



www.superliitto.fi

facebook.com/superliitto

Twitter ja Instagram @superliitto

SUPERIN AMMATILLISET Opinto- päivät 14.-15.2.2017

Tule vahvistamaan ammatillista osaamistasi ja työhyvinvointiasi
SuPerin ammatillisille opintopäiville Tampereelle.

Luvassa laadukkaita luentoja ja koulutusta superilaisten työelämän tarpeisiin.

TÄYDENNYSKOULUTUS ON OIKEUS JA VELVOLLISUUS.



**Osallistu ja voit voittaa
työyhteisösi 1500 €.**

La Carita -säätiö jakaa vanhustyön työyhteisöille kaksi 1500 euron tunnustuspalkintoa vanhusten yksilöllisen arjen kehittämiseksi SuPerin opintopäivillä helmikuussa 2017.

Hae tunnustuspalkintoa sähköisesti vastaamalla haasteeseen: Miten olette työyhteisössänne rakentaneet uudenlaisia toimintamalleja arjen rikastuttamiseksi ja vanhusten yksilöllisen hoidon turvaamiseksi?

Kuville hakemuksessa arkanne ja toimintaperiaatteitanne. Miksi juuri teidän työporukkanne ansaitsisi tunnustuspalkinnon?

La Carita -tunnustuspalkintoa voi hakea 30.11.2016 mennessä verkossa osoitteessa <https://my.surveypal.com/lacarita2017>. Mikäli linkki ei avaudu kopioi linkkiosoite ja liitä se selaimen osoitekenttään.

Lisätietoja antaa Soili Nevala
soili.nevala@superliitto.fi
Puh. 09 2727 9157

LA CARITA SÄÄTIÖ

VANHUSTEN JA IKÄÄNTYVIEN HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN SUOMESSA

SUOSITTELE SUPERIA

– SE TEKEE HYVÄÄ!

Suosittelija palkitaan mainiolla SuPer-lahjakortilla. Uusi jäsen saa paitsi liiton vakuutukset, edunvalvontapalvelut ja koulutusta, myös edullista lomailua ja paljon reiluja alennuksia ympäri Suomen.

Lisäksi sinä ja uusi jäsen pääsette maksutta mukaan superilaisille räätälöityyn 8 viikon **Lifted-hyvinvointivalmennukseen**, joka starttaa verkossa 17.10. Ilmoittautumiset jäsensivujen kautta.

KATSO OHJEET SUOSITTELUUN:

www.superliitto.fi ► Jäsenyys
► Suosittele SuPeria 2016
tai skannaa koodi.



#suosittelesuperia



Uusi varsinainen jäsen saa tervetuliaislahjaksi monitoimikaulanauhan sekä arvokkaan ammattimerkin.



Kiila-kuntoutusta lähi- ja perushoitajille Vantaalla

Kiipula toteuttaa Vantaalla työkykyä tukevan Kiila-kuntoutuskurssin, joka on suunniteltu yhdessä SUPERin kanssa. Kuntoutuskokonaisuuteen kuuluu 13 kuntoutuspäivää ja yksilöllisiä tapaamisia
11/2016 – 3/2018.

Kiila-kuntoutus on tarkoitettu Sinulle, joka kohtaat terveydellisiä haasteita työssäsi. Kurssilla pääset pohtimaan arjen jaksamistasi ja etsimään kanssamme Sinulle sopivia ratkaisuvaihtoehtoja.

Hakemukset Kelaan 30.9.2016 mennessä.

Kurssista lisätietoa ja hakeutumisohjeet:
www.kiipula.fi, www.superliitto.fi ja
www.kela.fi/Kuntoutus/kuntoutuskurssihakue:
kurssinumero 65326;

Kiipulan yhteyshenkilö
Johanna Palovaara,
kuntoutus.vantaa@kiipula.fi,
puh. 050 5943 210

Kiipulan kuntoutus

Vantaan toimipaikka
Leinikkiä 20 B, 01350 Vantaa

Lähi- ja perushoitajien alueellinen koulutuspäivä

19.10.2016 Tyks, T-sairaala, Haartman-Sali

Ohjelma

8.30–9.00	Aamukahvi
9.00–9.20	SUPERin tervehdys, puheenjohtaja Silja Paavola
9.20–9.45	Työnantajan tervehdys, henkilöstöjohtaja Katariina Similä, VSSHP
9.45–10.45	Haavan paranemisprosessi ja haavan arviointi, auktorisoitu haavahoitaja Maarit Ahtiala, Tyks
10.45–11.15	Autettavan potilaan/asiakkaan suun hoito, Anita Starck, Turun ammatti-instituutti
11.15–11.45	Välinehuoltajan tehtäväkuva, palveluohjaaja Ilse Österman, VSSHP välinehuolto
11.45–13.00	Lounas
13.00–14.00	Tietosuoja sosiaali- ja terveydenhuollossa, tietohallintoyliääkäri Pirkko Kortekangas, VSSHP
14.00–15.00	Hoitajan jaksaminen muutoksessa, henkilöstö- suunnittelija Vuokko Puljujärvi-Seila, Turku
15.00–15.15	Iltapäiväkahvi
15.15–16.00	"Ole ILOINEN, se on yksi tapa olla viisas", naurujooga- ja ilmaisukouluttaja Essi Tolonen

Koulutus on maksuton Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin sairaaloiden, terveyskeskusten ja kuntien henkilöstölle. Muilta osallistujaisista on 60 euroa. Ilmoittaudu VSSHP:n koulutuskalenterin kautta 10.10.2016 mennessä: <http://www.vsshp.fi/fi/ammattilaisille/taydennyskoulutus/Sivut/Koulutuskalenteri-2016.aspx>

VARSINAIS-SUOMEN
SAIRAANHOITOPIIRI



**LÄHDE MUKAAN
SUOSITTUUN
LIFTED WORK
-VERKKOVALMENNUSKURSIIN**



**HUIKEA 8 VIIKON HYVINVOINTIVALMENNUS
TAAS SAATAVILLA - SINULLE MAKSUTTA!**

Viime kerralla mukana oli tuhansia Superilaisia ja osallistujille saatiin mahtavia tuloksia.
n. **79%** osallistujista paransi ruokavaliotaan,
n. **69%** paransi liikkumista ja treenaamistaan
n. **67.5%** päivittäiset energiatasot nousivat

Tätä valmennusta on parannettu ryhmän palautteiden perusteella ja meininki tulee olemaan entistä parempi!

Ilmoittaudu mukaan jäsensivujen kautta
www.superliitto.fi

**VALMENNUS
ALKAA 17.10.**



Teemme tilaa uusille tuotteille,
siksi myydään tuotteita erittäin edulliseen
hintaan! Napauta loppuunmyynti-linkkiä
kotisivulamme. www.inviteurope.com



Kyseiset tuotteemme ovat tilavia.
Siksi suosittelemme, että valitset
yhden koon pienemmän kuin mitä
normaalisti käytät.

Tarjous

Kaikki hinnat sisältävät alvin, vähimmäistilaus on 40€.
Postikulut on 13€. Yli 600€, tilaus toimitetaan ilman postikuluja.
Tilatkaa ystäväiesi kanssa ja jakakaa postikulut
HUOM! Tarjous on voimassa 2/10 2016 asti.

Anna koodi 278 tilauksen yhteydessä.



Tilaa meidän
ISO kuvasto!

Tuote. 540 V-aukkoinen tunika

V-aukkoinen lyhythihainen tunika. Kaksi sivutaskua,
kännnykkä- ja rintatasku ja avainlenkki.
Silittämättä siistiä, kestävä raitakuosikangas,
jossa on miellyttävä työskennellä. Uusi parannettu
malli. Rypytyä ja kestää rumpukuivauksen

Koot: 2XS-4XL

Materiaali: Jaquardi 50% puuvilla / 50% polyester
Väri: Laiv.sin, Cerise, Turkoosi, Om.Vihreä



Ale hinta!
29€/kpl

(Normaali hinta 42€)

Tuote. 541 Naisten tunika

V-aukkoinen naisten lyhythihainen tunika. Kaksi sivutaskua,
rinta- ja kannnykkätasku ja avainlenkki. Säädettävä resori selässä
Silittämättä siistiä, kestävä raitakuosikangas, jossa on miellyttävä
työskennellä. Rypytyä ja kestää rumpukuivauksen.

Koot: 2XS-4XL

Materiaali: Jaquardi 50% puuvilla / 50% polyester
Väri: Laiv.sin, Cerise, Turkoosi, Om.Vihreä

Tuote 520 Housut, unisex

Suoranmalliset housut kahdet sivutaskut. Reisi- ja
kännnykkätasku. Sivuresorit vyötärössä. Nappi ja vetoketju
etuhalkiossa. Vyölenkit vyötäröllä. Kestävä raitakuosi kangas.
Kutistomaton kangas ja kestää kuivausrummua.

Koot: 2XS-4XL

Materiaali: Jaquardi 50% puuvilla / 50% polyester
Väri: Musta, Khaki, Aqua, Valk, Viininpun, Laiv.sin.



Ale hinta!
29€/kpl

(Normaali hinta 42€)

Tuote 763 V-aukkoinen tunika, unisex

V-aukkoinen unisex-pusero rintataskulla ja kahdella
sivutaskulla. Avainlenkki ja kannnykkätasku. Lyhyt hiha.
Pesu 85°C.

Koot: 2XS-4XL

Materiaali: 65% polyester / 35 % puuvilla
Väri: Turkoosi, Omenan-vihreä, Punainen,
Vaal.sin, Cerise, Laiv.sin, Valkoinen, Aqua



Ale hinta!
29€/kpl

(Normaali hinta 42€)

Tuote 764 V-aukkoinen naisten tunika

V-aukkoinen naisten pusero, hieman vyötärönmyötäinen.
Rintataskulla sekä kahdella sivutaskulla. Avainlenkki ja
kännnykkätasku. Pesu 85 °C.

Koot: 2XS-4XL

Materiaali: 65% polyester / 35 % puuvilla
Väri: Laivastonsininen, Valkoinen, Aqua, Cerise,
Vaaleansininen

Tuote 720 Housut unisex

Suorat housut, jossa kaksi sivutaskua ja lahje- ja kannnykkätasku.
Vyötäröllä resori ja nauhakiinnitys. Vyölenkit, avainpidike.
Lahkeissa säädettävä kuminauhakuja. Pesu 85 °

Koot: 2XS-4XL

Materiaali: 65% polyester / 35 % puuvilla
Väri: Laivastonsininen, Valkoinen, Aqua, Musta, Vaaleansininen



Ale hinta!
29€/kpl

(Normaali hinta 42€)

Tuote 263 V-aukkoinen tunika

V-aukkoinen pusero rintataskulla ja kahdella sivutaskulla.
Kännnykkätasku. Somisteet poikkeavalla värillä.



Ale hinta!
29€/kpl

(Normaali hinta 42€)

Koot: XS-XXL
Materiaali: 100%
crinkle-puuvilla
Väri: (katso vasemalle)

Tuote 276 Housut unisex

Suoranmalliset housut kahdella sivutaskulla,
kummallakin puolella läpälliset reisitaskut
nappikiinnityksellä. Vyötäröllä resori ja
nauhakiinnitys.



Ale hinta!
29€/kpl

(Normaali hinta 42€)

Koot: XS-XXL
Materiaali: 100%
crinkle-puuvilla
Väri: Valkoinen, Musta,
Harmaa, Antrasiitti

Tilaa tänään!

Toimitamme tilaukset
niin yksityisille kuin
yrityksille laskulla.
Soita puh. 0303-9108
14 vrk. vaihto- ja
palautusoikeus.
Kaikki hinnat
sisältävät alvin.
Toimitusaika
noin 10-14 vrk.

Asiakaspalvelu: Puh: 0303-9108 • Faxi: 0303-9107

E-mail: asiakaspalvelu@inviteurope.com • www.inviteurope.com

Invite Finland Oy, PL 2770, 00002 Helsinki

Naurattamisen ammattilainen

Oululainen lähihoitaja Matti Patronen vaihtoi vuosi sitten hoitajan hommat vitsien kertomiseen. Hän voitti Ylen järjestämän Naurun tasapaino -kilpailun 2015, ja sen jälkeen stand up -koomikon keikkakalenteri on ollut täynnä.

– Minulla on hoitoalalta muutama juttu, joita kerron lavalla. En osaa sanoa, näkykö hoitajuus minussa muuten. On vaikea erottaa mikä johtuu koulutuksesta ja mikä omasta luonteesta, pohtii Patronen.

Ammattihauskuuttajan ja hoitajan työn yhtäläisyydet löytyvät arvomaailmasta ja siitä, miten ihmisiä kohdellaan.

– Pyrin tuomaan ihmisille iloa. Ihan kuten hoitajan-kin työssä, koomikon oma huono päivä ei saa näkyä asiakkaille. Kumpikin on kutsumustyötä.

Naurattamisen ammattilainen ilahtuu itse monenlaisesta huumorista.

– Pidän ristiriidoista ja oivalluksista, joita en ole itse osannut ajatella. Toisaalta joku täysin sopimaton ja törkeä juttu voi naurattaa, jos se siihen hetkeen sopii.

Matti Patronen esiintyy Helsinki Comedy Festivaaleilla 7.–10.9.2016. ■



Kirjauutuudet

**PÖYTÄ YHDELLE – YKSINÄISYYDESTÄ
JA YKSIIN OLEMISEN TAIDOSTA**
LAURA HONKASALO
KIRJAPAJA, 2016

Yksinäisyyttä on kahta lajia: on voimauttavaa, vapaaehtoista ja rentouttavaa yksin olemista sekä surullista, ulkopuoliseksi tekevää yksinäisyyttä, jota ei ole itse valinnut. Laura Honkasalo ruotii uutuuksissaan yksin olevan ihmisen elämää ja suomalaisen kulttuurin suhdetta yksinäisyyteen ja yksinäisiin. Miksi yksin asuva joutuu perustelevaan elämäntilannettaan, mutta parisuhteessa elävä ei? Miksi yksinäistä kehoitetaan 'tekemään asialle jotakin', vaikka se ei aina ole mahdollista? Yksin olemisen taitoa tarvitsevat kaikki, mutta kenenkään ei pitäisi jäädä yksin vasten omaa tahtoaan.



ANNA MENNÄ – OPAS HAUSKEMPAAN ELÄMÄÄN
ROSA MERILÄINEN JA SAARA SÄRMÄ
S&S, 2016

Feminismi ei ole pölyttynyttä paasausta, joka saa kuulijan vaivautumaan, vaan iloinen asia ja läsnä jokaisen miehen ja naisen arkielämässä. Suorasanaiset järkinaiset Meriläinen ja Särämä käsittelevät kirjassaan käytännönläheisesti yhteiskuntaa, työtä, kotia, ulkonäköpaineita ja ihmissuhteita, ja jakavat samalla varteenotettavia vinkkejä. Kirjassa on liuta esimerkkejä tekijöiden omasta elämästä. He kehottavat lukijoitaan kyseenalaistamaan sen, miten asiat näyttävät olevan tai kuinka on aina tavattu tehdä. Ota tila haltuun omana itsenäsi ja toisia naisia tukien, maailma on hauska paikka!





Vehmaalla, tehostetun palvelun hoitokodissa, vietettiin elokuisena sunnuntaina perinteistä kesäpäivää. Hoitokodin kolmen osaston eli Kultra-, Hopea- ja Sinisiiven asukkaat, vajaa 40 henkeä, viettivät sitä yhdessä omainten ja henkilökunnan kanssa.

Lämmينhenkisen päivän ohjelmassa oli leppoisaa yhdessäoloa, arvontaa ja kahvittelua pannarin kera. Vanhukset olivat juhlavasti puettuja tapahtuman tärkeyden vuoksi. Ne, jotka eivät jaksaneet siirtyä ulos, kuuntelivat tapahtuman kulkua ulkoven sisäpuolelta. Kaikki halusivat kuitenkin päästä osallistumaan kesän kohokohtaan.

Iltapäivän huipennus oli Joel Hallikaisen esiintyminen hoitokodin pihalla. Vanhukset ovat lähellä Hallikaisen sydäntä, ja hän jäi vielä kahville ja juttelemaan vanhusten kanssa esiintymisensä jälkeen.

Tilaisuus oli hoitokodin potilasyhdistyksen järjestämä jokavuotinen tapahtuma. Potilasyhdistys kerää rahaa tapahtumien järjestämiseen pitkin vuotta. Rahaa kerätään pitämällä kanttiinia, kirp-



putoria ja arpajaisia. Vastaavasti rahaa käytetään erilaisten tapahtumien järjestämiseen, teatterimatkoihin ja muihin lähiseudella suuntautuviin retkiin, asukkaiden joululahjoihin ja syntymäpäiväkorttimateriaaleihin. Osastoille on tehty myös tv-hankintoja ja paikallislehti on tilattu joka osastolle.

Iso osa työstä tehdään omalla ajalla ja sitä tehdään suurella superilaisella sydämellä.

VIRVE AHO
SUPER AO 641



HÄRMÄNMAAN AO 302

Sääntömääräinen syyskokous torstaina 6.10.2016 Pinkki Alvarissa Kauhavalla klo 18:00. Sitovat ilmoittautumiset 18.9.2016 mennessä anne.kniivila@pp.inet.fi Hallitus kokoontuu klo 17:00.

KYLLÄ, TUTKITTU TIETO JA KÄYPPÄHOIDOT. SE MIKÄ ON TOTTA RATKAISEE, HEI OHO!

HOITAJA EDUSTAA AINA VAIN TODELLISUUTTA. MEIDÄN TEHTÄVÄ-NÄMME ON TEHDÄ HUUMIOITA JA MUSTUTTAA REALITEETEISTA POTILAITA JA OMAISIA.

ZUBAT LENTÄÄ TIPPATELINEESSÄ, MÄ NAPPAAAN SEN! OOTA, MÄ HEITTÄN PALLON NIIN JATKETAAN SITTEN!

[illegible]

A	L	I	U	M	N	V	S	T
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Elokuun ristikkokisan voitti
Ulla Heikkinen Mäntyharjulta.
Lämpimät onnittelut!

UUSIA TUULIA

Seurasin ihmeissäni bussista ulos ryntäävää nuorisoporukkaa. Ei täyttynyt huoltoaseman vessa eikä kassajono. Porukka hajaantui lähimaastoon kännykät ojossa. Pokemonien perässä juoksivat. Tietenkin paheksuin mokomaa!

Pyörittelin asiaa mielessäni muutaman päivän, ja oivalsin asian ytimen. Jos tuosta bussista olisi maastoutunut luontokuvaajia taikka lintubongareita, niin mikä olisi muuttunut. Ei mikään. Omasta harrastuksestaan innostuneet ihmiset toteuttivat sitä, mistä pitivät. Palkintona liikunta, uudet ystävät ja hyvä mieli onnistumisesta. Netti ja älylaitteet helpottavat paljon myös luonnontuntemuksessa.

On mukava huomata myös oikean luonnon kiinnostavan ihmisiä. Saan lähes päivittäin yhteydenottoja tunnistamattomaksi jääneistä eläimistä, jäljistä tai oudoista ilmiöistä. Hangelle levitetyle muurahaispesälle ja hiekkaisen ojanpenkereen kuopille metsässä löytyy yleensä luonnollinen selitys. Lintujen laulua on vaikea imitoida puhelimesta, mutta vähistäkin tuntomerkeistä tai lentotavasta on hyvä lähteä haarukoimaan eteenpäin. Oikea vastaus selviää lintusivustoilta lauluääniä kuuntelemalla.

Aina kannattaa ottaa vaikka huonokin kuva tunnistamattomasta eläimestä tai oudoista jäljistä. Nisäkkäät on tavallisesti helppo hahmottaa jälkien ja jätösten perusteella. Toki sellaiset havainnot kuin ”jotain rapinaa sieltä kuului” ja ”ai-ka iso se oli, muttei kovin iso” jäävät selvittämättä. Netti on tehnyt tunnistamisesta usein yllättävänkin helppoa. Kesäl-

lä oudon ötökän laskeututtua hetkeksi hihalleni, en ehtinyt painaa mieleeni paljonkaan tuntomerkkejä. Hakusana ”pitkäpiikinen ötökkä” antoi heti oikean vastauksen – loispistiäinen. Sen elintapoihin tutustuttuani olin onnellinen, ettei se ole sarvi-kuonon kokoinen.

Jatkossa luontopalstalla tutustutaan lintuihin ja nisäkkäisiin, sekä niiden elintapoihin. Ihmetellään luontoa yleensäkin. Sitähän sitten riittääkin. Lintuja on Suomessa vajaa viisisataa lajia, nisäkkäitä kahdeksankymmentä ja hyönteisiä kaksikymmentäyksituhatta. Kahdestatuhannesta sienilajista syötäviä on parisataa.

Toivottavasti saamme pitää tämän luontomme edes tässä tilassa kuin se nyt on. Virtuaalihahmoja voidaan keksiä lisää – luonnossa mennään näillä mitä on. Siinäkin riittää kummasteltavaa.

Mukavaa sieni- ja pokemonsyösyä. ■



WWW.PIRTTIMAA.FI





SUPERIN AMMATTIOSASTOJEN PUHEENJOHTAJAT ERI PUOLILTA MAATA KOMMENTOIVAT LEHDEN AIHEITA.

VANHUSTENHOITO MIETITYTTÄÄ

Mitä haluaisit kaikille lähihoitaja-opiskelijoille opetettavan? ▶ s. 6

Rohkeutta kohdata ja mennä lähelle. Koskettamista, hoivaamista, inhimillisyyttä. Muistisairaana kanssa toiminnan ei tarvitse olla suurta, hetken merkitys riittää.

Suhtaudutaanko tupakoitsijoihin nykyään oikein? ▶ s. 12

Kyllä. Vapaa-aikana saa tupakoida, mutta työpaikat ovat savuttomia.

Tykkäätkö verilätyistä tai veripaltusta? ▶ s. 14

Itse tehdyistä tykkään. En teollisesti valmistetuista.

Minkälaista musiikkia kuuntelet mieluiten? ▶ s. 24

Suomipopia ja iskelmää. Elastinen on hyvä.

Kokemuksesi ulkomaalaistaustaisista hoitajista? ▶ s. 42

Täällä heitä ei kohtaa paljon. Pari olen tavannut. Suomen kieli oli suhteellisen hyvää ja ovat ahkeria työntekijöitä.

Voitko vaikuttaa työvuoroihisi? ▶ s. 54

Teemme itse työvuorolistat. Esimies katsoo ne ja hyväksyy. Eli voin vaikuttaa.

Minkälaisia juttuja mieluiten luet Super-lehdestä? ▶ s. 57

Läpikortaisin luen lehden. Lääkehoito-osio on ollut hyvä.

Mieluisin lomakohteesi? ▶ s. 66

Retkeily- ja hiihtokeskukset Suomessa. Harrastan hiihtämistä ja patikoimista.

Haukiputaan ammattiosasto ei kuulu maan hiljaisten joukkoon. Tämän vuoden alusta alkaen puheenjohtajana toiminut Satu Hauru-Kouvala kiertää työpaikoilla rekrytoimassa yhdysjäseniä, ottaa kantaa ja toimii myös luottamusmiehenä.

– Välillä tuntuu, että hupsista vaan, mutta osastollamme on hyvä hallitus, jolle voi delegoida asioita.

Hauru-Kouvala tekee kolmivuorotyötä vanhusten tehostetussa palveluyksikössä, Kultasimpussa.

Vanhustenhoito ja sen ympärillä tapahtuvat muutokset mietityttävät puheenjohtajaa. Esimerkiksi yksi yhteen hitsautunut paikallinen työyksikkö, terveyskeskuksen yhteydessä toiminut Haukiputaan Hoiva, rikkoutui uuden hyvinvointikeskuksien perustamisen myötä.

Esitetty 0,4:ään pudotettu henkilöstömitoitus kuulostaa huonolta.

– Se olisi heitteillejättöä. Jo nyt työtä tehdään omien eettisten arvojen vastaisesti eli usein vain se välttämättömin. Kotihoitoon on ehdottomasti saatava lisää henkilöstöä, jotta hoidosta tulisi inhimillistä. Olen tehnyt sitäkin työtä yli kymmenen vuotta ja aina on ollut tekijöistä pulaa.

Hauru-Kouvala selkeyttäisi palvelujen nimiä. Palvelukodit, palvelutalot, palveluasunnot ja tehostetut palveluasunnnot menevät kansan suussa sekaisin eivätkä tarkalleen kerro minkälaisesta yksiköstä ja hoidosta on kyse.

Hoitokulttuuria voidaan Hauru-Kouvalan mukaan kehittää myös ottamalla lähihoitajien osaaminen käyttöön kaikkialla. Alan koulutukseen hakijoille hän ottaisi soveltuvuustestin.

Superilaisia Hauru-Kouvala kehottaa tarkistamaan yhteystietonsa liiton jäsenrekisteristä. Samoin sen, mihin ammattiosastoon kuuluu.

Haukiputaan osastossa on 186 jäsentä. Jäsenalue on vanha Haukiputaan kunta, joka nykyään kuuluu Ouluun. Osasto vietti kymmenvuotisjuhlaansa toukokuussa. Toiminta on aktiivista. Oulun ympäristökuntien ammattiosastoilla on paljon yhteisiä virkistystempauksia, joten retkiä ja tapahtumia riittää. ■



Satu Hauru-Kouvala kehottaa kaikkia osallistumaan ay-toimintaan ja tekemään osastosta oman näköisensä.



KATSO LISÄÄ HAUKIPUTAAN AMMATTIOSASTON TOIMINNASTA

JUKKA JÄRVELÄ

SUPERIN TOIMISTO

Ratamestarinkatu 12

00520 Helsinki

Puhelinvaihte 09 2727 910, telefax 09 2727 9120

- puheenjohtaja Silja Paavola p. 09 2727 9121
- puheenjohtajan sihteeri Sari Äikäs p. 09 2727 9122

YLEISHALLINTO

- toiminnanjohtaja Arja Niittynen p. 09 2727 9123
- järjestöasiantuntija Paula Soivio p. 09 2727 9156
- järjestöasiantuntija Tiina Pendolin p. 09 2727 9297
- järjestöasiantuntija Lauri Kämäri p. 09 2727 9184
- järjestöasiantuntija Eero Lemola p. 09 2727 9153
- opiskelija-asiamies Tanja Oksanen p. 09 2727 9192
- opiskelija-asiamies Tico Svart p. 09 2727 9205
- koulutuskoordinaattori Marianne Ronkainen p. 09 2727 9124
- sihteeri Aira Silvasto p. 09 2727 9135

VIESTINTÄ

- esimies toiminnanjohtaja Arja Niittynen p. 09 2727 9123
- sihteeri Katriina Alfa p. 09 2727 9298

SUPER-LEHTI:

- päätoimittaja Leena Lindroos p. 09 2727 9174
- taittava toimittaja Jukka Järvelä p. 09 2727 9178
- toimittaja Elina Kujala p. 09 2727 9219
- toimittaja Minna Lyhty p. 09 2727 9176
- toimittaja Marjo Sajantola p. 09 2727 9173
- toimittaja Minna Seppä p. 09 2727 9193
- super-lehti@superliitto.fi

TIEDOTUS:

- tiedotuspäällikkö Sari Tirronen p. 09 2727 9162
- tiedottaja Sari Järvinen p. 09 2727 9138
- tiedottaja Hanna-Mari Kuivalainen p. 09 2727 9183
- visuaalinen suunnittelija Antti Oksanen p. 09 2727 9137
- mediakouluttaja Timo Väkimies p. 09 2727 9141
- superviestinta@superliitto.fi

KEHITTÄMISYKSIKKÖ

- palveleva sähköposti: kerasuperliitto.fi
- kehittämisjohtaja Jussi Salo p. 09 2727 9292
- ammattiasiainpäällikkö Kristina Lamberg p. 09 2727 9148
- sakkunnig/asiantuntija Sara Simberg p. 09 2727 9197
- asiantuntija Sari Erkkilä p. 09 2727 9152
- asiantuntija Leena Kaasinen p. 09 2727 9151
- asiantuntija Soili Nevala p. 09 2727 9157
- asiantuntija Elina Ottela p. 09 2727 9154
- asiantuntija Johanna Pérez p. 09 2727 9115
- asiantuntija Elina Kiuru p. 09 2727 9194
- sihteeri Raili Nurmi p. 09 2727 9172
- sihteeri Sirpa Lahtiluoma p. 09 2727 9182
- e-posttjänst på svenska: svkerasuperliitto.fi

TIETOHALLINTA

- toiminnanjohtaja Arja Niittynen p. 09 2727 9123
- it-päällikkö Sakari Hulkkonen p. 09 2727 9145
- järjestelmäasiantuntija Irja Nevala p. 09 2727 9158
- mikrotukihenkilö Mira Valtonen p. 09 2727 9206
- sihteeri Katriina Alfa p. 09 2727 9298
- atk-tuki: atk-tuki@superliitto.fi

SOPIMUSEDUNVALVONTA

- edu@superliitto.fi
- puhelinpalvelu 09 2727 9160 ma-pe klo 9-13
- edunvalvontajohtaja Anne Sainila-Vaarno p. 09 2727 9167
- työympäristöasiantuntija Eija Kemppainen p. 09 2727 9131
- sopimusasiantuntija Eila Koponen p. 09 2727 9132
- sopimusasiantuntija Anne Villman p. 09 2727 9196
- sopimusasiantuntija Mirja Juusola p. 09 2727 9185
- sopimusasiantuntija Satu Kervinen p. 09 2727 9139
- edunvalvontasihteeri Sari Kaartoaho p. 09 2727 9179
- lakimies Anna-Reetta Friipyöli p. 09 2727 9204
- lakimies Karoliina Huuskonen p. 09 2727 9188
- lakimies Merja Hyvärinen p. 09 2727 9166
- lakimies Juho Kasanen p. 09 2727 9161
- lakimies Sanna Rantala p. 09 2727 9190
- lakimies Riitta Saarikoski p. 09 2727 9114
- koulutuskoordinaattori Tarja Sundqvist p. 09 2727 9164
- sihteeri Sirpa Lahtiluoma p. 09 2727 9182

YKSITYISSEKTORI:

- puhelinpalvelu 09 2727 9171 ma-pe klo 9-13
- neuvottelupäällikkö Pia Zaerens p. 09 2727 9163
- sopimusneuvottelija Jukka Parkkola p. 09 2727 9117
- sopimusasiantuntija Marketta Vuorinen p. 09 2727 9116
- lakimies Mari Leisti p. 09 2727 9133
- lakimies Sini Siikström p. 09 2727 9136
- järjestöasiantuntija Tiina Eteläaho p. 09 2727 9134
- järjestöasiantuntija Anne Meriläinen p. 09 2727 9113

TALOUS- JA HENKILÖSTÖHALLINTO

- talous- ja henkilöstöjohtaja Anne Panttila p. 09 2727 9127
- asiakaspalvelusihteeri Merja Poikselkä-Takala p. 09 2727 910
- henkilöstösihteeri Heli Utter p. 09 2727 9130
- henkilöstösuunnittelija Kirsi Kauppinen p. 09 2727 9126
- kiinteistökoordinaattori Kaarina Laintila p. 09 2727 9118
- kirjanpitäjä Leena Luostarinen p. 09 2727 9128
- laskentasihteeri Liisa Pääkkönen p. 09 2727 9181
- taloussihteeri Mervi Härkönen p. 09 2727 9125
- taloussihteeri Maria Hietala p. 09 2727 9129
- toimistopalvelusihteeri Tia Kahri-Tuononen p. 09 2727 9119
- toimistoapulainen Olli Hytönen p. 09 2727 910

JÄSENYYSASIAT

- puhelinpalvelu 09 2727 9140 ma-pe klo 9-13
- telefax 09 2727 9155
- palveleva sähköposti: jasenrekisteri@superliitto.fi
- postiosoite: PL 112 00521 Helsinki
- johtaja Anne Panttila p. 09 2727 9127
- jäsenyksikön päällikkö Sari Kainulainen p. 09 2727 9149
- jäsenihteerit Päivi Askolin, Rita Brand, Miia Heikkonen, Noora Mikkonen, Piia Partanen, Alisa Rosti, Katja Sirkiä, Salla Uusikangas ja Paula Wirén

SUPER TYÖTÖMYSSKASSA

- postiosoite: PL 117, 00521 Helsinki
- käyntiosoite: Kellosilta 3
- internet: www.supertk.fi -> nettikassa
- puhelinpalvelu: 09 2727 9377 ma-pe klo 9-13
- sähköpostit: tkpalvelu@supertk.fi
- telefax 09 278 6531
- johtaja Stefan Högnabba 09 2727 9310



SUPER

SUPER MYÖS INTERNETISSÄ: WWW.SUPERLIITTO.FI

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@superliitto.fi

Superiternas arbete består

ORDFÖRANDE SILJA PAAVOLA

Superiternas arbete tar aldrig slut – ifall landets regering inte beslutar att köra ned hela välfärdssamhället. Superiterna producerar de välfärdstjänster som samhället utlovar med järnhård yrkeskompetens och hjärta. Nu försöker man radera det här. SuPer jobbar hårt för att utbildningen och den yrkeskompetens den leder till ska hålla kvaliteten trots utbildningsreformen. Viktigt här är handledning och utbildning på arbetsplatsen. Mycket av det som hör till undervisningen håller på att falla på arbetsplatsens och de anställdas axlar, så vi bär ett allt större ansvar för de kommande närvårdarnas kunnande. Det här måste cheferna inse och ge tid för.

Goda och yrkeskunniga anställda gör ett högklassigt arbete och vill utveckla det, och då ger det också resultat. Det här har ofta framgått av enkäter bland medlemmarna. Superiterna vill ge god vård och omsorg, göra ett mänskligt arbete. För att det här ska lyckas gör vi ställningstaganden, skriver till tidningarna och diskuterar med beslutsfattare. I många situationer framträder enbart pengar eller egentligen bristen på pengar. Mot varandra står alltså pengamakten och en värdefull vård.

Den här sommaren har illabehandling många gånger förekommit i rubrikerna. På Finlandsarenan i Björneborg kom flera superiter till vårt tält för att berätta hur trängd man är på arbetsplatserna runt om i Finland. Hur illa det känns för dem när människor inte längre får hygglig vård på grund av att det finns för lite personal. Det värsta är att det enligt kommentarerna inte bara gäller de traditionella vårdplat-

serna för äldre, utan personalens otillräcklighet syns också på sjukhus och andra arbetsplatser. Alldeles som om samhället exempelvis inte förstår att alderdomen gör en långsam, och då räcker inte vårdtiden på tio minuter eller till och med mindre till. Det är fortfarande omöjligt att under en så kort tid kunna ge individuell, rehabiliterande vård som främjar människans egna resurser, vilket ändå är målet för en god vård och ett värdefullt liv.

Vi vet och vi förstår att ekonomins lagbundenheter gäller i företagsekonomin, men samma ekonomiska disciplin kan inte omsättas i samhällets välfärdstjänster och deras aktörer. En god vård kräver yrkeskompetens hos personalen, men också ett gott ledarskap. Och för ett gott ledarskap krävs det varaktighet, medvetenhet om att vi genom att utveckla det här arbetet och den här arbetsgemenskapen får något bättre till stånd. På varaktiga arbetsplatser klarar man det här och hittar varje arbetsstagares starka område, som är till nytta för arbetet och arbetsgemenskapen. Noll- och ramavtalen kan vi glömma.

Samma problem vidläder också småbarnsfostran och bildningsväsendet. Det är verkligen märkligt att samtidigt som man poängterar att barnet ska skötas som en individ ökar man barngruppernas storlek. Lagen om småbarnsfostran fastställer att man ska skapa en omgivning för barnet som stöder dess utveckling. Ju mindre barn det handlar om, desto viktigare är det att det finns en famn och att vården, vägledningen och hjälpen är individuell. Den här utvecklingsbågen hjälps inte av ökad gruppstorlek.

Inom småbarnsfostran är superiterna en stor grupp. De har ansvar

för ett barns vård, utveckling och också för utvecklingen av det egna arbetet. I barnen finns framtiden, säger man, så det lönar sig också att satsa på deras vårdare.

Vi behövs, vårt arbete är ytterst värdefullt, men det kräver resurser. Intet kommer av intet. ■

I väntan på att hösten ska börja, Silja



Pruta inte på kvaliteten

Yrkesutbildningen står inför en stor förändring, utbildningsreformen. Den omfattar såväl finansieringen, styrningen, genomförandet och examina som utbildningsanordnarna. Lagarna som styr utbildningen för unga respektive vuxna slås ihop. Syftet är att samtidigt göra utbildningen effekti-

varare och stärka kompetensen samt kundorienteringen. Reformen träder i kraft i början av 2018, men redan nästa år ska yrkesutbildningen skäras ned med 190 miljoner euro. Skolorna har själva rätt att besluta om varifrån besparingarna tas. Antingen sparar man på antalet skolor, nybörjarplatser eller priset på undervisning.

Beträffande närvårdarutbildningen är det motiverat att vara oroad över reformen. Man kan bara hoppas att yrkesläroanstalterna funderar noga på vilka sätt besparingarna ska genomföras. Det uppenbaraste sättet att spara är att flytta studierna från läroinrättningar till perioderna med inläring i arbetet. På arbetsplatserna ökar det här bördan för den utbildade personalen som redan är belastad av sitt eget arbete och ofta lider av bristen på resurser. En läroinrättning har som uppgift att ge undervisning, arbetsplatshandledaren att ge introduktion i det praktiska arbetet.

Vårdarna ansvarar i sitt arbete för människor, för deras välfärd och i sista hand för deras liv. Den här utgångspunkten får inte glömmas. När man följer den offentliga diskussionen och processerna i beslutsfattandet får man ofta den känslan att en utomstående förstår vilket ansvar en vårdare har i sitt arbete först när han eller hon själv har fått hjälp eller haft orsak att följa arbetet på tillräckligt nära håll.

I utbildningsreformen är det också fråga om de yrkesstuderandes självkänsla och yrkesstolthet. Alla har rätt att få den bästa möjliga utbildningen för sitt eget yrke och att kunna gå ut i arbetslivet och känna sig beredd att ta ansvar.

Allvarliga saker. I vilket fall som helst önskar jag de nya närvårdarstuderande en riktigt energisk start på hösten och en skön höst till alla superiter. ■

SuPer-Rutan har också svenskspråkigt utbud

TEXT JUKKA JÄRVELÄ

SuPer informerar och påverkar mångsidigare genom SuPer-Rutan, SuPer-Ruutu, som startade under sommaren. SuPer-Ruutu är en för alla öppen webb-tv-kanal, som du hittar på förbundets webbplats och på YouTube och som erbjuder lättillgängliga och viktiga fakta för medlemmarna samt för personer som är intresserade av vårdarfrågor.

I SuPer-Rutan publiceras också svenskspråkigt material. För närvarande visas två videor på svenska. I den ena videon besöker vi SuPerdagen i Vasa, där närvårdarstuderande berättar om hur vårdtagare kan uttrycka sina känslotillstånd med hjälp av ”känslöhjärtat”. Den andra berättar om återupplivning, dvs. hjärt-lungräddning. En del av de finskspråkiga videorna i SuPer-Ruutu är textade till svenska.

Den nyaste videon finns alltid på första sidan på förbundets webbplats. Den nyaste videon och alla de äldre finns lagrade på SuPerkanalen på YouTube.

– Om du har ett användarkonto på Google kan du beställa videokanalen. Beställaren får genast ett automatiskt meddelande på e-posten om den nya videon, förklarar förbundets medieutbildare Timo Väkimies.

Det mångsidiga och expertbaserade utbudet i SuPer-Ruutu passar också för andra än superiter. Också riksomfattande och lokala beslutsfattare, läroinrättningar och redaktörer kan ha nytta av videorna.

I SuPer-Ruutus arkiv, som till största delen är finskspråkigt, finns det redan några tiotal videor. På listan över videor finns det utöver ställningstaganden till vårdreformen bland annat info om daghemmens vardag, en rapport om tävlingen Mästäre (Taitaja), nyheter från beslutsfattarna i Björneborg och info om Åbo universitetscentralsjukhusprojekt.

Antalet utbildningsvideor ökar i den nya tjänsten. Avsikten är att bygga upp ett lättfattligt videobibliotek av de många svåra frågor som sysselsätter medlemmarna. Till den här serien hör exempelvis den nyligen publicerade, tredelade populära videon om hur man beräknar arbetstiden. En serie om vanliga medlemmars erfarenheter är under arbete. Syftet är att gå djupare in med kameran i medlemmarnas dagliga liv och arbetsliv.

Förbundet hoppas få tips av superiterna om vilket slags material de önskar i SuPer-Ruutu. Idéer kan skickas till adressen viestinta@superliitto.fi. ■

Tre sätt att hitta SuPer-Ruutu

- Gå in på förbundets webbplats www.superliitto.fi
- Skriv in www.youtube.com/superliitto i adressfältet
- Skriv SuPer-Ruutu i sökfältet på YouTube



SMAKPROV PÅ INNEHÅLLET I SUPER-RUUTU



leena.lindroos@superliitto.fi

Fem fakta om etisk rekrytering

TEXT ELINA KUJALA

Varför rekryterar vi vårdare från utlandet till Finland?

Arbets- och näringsministeriet publicerade i april 2016 en yrkesbarometer som visar sysselsättningsläget för olika yrkesgrupper i Finland. Vi har för närvarande brist på professionell personal inom social- och hälsovården, i synnerhet på läkare och vårdare. Därför rekryteras hälsovårdspersonal också utomlandsifrån.

Från vilket land rekryterar vi vårdare?

Exempelvis från Filippinerna och Spanien. I båda länderna finns det för mycket yrkesutbildad vårdpersonal i förhållande till de lediga arbetsplatserna. Särskilt filippinska vårdare åker ofta utomlands för att jobba, den utbildade vårdpersonalen har till och med kallats en av landets exportprodukter.

Det är inte etiskt rätt att rekrytera människor från länder med egen vårdarbrist, med egna problem eller som själva behöver sin yrkesutbildade hälsovårdspersonal. Därför rekryteras inte vårdare exempelvis från tredje länder till Finland.

Vilka är huvudprinciperna för etisk rekrytering?

Arbetsgivaren har ett etiskt ansvar för att patienten erbjuds hälsovård av god kvalitet och att vårdarbetet görs av professionella som har fått en god utbildning.

De vårdare som flyttar till Finland på grund av jobbet måste veta hurdant arbete de kommer att göra och på vilka villkor. Man måste ordna ordentlig introduktion, boende och levnadsstandard för dem i det nya hemlandet. De måste ha arbetsbeskrivningen och valmöjligheterna, exempelvis utbildningsvägen, klara för sig redan innan de anländer.

Finländska och invandrade vårdare måste ha samma rättigheter och skyldigheter på arbetsplatsen samt möjlighet att exempelvis organisera sig, utbilda sig och göra karriär.

Vilka är de vanligaste problemen när man rekryterar vårdare från utlandet?

Yrkesbehörigheten inom social- och hälsoyrkesbranschen är bra administrerad i Finland, men rekrytera kan vem som helst göra. Budskap om opålitliga rekryterare och arbetsgivare, vilkas verksamhet i värsta fall påminner om människohandel, har nått fackförbundens och arbets- och näringsbyråernas öron.

Utländska personer med utbildning inom vårdbranschen undersysselsätts lätt: läkare gör en sjukskötares jobb, vårdare igen en omsorgsassistentens jobb eller till och med en städarens jobb. Erkännandet av examina som avlagts i olika länder och den byråkrati det medför gör att många känner sig frustrerade. Att lära sig landets språk gör sitt till för sysselsättningen och integrationen.



INGIMAGE

Invandrarnas rätt till ett familjeliv har efterlysts i många ställningstaganden. På grund av de strikta inkomstgränserna är det ofta omöjligt för personer som arbetar inom vårdbranschen att hämta sin make/maka eller sina barn till Finland.

När vårdare rekryteras utomlands bör man komma ihåg att man rekryterar en blivande kollega, inte något ansiktslöst och namnlöst föremål.

Vad kan vi vänta oss i framtiden?

Det är svårt att förutse behovet av arbetskraft på förhand. För några år sedan spådde man en katastrofal brist på vårdare, men överraskande nog har situationen lättat något. Det finns stora regionala, men också lokala och arbetsplatsvisa skillnader i sysselsättningen. Den största bristen på närvårdare finns i Södra Finland och i Egentliga Finland, medan det i Mellersta Finland finns alltför många behöriga närvårdare i förhållande till de lediga platserna.

Arbetskraften rör sig från land till land och Finland blir allt internationellare. Det kommer säkert att synas i framtiden bland både hälsovårdens klienter och den professionella personalen. ■

KÄLLA: PANELDISKUSSION UNDER KONFERENSEN OM EN INTERNATIONALISERAD SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRD I TAMMERFORS I APRIL 2016.

Utbildningsreformen måste genomföras med klokhet

Risken är att de utexaminerade vårdarnas kompetens inskränks

TEXT MINNA LYHTY

Regeringen har som spetsprojekt att reformera yrkesutbildningen. Hur går det med kvaliteten på närvarutbildningen när man skär ner yrkesutbildningen med 190 miljoner år 2017?

Spetsprojektet går ut på att förnya hela yrkesutbildningen. Utbildningens finansiering, styrning, former, examensstruktur och anordnarstruktur förnyas. Lagarna som styr utbildningen för unga respektive vuxna slås ihop.

Syftet är att göra yrkesutbildningen effektivare och ytterligare stärka dess kompetensbas och klientorientering. Lärandet flyttas i högre grad till perioderna med inläring i arbetet. Individuella studievägar

Reformerna träder i kraft i början av 2018, men man vill uppnå betydande besparingar redan 2017. Enligt Silja Paavola ska man inte börja reformera innan finansieringen är klar.

– Besparingarna bör skjutas fram till 2018. Då hinner man planera hur kostnaderna kan skäras ned på ett förnuftigt sätt genom att reformera examina.

Paavola understryker att det knappast finns någon nedskärningsmån i finansieringen av närvarutbildningen.

– Grundexamen inom social- och hälsoområdet kan inte jämföras med andra examina på andra stadiet. Närvarudarna bär ansvar för människorna. Utbildningen måste ha god kvalitet. Närvarutbildningen är redan nu billigare än mången annan yrkesutbildning.

MÅNGA SPARMÅL

Utbildningsanordnarna kan besluta hur

de genomför besparingarna. I praktiken kan besparingarna gå ut på en minskning av kontoren, koncentrerat av verksamheten på större läroinrättningar och större grupper.

– Läroinrättningarna koncentreras till tillväxtcentrumen. Ju längre bort man bor från en stor stad, desto längre är vägen till yrkesutbildningen. De ungdomar som vill bli närvarudare måste flytta långt bort från sin hemtrakt, förklarar sig Silja Paavola.

Man sparar också genom att inskränka utbildningsutbudet. Enligt Paavola kan det för närvarutbildningen betyda att skolorna minskar alternativen beträffande kompetensområde.

Ett effektivt sätt att spara är att skära i personalkostnaderna. Utbildningsreformen syftar till att minska timantalen i teoriundervisningen. Enligt Paavola bör man inte alls minska på teoristudierna.

– Om de som blir närvarudare inte har en bred kompetens äventyrar de i sitt arbete patient-, klient- och barnsäkerheten. Det här yrket är reglerat. Det är inte fråga om pedanteri. Vårdarna har ansvar för människoliv. Därför måste vi uppvisa utdrag ur brottsregistret och man vill försäkra sig om att vi inte använder narkotika.

Om kvaliteten på utbildningen ska bibehållas på samma nivå som nu får lärarna ta i bruk allt sin kunskande och all sin kreativitet för att de studerande ska kunna lära sig tillräckligt trots det

minskade antalet undervisningstimmar. Ytterligare en utmaning för undervisningen är att närvarudarna inte är någon enhetlig studerandegrupp. De yngsta är 15-åringar, de äldsta har fyllt 61 år. I grupperna finns det dessutom flera studerande med invandrarbakgrund.

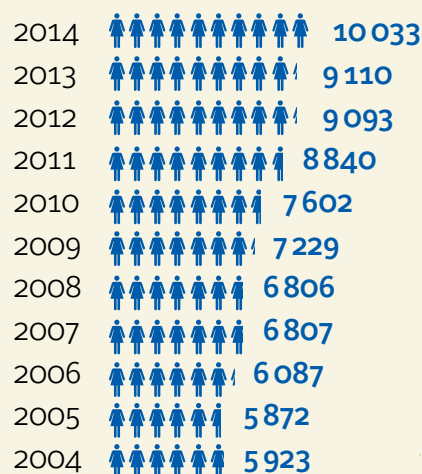
HANDEDARE ELLER LÄRARE?

I utbildningsreformen flyttas lärandet i allt högre grad till perioderna med inläring i arbetet. Inom vårdbranschen är läget utmanande.

– På många arbetsplatser har man inte ökat antalet närvarudare efter behov. Vårdarna har bråttom att utföra basuppgifterna och dessutom ska de hinna utbilda studerande. Om ansvarsbördan ytterligare ökas måste man ordna mer tid för handledningen och betala ersättning för den.

Paavola betonar att vårdarna är ex-

För varje år har allt flera närvarudarexamina avlagts. Antalet utexaminerade 2004–2014:



2014 avlade
närvarudarexamen

1 237 män
8 796 kvinnor

perter inom sitt eget yrke, men de är inte lärare. Huvudansvaret för undervisningen ska ligga på lärarna.

Handledaren för inläringen i arbetet måste bedöma om en studerande har uppnått de krav på yrkeskunskap som ställs. Man kan inte godkänna någon av medlidande, för det äventyrar patientsäkerheten.

– Det räcker inte att en studerande lär sig att vidta en vårdåtgärd tekniskt riktigt. Exempelvis vid mätning av blodsockret är yrkeskunskap det att man utöver att mäta det kan handla rätt om blodsockret är för högt eller för lågt.

En del utbildningsanordnare har slutat ordna lämplighetstest, vilket enligt Paavola är fel.

– I några skolor lade man ned lämplighetstesten, men återupptog dem på nytt. I lämplighetstesten upptäcker man de människor som inte alls är lämpliga för branschen.

Frånvaron av lämplighetstest har medfört större ansvar på arbetsplatserna. Olämplighet för branschen upptäcks just under perioderna med inläring i arbetet, och då måste vårdarna ingripa. Lagstiftningen om studierätt och olämplighet (SORA) gör det möjligt att upphäva studierätten i situationer där det är motiverat på grund av säkerhetsaspekter. Det är nödvändigt att känna till SORAlagstiftningen på arbetsplatserna.

– Det är emellertid en utmaning att tillämpa lagstiftningen. Det görs inte alltför lätt.

Enligt Paavola är de SuPeranslutna vårdarna ofta väktare. Det är statsmakens uppgift att hålla en god nivå på närvårdarutbildningen.

– Vårdarbete görs inte bara med ett varmt hjärta. Det är ett arbete som görs med hjärtat och som kräver ett yrkeskunnande hårt som flinta. Om de blivande vårdarnas yrkeskunnande försämras är riskerna värdfel, direkta församlingar och ökade utgifter för social- och hälsovården. Det är också samhällsekonomiskt förnuftigt att upprätthålla utbildningens kvalitet. ■

FÖR NYHETEN INTERVJUADES OCKSÅ
UNDERVISNINGSRÅDET AIRA RAJAMÄKI
VID UTBILDNINGSTYRELSEN. STATISTIKEN
KOMMER FRÅN UTBILDNINGSTYRELSENS
DATABAS IPUNEN.

Kompetensområden utexaminerade 2014

3 275

kompetensområdet för sjukvård
och omsorg

2 124

kompetensområdet för vård och
fostran av barn och unga

1 363

kompetensområdet för äldreomsorg

1 105

kompetensområdet för mental-
hälsoarbete och missbrukarvård

774

kompetensområdet för rehabilitering

565

kompetensområdet för handikappomsorg

424

kompetensområdet för akutvård

303

kompetensområdet för munhälsövård

85

kompetensområdet för kundbetjäning
och informationshantering

15

kompetensområdet för fotvård

Hälften av finländarna litar på samhällets omsorg

I Finland tar samhället hand om barn, äldre, sjuka och andra hjälpbehövande om de egna krafterna eller pengarna inte räcker till. Av den här åsikten var 51 procent av dem som svarade på en enkät som arbetspensionsaktörerna låtit göra. Kvinnor och män litar ungefär lika mycket på samhällets omsorg. Det förekommer inga större skillnader mellan åldersklasserna men de yngsta som svarade på enkäten, 18–24-åringarna, litar lite mer på samhällets omsorg än de medelålders, 35–64-åringarna.



Bristande effekt hos antibiotika bekymrar

Farmaciförbundet i Finland har tillsammans med de övriga nordiska farmaciförbunden uttryckt en allvarlig oro över den antibiotikaresistens som hotar upprätthållandet av hälsan i den närmaste framtiden. Enligt förbundet är antibiotikaresistensen ett globalt hot som kräver ett starkare internationellt samarbete. ”Vi måste skapa mer incitament för utveckling av nya antibiotika, samtidigt som vi måste begränsa användningen av antibiotika till situationer när de verkligen behövs. Också nya och effektivare antibiotika förlorar snart sin effekt om de inte används ändamålsenligt”, påpekar förbundets ordförande Kirsi Kvarnström.

Tillsynen inom social- och hälsovården reformeras också

Vem ser till att allting fungerar?

TEXT ELINA KUJALA

Reformen av social- och hälsovården kommer att förändra tillsynen inom branschen. Inom social- och hälsovården har man redan i huvudsak övergått till egenkontroll, och planer för egenkontroll är obligatoriska inom både den offentliga och den privata sektorn.

– Regionförvaltningsverkens och Valviras betydelse har minskat. I praktiken fungerar egenkontrollen emellertid inte särskilt bra, den är till stor del en övervakning som sker till pappers, bedömer SuPers utvecklingsdirektör Jussi Salo.

Genom vårdreformen överförs tillsynen antingen till landskapet, till finansministeriet eller till själva företaget. Man har planerat ett centralt ämbetsverk under finansministeriet, där styrningen och tillsynen av social- och hälsovården ska ske.

– Det finns en risk att ansvaret för kvaliteten på servicen och tillsynen av verksamheten efter reformen i praktiken är beroende av klientens valfrihet.

Han tar som exempel Island, där hälsotjänsterna har privatiserats mer än i de övriga nordiska länderna, med betoning på den fria företagsamheten och mot medborgarnas vilja.

– På Island splittrades systemet. Informationen löper inte och tillsynen av hälsotjänsterna tappade greppet när de privata aktörerna tog över tömmarna.

I och med valfriheten har sjukhusens verksamhet lidit, eftersom specialistläkarna har grundat egna företag och patienterna har följt med dem. De kroniskt sjuka patienter som använder of-



fentliga tjänster har fått lida. Klienternas självriskandel har vuxit och systemet har bara blivit dyrare för samhället.

– Företagen vill ta de lättaste kunderna åt sig själv och de svåraste lämnas på den offentliga sektorns ansvar, säger Salo.

I Sverige reviderades social- och hälsovårdssystemet för fem år sedan. Hos vår granne i väst är valfriheten betydligt mer begränsad än vad som plane-

ras i Finland.

– I Sverige har valfriheten medfört att friska människor med god kondition i allt högre grad använder hälsostationerna i städerna, medan tillgången till service har försämrats i glesare bebodda områden. I Sverige har man inte heller lyckats skapa ett fungerande ersättningssystem som utgår från de etiska principerna inom hälsovården. Systemet gynnar relativt

Vårdarens röst måste nu höras

Vård- och landskapsreformen framskrider. Den största reformen i Finlands historia som gäller social- och hälsovården samt landskapsförvaltningen siktar på ett service- och förvaltningssystem som baserar sig på landskapens självstyre och där service kan produceras förmånligare än nu. Inom social- och hälsovården är målet att minska välfärdsskillnaderna mellan människor och förbättra tillgängligheten till service.

– Vårdreformens sparmål är 3 miljarder euro. Det är en enorm summa, motsvarar årslönen för 75 000 närvårdare. Sparmålet är taget från finansministeriets tjänstemäns papper. Hur det påverkar funktionsdugligheten har man inte tänkt på, säger SuPers utvecklingsdirektör Jussi Salo.

Han kritiserar också tanken på landskapens självstyre.

– Har landskapen något reellt självstyre? Staten, alltså finansministeriet, beviljar finansieringen. Landskapen har inte heller beskattningsrätt. Det ligger en fara i att landskapen blir marionetter, vars trådar dras av finansministeriet, som sitter på penningsäcken.

Enligt den alternativa modell som SuPer föreslagit skulle landskapsreformen och vårdreformen genomföras separat med en samkommunmodell, som är bekant för många kommuner och av vilken vi i Finland har goda erfarenheter.

Jussi Salo säger att det nu är hög tid att göra vårdarens egen röst hörd.

– I samband med vårdreformen kommer primärskötarnas och närvårdarnas arbetsgivare i nästan alla kommuner och samkommuner att bytas ut. En stor del börjar i och med reformen jobba för en privat arbetsgivare. Kollektivavtalen förhandlas på nytt. Hurdant blir det nya avtalet för arbetstagaren? Inställningen till den anställda är säkert hårdare inom den privata sektorn än vad den har varit på den kommunala sidan, säger Salo.

Han betonar att en utbildad närvårdare och primärskötare själv är den bästa experten på sitt arbete.

– Den här världen är lite sådan att den som ropar högst blir belönad. Nu är tiden inne när man ska påverka på det lokala planet. Man måste se till att den egna regionens beslutsfattare i sina arbetsgrupper säkert känner till primärskötarnas och närvårdarnas dagliga arbete och hur exempelvis personaldimensioneringarna påverkar vården. Servicebehovet minskar ju inte, hur man än minskar personalen.

Primärskötarnas och närvårdarnas arbete drabbas av stora förändringar under de närmaste åren. Kollektivet ger kraft och förbundet ger stöd och skydd mitt under tumultet. Nu lönar det sig att höra till förbundet. ■

friska patienter.

I Sverige har man konstaterat att den jämlika användningen av servicen har försämrats. Tillsynen och uppföljningen av social- och hälsojourerna har efter reformen fungerat bristfälligt.

– I den nuvarande svenska regeringens riktlinjer konstateras det att en kortsiktig strävan efter vinst inte hör till välfärdssektorn. Man försöker nu sätta stopp för jakten på vinst. De pri-

vata aktörerna inom välfärdssektorn ska inte i fortsättningen få skapa vinst genom att spara på personalutgifterna.

– Bra att man i Sverige har insett att ett fel har gjorts. Förhoppningsvis inser man det också hos oss i Finland, även om också den här förhoppningen kan rinna ut i sanden när man lyssnar på vår nuvarande regering, konstaterar utvecklingsdirektör Jussi Salo. ■

De första personerna med yrkesutbildning inom socialvården registrerade

JulkiSuosikki-registret är klart och de första registrerade yrkesutbildade personerna inom socialvården finns nu i en tjänst som är öppen för alla. Registret inrättades för att var och en ska kunna kolla att en professionell socialarbetare har den utbildning som krävs. I framtiden kan ingen arbeta permanent som socialarbetare, socionom eller geronom utan legitimation, och det går inte att använda yrkesbeteckningarna närvårdare, hemvårdare eller handikappvårdare utan att vara registrerad i Suosikki. Alla yrkesutbildade inom socialvården kommer att finnas i registret i början av 2018, efter en övergångsperiod.



INGIMAGE

Förhållandena i barndomen har stor betydelse för hur man mår senare i livet

Förhållandena under barndomen visar ett klart samband med ungdomarnas välmående senare i livet. Det finns betydande regionala skillnader i unga vuxnas välmående. Majoriteten av de finländska barnen och ungdomarna mår bra, men en avsevärd del av de unga har också råkat ut för problem under vägen mot vuxenlivet. Det här framgår av en studie utförd av Institutet för hälsa och välfärd och Ungdomsforskningsnätverket.

Momsbeskattningen av fotvård är brokig

Skatteförvaltningens behandling av fotvårdare väcker diskussion.

I januari 2016 ordnade Fortbildningscentrum Praktikum första gången kompetensområdet Fotvård på svenska i Helsingfors. Målgruppen var närvårdare som ville avlägga ett nytt kompetensområde. Alla som avlade kompetensområdet hade närvårdarexamen och flera också yrkesexamen i fotvård. Många hade arbetat som fotvårdare i eget företag, antingen på heltid eller på deltid. De var alltså redan yrkespersoner inom hälsovården och hade kunnandet som krävs för att vårda bland annat diabetikers fötter, problem med felställningar och annan medicinsk fotvård. Det var i första hand momsbeskattningen av fotvård som motiverade till att avlägga kompetensområdet.

Klara Lindroos från Ekenäs har kämpat länge för att få moms-frågan åtgärdad och har bland annat varit i kontakt med skatteförvaltningen, Valvira och utbildningsanordnare. Möjligheten att avlägga kompetensområdet var välkommen.

DEN PERSONLIGA TILLÄMPNINGEN STÄLLER KRAV PÅ UTBILDAREN

Den personliga tillämpningen och de individuella studieplanerna gjordes på basen av tidigare studier och arbetserfarenhet. Utbildningen förverkligades som flerformsutbildning med närstudiedagar och individuella nätbaserade uppgifter. De som redan hade avlagt yrkesexamen i fotvård upplevde det ibland som lite frustrerande att sitta på skolbänken igen och göra uppgifter på fritiden – några hade hoppats på att få gå direkt till examenstillfälle.

”Då kartläggningen av kunnandet gjordes i början så tyckte vi ju att vi kan allt men det var ju inte riktigt så.”

ATT AVLÄGGA EXAMEN VAR KRÄVANDE MEN VÄRT BESVÄRET

Den största utmaningen var att få tiden att räcka till. Vuxen-studerande arbetar hårt för att kombinera arbete med studier och dessutom få tiden att räcka till för familjen. Långa avstånd innebär att mycket tid går till resor till och från studieorten. I efterhand visade det sig ändå vara värt det eftersom studierna gav ny och fördjupad kunskap.

UNDERVISNING VARVAT MED SJÄLVSTÄNDIGA STUDIER

Utbildaren introducerade och öppnade studiehelheterna, var-

MOMS INOM FOTVÅRD

SuPer har länge arbetat för att förbättra närvårdarnas och primärskötarens situation gällande beskattningen inom fotvård. Momsen för fotvård styrs av Skatteverkets anvisning om momsbeskattning av hälso- och sjukvård, som under de senaste åren delvis har förnyats enligt fackets önskemål. Den senaste förbättringen som SuPer har fått igenom gäller de närvårdare som har avlagt kompetensområdet fotvård. Den fotvård som ges av dem är momsfri och kräver inte läkarremiss.

Om fotvården ges av en närvårdare eller primärskötare eller annan yrkesperson inom hälsovården, som utöver grundutbildningen har avlagt yrkesexamen i fotvård, är fotvården momsfri endast med läkarremiss. Detta är enligt SuPer en klar brist i skatteförvaltningens anvisning, som vi arbetar för att få ändrad. Vi har träffat skatteförvaltningens tjänstemän men än så länge har vi inte fått en ändring. SuPer har fått tillstånd att överklaga i beskattningsärendet från Högsta Förvaltningsdomstolen.

LEENA KAASINEN
SAKKUNNIG



MOMSBESKATTNING AV HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN.

efter examinanderna själva fick fördjupa sitt kunnande genom hemuppgifter. Innehållet i studierna var det samma för alla men de som inte hade yrkesexamen inom fotvård fick mera omfattande uppgifter. Att träffa de andra i gruppen regelbundet var berikande och inspirerande i det egna arbetet.

Enligt Gry Werner, som arbetar deltid inom vård i hemmet och deltid som egen företagare med fotvård, lönade sig att avlägga kompetensområdet även om det var jobbigt ibland. Det finns en efterfrågan på tjänsterna, klientelet växer hela tiden.

I januari 2017 startar nästa kompetensområde för fotvård på fortbildningscentrum Praktikum på svenska men även finskspråkiga är välkomna att söka sig till utbildningen. ■

SARA SIMBERG
SAKKUNNIG